

Nr 152.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1948/49 till avlöningar vid universiteten i Uppsala och Lund m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Josef Weijne.

Propositionens huvudsakliga innehåll:

Inledningsvis konstateras, att det ekonomiska läget framtvingar en paus i den pågående upprustningen av universiteten. Sålunda uppskjutes det definitiva ställningstagandet till såväl universitetsberedningens som medicinska högskolornas organisationskommittés senaste betänkanden. I avvaktan härpå föreslås dock vissa personalförstärkningar för universitetsbiblioteken och de centrala akademiska förvaltningsorganen. Sålunda föreslås för universitetsbibliotekens vidkommande sju nya befattningar i Uppsala och åtta i Lund. Personalorganisationen vid de akademiska kanslierna förstärkes i Uppsala med tre nya befattningar och i Lund med två. Räntekamrarna tillföras två nya befattningar vid vardera universitetet. Räntmästarbefattningen vid universitetet i Uppsala omregleras.

I övrigt förordas relativt få förändringar. I Uppsala tillkomma fyra nya professorer; beträffande dessa fattades principbeslut redan förra året. Därjämte föreslås principbeslut om förändring av en personlig professur till ordinarie. Lunds universitet erhåller tre nya medicinska professorer, alla beslutade år 1947 och avsedda för medicinskt-klinisk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
5 mars 1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför härefter chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under bilagan åttonde huvudtiteln, punkterna 70, 76 och 84, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1948/49 beräkna

dels till Uppsala universitet: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor;

dels till Lunds universitet: Avlöningar ett förslagsanslag av 4 600 000 kronor;

dels ock till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (bilagan 29, Kapitalbudgeten, punkten 3) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1948/49 till Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m. ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Jag torde nu ånyo för Kungl. Maj:t få anmäla dessa ärenden.

I. Inledning.

För 1946 och 1947 års riksdagar framlades i propositionerna 1946: 273 och 1947: 272 förslag till en betydande upprustning av våra universitet. Propositionerna blevo i allt väsentligt godkända av riksdagen. De åtgärder, som därvid beslutades, ingingo som led i den planmässiga utbyggnad och upprustning av vårt lands högskoleorganisation, som statsmakterna eftersträva.

Vid anmälan av 1947 års universitetsproposition framhöll jag, att behovet av åtgärder med syfte att få till stånd gynnsammare arbetsförhållanden för våra högskolor och andra vetenskapliga institutioner icke finge anses helt tillgodosett, om i propositionen framlagda förslag bifölles. Åtskilliga frågor av stor betydelse komme alltjämt att kvarstå på dagordningen. Jag erinrade vidare om några av de frågor, som ännu återstodo att utreda och avgöra. En av de viktigaste av dessa frågor har numera utretts av 1945 års universitetsberedning, som i december 1947 framlagt sitt betänkande, del III, angående universitetsbiblioteken, universitetsadministrationen m. m. Vidare har *medicinska högskolornas organisationskommitté* vid ungefär samma tidpunkt framlagt betänkande, del II, angående organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning. Även andra, icke oväsentliga spörsmål äro aktuella.

Det torde icke från något håll bestridas, att upprustningsprogrammets snara fullföljande är ett synnerligen angeläget önskemål. Emellertid ha nyssnämnda kommittébetänkanden avlämnats för sent för att därpå grundade förslag skulle kunna inom rimlig tid underställas innevarande års riksdag. Därtill kommer, att det samhällsekonomiska läget för närvarande synes nödvändig göra en paus i den påbörjade utvecklingen. Det måste dock givetvis tillses, att olägenheterna av en stagnation icke bli alltför stora. Jag syftar härvid närmast på universitetens administrativa och kamerala organisationer samt universitetsbiblioteken. Dessa institutioner skola betjäna universitetens alla vetenskapliga inrättningar. Den starka expansion, de senare genomgått och genomgå icke minst till följd av den beslutade upprustningen, har fört med sig, att biblioteks-, kansli- och kontorsorganisationerna vid universitetet enligt oemotsägliga vittnesbörd blivit ansträngda till bristningsgränsen. I detta läge har jag, såsom av det följande framgår, funnit mig böra såsom ett provisorium förorda vissa personalförstärkningar, varförutan dessa centrala organisationer enligt mitt bedömande icke kunna nöjaktigt fungera ännu ett år.

Jag erinrar i detta sammanhang, att 1947 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t medgav, att, med tillämpning tidigast från och med budgetåret 1948/49, finge vidtagas erforderliga åtgärder för en utsträckning av den praktiska prästutbildningen i huvudsaklig enlighet med vad jag i propositionen 1947: 272 anförde. Avsikten var, att förslag om anvisande av medel för att bestrida de merkostnader, som reformen komme att medföra, skulle underställas 1948 års riksdag. Ärendets fortsatta beredning inom departementet, varvid samråd ägt rum med de teologiska fakulteterna, har emellertid givit vid handen, att en längre övergångstid är önskvärd än den som i föl förutsettes. Med hänsyn härtill torde förslag i nämnda hänseende icke böra underställas denna riksdag.

Ett av universitetens mest aktuella spörsmål, nämligen frågan om löne-reglering för professorer och övrig lärarpersonal, har nyligen förts ett steg närmare sin lösning i och med att chefen för finansdepartementet tillkallat sakkunniga för utredning av ärendet. I avvaktan på utredningsresultatet torde för innevarande budgetår gällande grunder för provisoriskt lönetillägg för ifrågavarande befattningshavare böra tillämpas även under nästa budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att provisoriskt lönetillägg må under budgetåret 1948/49 utgå till professorer, laboratorer och med dem jämställda befattningshavare med oreglerad lön enligt samma grunder, som gälla för budgetåret 1947/48.

II. Förstärkning av bibliotekspersonalen.

Universitetsbiblioteket i Uppsala. Då *kanslern* den 17 december 1947 avlät skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår till avlöningar vid Uppsala universitet, förelåg universitetsberedningens betänkande del III, som bland annat innefattar utredning rörande universitetsbibliotekens behov av upprustning, icke tillgängligt i tryck. *Kanslern* anför med hänsyn härtill inledningsvis följande.

Vad universitetsbiblioteken beträffar får jag erinra därom, att vid behandlingen av universitetsfrågorna vid 1947 års riksdag ställning icke kunde tagas till bibliotekens organisation och behov, enär dessa spörsmål voro föremål för utredning av universitetsberedningen. Emellertid beslöts i anslutning till ett av mig framställt förslag en viss provisorisk förstärkning av bibliotekens personal, innebärande för Uppsala universitetsbibliotek inrättandet av följande nya extra-ordinarie befattningar, nämligen två biblioteksassistenter, två kanslibiträden och en vaktmästare.

Det större akademiska konsistoriet i Uppsala har i skrivelse den 15 november 1947 anført, att konsistoriet dittills avvaktat universitetsberedningens väntade betänkande rörande biblioteket och den administrativa förvaltningen, men hade, då betänkandet ännu ej framlagts, fått tillfälle taga del av den i korrektur föreliggande utredningen. Med överlämnande av densamma har konsistoriet beträffande biblioteket gjort framställning om att universitetsberedningens ifrågavarande förslag måtte genomföras från och med nästa budgetår. Detta förslag innebär bland annat en väsentlig ökning av bibliotekets arbetskrafter.

I detta sammanhang erinrar jag om att universitetsberedningens ifrågavarande betänkande (stat. off. utr. 1947: 75) avlämnades till ecklesiastikdepartementet i tryck den 22 december 1947 och för närvarande befinner sig under remissbehandling.

Universitetsberedningens förslag innebär den förändring av personalorganisationen, som framgår av följande sammanställning.

Nuvarande personalorganisation.

Föreslagen personalorganisation.

Personal med högre vetenskaplig utbildning.

1 överbibliotekarie	Ca 33	= nu	
5 förste bibliotekarier,		6 förste bibliotekarier	
därav 1 eo	Ce, Ca 29		Ca 29 (+1)
12 bibliotekarier,		17 bibliotekarier,	
därav 2 eo	Ce, Ca 26	därav 4 eo . .	Ce, Ca 26 (+5)
3 amanuenser (bibliotekarier)	Cf 19—Ce 24	4 amanuenser (bibliotekarier) . .	Cf 19—Ce 24 (+1)

Bibliotekspersonal med lägre utbildning.

—		3 förste biblioteks-	
		assistenter	Ca 19 (+3)
2 biblioteksassistenter	Ce 15	5 biblioteksassisten-	
		ter	Ca 15 (+3)
1 kontorist	Ca 13	10 förste biblioteks-	
		biträden	Ca 13 (+9)
1 kanslibitråde	Ca 11	5 biblioteksbiträ-	
		den	Ca 11 (+4)
3 biblioteksbiträden	Ce 11	4 biblioteksbiträ-	
		den	Cf 9—Ce 11 (+1)
10 kontorsbiträden	Cf 4—Ca 8	—	(—10)

Vaktmästarpersonal m. m.

1 förste expeditionsvakt..	Ca 11	1 förste expeditionsvakt ..	Ca 13
11 expeditionsvakter	Cf 7—Ca 10	14 expeditionsvakter	
			Cf 8—Ca 11 (+3)
—		1 reproduktionsföre-	
		ståndare	Ca 13 (+1)
1 maskinist	Ca 12	= nu	
1 eldare	Cf 7	1 eldare	Ce 10
(1 bokbinderiförman och 2 bokbin-		1 bokbinderiförman	Ce 13
dare, avlönade enligt kollektiv-			
avtal från bokinköpsanslaget)		2 bokbindare	Ce 11

Sammanfattningsvis innebär alltså detta förslag en personalförstärkning med 7 tjänstemän ifråga om den högre och 10 ifråga om den lägre bibliotekspersonalen samt med 4 ifråga om vaktmästarpersonalen.

I fråga om behovet av upprustning — personell och materiell — för universitetsbiblioteken anför *universitetsberedningen* bland annat följande.

Varje form av vetenskapligt arbete men framförallt den högre och mera differentierade forskningen har en av sina förnämsta kraftkällor i en rik och obehindrad litteraturtillgång. För vissa av de medicinska och naturvetenskapliga ämnesområdena spela experiment och laboratoriearbete visserligen en måhända än större roll, men även dessa forskningsgrenar äro för sin utveckling helt beroende av tillgång till den vetenskapliga litteraturen. De teologiska, juridiska och humanistiska vetenskaperna se i den vetenskapliga boken och tidskriften sitt ojämförligt viktigaste arbetsredskap.

Det är under sådana förhållanden uppenbart, att den ökning i forskningsarbetet, som möjliggjorts genom upprustningen av universitetens lärarstat och uppmuntrandet av de högre och högsta studierna omedelbart och mycket påtagligt måste göra sig märkbar i form av ett ökat behov och en stegrad efterfrågan av vetenskaplig litteratur. Universitetsbibliotekens främsta uppgift är att tilhandahålla forskarpubliken den behövliga litteraturen. De ha därför redan nu fått känna på en väsentligt ökad påfrestning, som givetvis kommer att ytterligare skärpas.

Den akademiska forskningens och undervisningens intensifiering kräver med logisk nödvändighet en motsvarande omedelbar upprustning av uni-

versitetens viktigaste centrala institutioner, universitetsbiblioteken. *En sådan upprustning är den ofrånkomliga förutsättningen för att redan genomförda åtgärder skola bli fruktbringande och ge åsyftat resultat. Men* här till kommer, att universitetsbiblioteken, alldeles oavsett de sista årens glädjande utveckling inom universitetsarbetet, som direkt avspeglar sig i form av stegrade krav på biblioteken, sedan länge äro i mycket starkt behov av förbättringar i fråga om bokbestånd, personal och utrymmen.

Universitetens universella inriktning blir bestämmande för bibliotekens samlingsuppgifter. Den utländska vetenskapliga facklitteraturen inom de flesta forskningsområden måste förvärfvas, och med vetenskapernas stegrade differentiering följer, att ständigt nya ämnesområden ryckas inom universitetens och därmed universitetsbibliotekens intressesfär. Bibliotekens vetenskapligt utbildade personal måste i största möjliga utsträckning följa med denna litteratur och i samråd med fackmännen förbereda dess anskaffande. Den inhemska litteraturens samlande och bevarande är på grund av denna litteraturens ständiga ökning en med varje år allt mer krävande uppgift, som ställer biblioteken inför ständigt nya problem. Genom katalogiseringsarbeten av skilda slag skola de inströmmande litteraturmängderna så snabbt och effektivt som möjligt göras kända och genom ett effektivt och smidigt utlåningssystem tillgängliga för forskningen.

Emellertid har under senare decennier en uppgift tillkommit eller snarare som ett specialmoment brutit sig ut ur huvuduppgiften. Vetenskaplig forskning och allvarliga studier bedrivs icke endast i universitets- och högskolestäderna utan på en mängd vitt skilda orter i vårt land. För att tillgodose denna forskning och dessa studiers behov kunna de lokala landsortsbiblioteken endast i undantagsfall vara tillräckliga. Även centralbiblioteken måste av naturliga skäl vanligtvis stå maktlösa, då behov föreligger av utländsk vetenskaplig eller äldre svensk litteratur. Å andra sidan är det en rimlig begäran, att då det gäller allvarliga studieändamål, varje behov av litteratur så långt möjligt är tillfredsställes. Här ha landets vetenskapliga bibliotek, både av allmän och speciell inriktning, en viktig mission att fylla. Utlåningen av litteratur från de vetenskapliga biblioteken till landsortsbiblioteken, som närmare har reglerats genom vissa gemensamma bestämmelser, har nått en högst betydande omfattning och befinner sig i oavbruten stegring. I denna låneverksamhet, som är av uppenbar vikt för landets kulturliv, spela universitetsbiblioteken en betydande roll.

Universitetsberedningen erinrar om att Uppsala universitetsbibliotek är landets största bibliotek. Det beräknas omfatta över 1 000 000 band jämte ett mycket stort antal småskrifter, bland dem omkring 450 000 utländska akademiska disputationer, över 20 000 handskrifter, en betydande samling kartor, planscher och porträtt samt en omfattande tidningssamling. Allt som allt uppta bibliotekets samlingar (utom tidningar och byteslager) ett utrymme av något över 30 000 m. Tidningarna uppta 4 575 m.

Bokbeståndet vid universitetsbiblioteket har, framhåller beredningen vidare, under de senaste 35 åren mer än fördubblats. Antalet besök i läsesalarna har på samma tid femdubblats. Antalet i låneexpeditionen beställda böcker har på de senaste 25 åren nära nog tredubblats. Summan av från andra bibliotek inlånade och till andra bibliotek utlånade volymer

har på 35 år mer än femdubblats. Läggas förhållandena 1927/28 — alltså 18 år före 1945/46 (det senaste verksamhetsår, för vilket fullständiga statistiska uppgifter föreligga) — till basis för jämförelsen visar det sig, att enbart sedan detta år bibliotekets bokbestånd vuxit med 40 procent (d. v. s. med omkring 300 000 band eller omkring 10 000 m), att den årliga tillväxten ökats med över 50 procent, antalet besök i läsesalarna med omkring 80 procent, beställningarna i låneexpeditionen med över 123 procent, hemlånen med över 117 procent och de interurbana lånen med 164 procent. Den allra senaste tidens utveckling karakteriseras bland annat av det förhållandet, att tillväxten av utländsk litteratur för närvarande är omkring 3 gånger så stor som under tiden omedelbart före det andra världskrigets utbrott.

Beredningen betonar, att bibliotekens resurser aldrig varit tillräckliga. Vetenskapens väldiga utveckling och stegrade differentiering sedan 1800-talets mitt hade icke följts av en motsvarande ökning av de vetenskapliga bibliotekens utrustning. Biblioteken hade därför icke kunnat hålla jämna steg med utvecklingen utan en kraftig eftersläpning vore märkbar. Detta missförhållande hade genom den senaste tidens starka ökning av universitetens forskningsuppgifter ytterligare accentuerats.

Kanslern har i sin förutnämnda petitaskrivelse förordat en förstärkning av bibliotekspersonalen i Uppsala med

2 bibliotekarier (1 ord. och 1 eo.)	Ce 26, Ca 26
2 biblioteksassistenter	Ce 15
2 kanslibiträden	Ce 11
1 expeditionsvakt	Ce 10

Kanslern har vidare förordat, att bokbinderipersonalen uppföres å stat. *Kanslern* anför i huvudsak följande.

Jag får för min del framhålla, att den sedan lång tid tillbaka fortgående ökningen av universitetsbibliotekens uppgifter ävensom den av 1946 och 1947 års riksdagar beslutade upprustningen av universiteten oundgängligen kräver en avsevärd förstärkning av bibliotekens personal, såväl den vetenskapligt utbildade som övrig personal. I annat fall kommer bibliotekens funktionsduglighet att allvarligt äventyras. Jag är emellertid medveten om att detta spörsmål kommit i ett svårt läge med hänsyn dels till rådande statsfinansiella förhållanden, dels ock till att universitetsberedningens förslag icke avlämnats i annan form än såsom korrekturavdrag och förslaget alltså icke i vedertagen ordning ännu kunnat bli föremål för remissbehandling. Under dessa omständigheter har jag icke funnit mig kunna taga slutlig ståndpunkt till förslaget i hela dess vidd utan anser mig i stället böra föreslå vidtagandet av sådana provisoriska anordningar, som kunna försätta biblioteken under nästa budgetår i ett bättre läge än vad för närvarande är fallet.

Beträffande Uppsala universitetsbibliotek innefattar universitetsberedningens förslag, på sätt det nu föreligger, inrättandet av en ny förste bibliotekarietjänst samt uppförandet av en extra-ordinarie förste bibliotekariebe-

fattning på ordinarie stat. Jag är icke beredd att nu taga ställning till förslaget i denna del. Vidare föreslås inrättandet av fem nya bibliotekarietjänster, därav tre ordinarie och två extra-ordinarie. En ökning av bibliotekariebefattningarna synes mig oundgänglig, särskilt för tillgodoseende av katalogiseringsarbetet och verksamheten på den utländska avdelningen. I sådant avseende anser jag mig böra föreslå inrättandet av två nya bibliotekarietjänster, en ordinarie och en extra-ordinarie. Beredningens förslag beträffande de nya tjänsterna som förste biblioteksassistenter och förste bibliotekariebiträden anser jag mig icke nu böra upptaga till behandling. Jag finner mig däremot böra tillstyrka, att biträdespersonalen ökas med två befattningar som biblioteksassistenter och två befattningar som kanslibiträden; samtliga dessa tjänster torde tillvidare böra uppföras såsom extra-ordinarie. Vidkommande vaktmästarpersonalen synes mig ytterligare en extra-ordinarie expeditionsvaktsbefattning böra inrättas.

De föreslagna uppflyttningarna i lönegrad av befattningarna som kontorsbiträden, expeditionsvakter och eldare avse lönespörsmål, vilka enligt vad jag inhämtat för närvarande äro föremål eller avses att bliva föremål för utredningar genom särskilda sakkunnigberedningar. Vid sådant förhållande anser jag mig icke i detta sammanhang böra upptaga dessa frågor till bedömande.

Däremot finner jag att starka skäl blivit anförda för att universitetens kollektivanställda bokbinderipersonal — i likhet med vad som ägt rum beträffande motsvarande personal vid riksarkivet och landsarkiven — inplaceras å stat. Jag har icke funnit anledning till erinran mot beredningens förslag att vid Uppsala universitetsbibliotek förmannen placeras i lönegraden Ce 13 (5 592 kronor) och de två bokbindarna i lönegraden Ce 11 ($2 \times 5\,112 = 10\,224$ kronor).

Beträffande frågan om inplacering på stat av bokbinderipersonalen har *statskontoret* yttrat:

I annat sammanhang har *statskontoret* hävdadt, att bokbinderipersonal borde bibehållas vid kollektivanställning. Då emellertid tjänstemannaställning under de senaste åren beretts bland andra bokbinderi- och konserveringspersonalen vid riksarkivet och landsarkiven, kan *statskontoret* icke ställa sig avvisande till de nu framförda yrkandena om motsvarande ombildning av bokbindartjänsterna vid universiteten. Beträffande lönesättningen får *statskontoret* erinra, att hantverkarbefattningar i regel äro uppförda i 10 lönegraden, varför en sådan lönegradsplacering vore motiverad för personalen ifråga. Vid de ovannämnda arkiven ha dock bokbindarbefattningarna av riksdagen ansetts böra inplaceras i 11 lönegraden. Under sådana förhållanden vill ämbetsverket icke motsätta sig denna löneställning även för nu ifrågavarande personal. Mot förmannens placering i 13 lönegraden torde från här angivna utgångspunkter intet vara att erinra.

Statens lönenämnd har tillstyrkt kanslerns förslag ifråga om bokbinderipersonalens inplacering på stat.

Universitetsbiblioteket i Lund. Beträffande behovet av en upprustning för universitetsbiblioteket i Lund hänvisas till redogörelsen i det föregående för motsvarande spörsmål beträffande universitetsbiblioteket i Uppsala. Beträffande Lunds universitetsbiblioteks storlek och expansion under de senaste årtiondena anför *universitetsberedningen* följande.

Lunds universitetsbibliotek tävlar med kungl. biblioteket om ställningen som landets näst största bibliotek. Efter att ännu vid 1700-talets slut ha varit av relativt obetydlig omfattning undergick biblioteket under 1800-talet en allt snabbare utveckling, och denna har under senare decennier ytterligare intensifierats. För närvarande beräknas Lunds universitetsbibliotek omfatta omkring 775 000 band jämte ett mycket stort antal småskrifter, bland dem över 400 000 utländska disputationer, över 12 000 handskrifter, en samling kartor, planscher och dylikt samt en omfattande tidningssamling. Allt som allt uppta bibliotekets samlingar (utom tidningar och byteslager) ett utrymme av över 23 500 m. Tidningarna uppta ungefär samma utrymme som i Uppsalabiblioteket.

På de senaste 28 åren har bokbeståndet vuxit med över 129 procent. Antalet besök i läsesalarna har på 25 år mer än tredubblats. Boklånen inom biblioteket ha under samma tid femdubblats; hemlånen ligga mellan tre och fyra gånger högre än för 25 år sedan. Det ligger i öppen dag, vilken väldig ökning detta innebär ifråga om de arbetsuppgifter, som skola lösas av bibliotekens personal. Denna ökning gäller nästan alla grenar av institutionernas verksamhet: bokrekvisitioner i in- och utländsk bokhandel, korrespondens med främmande bibliotek och institutioner, katalogisering, inbindning och uppställning av den nyinkommande litteraturen, besvarande av inkommande skriftliga och muntliga förfrågningar av skilda slag, effektuering av i låneexpeditionen gjorda beställningar med signering och framtagning, tillgodoseende av forskarnas behov i läsesalarna. Hela den administrativa apparaten har utsatts för en avsevärt ökad belastning. Mot denna ytterst kraftiga ökning av arbetsuppgifternas omfattning svarar endast en mycket ringa ökning av personalstyrkan.

Universitetsberedningens förslag innebär den förändring av personalorganisationen, som framgår av följande sammanställning.

Nuvarande personalorganisation.

Föreslagen personalorganisation.

Personal med högre vetenskaplig utbildning.

1 överbibliotekarie Ca 33	= nu
4 förste bibliotekarier Ca 29	6 förste bibliotekarier
	Ca 29 (+2)
7 bibliotekarier,	13 bibliotekarier,
därav 1 eo Ce, Ca 26	därav 3 eo Ce, Ca 26 (+6)
5 amanuenser (bibliotekarier) Cf 19—Ce 24	4 amanuenser (bibliotekarier) Cf 19—Ce 24 (—1)

Bibliotekspersonal med lägre utbildning.

—	3 förste biblioteksassistenter Ca 19 (+3)
2 biblioteksassistenter Ce 15	5 biblioteksassistenter Ca 15 (+3)
1 kontorist Ca 13	8 förste biblioteksbiträden Ca 13 (+7)
3 kanslibiträden,	7 biblioteksbiträden Cf 9—Ca 11 (+4)
därav 2 eo Ce, Ca 11	—
6 kontorsbiträden Cf 4—Ca 8	(—6)

Vaktmästarpersonal m. m.

1 förste expeditionsvakt .. Ca 11	1 förste expeditionsvakt .. Ca 13
4 expeditionsvakter, därav 2 eo Ce, Ca 10	9 expeditionsvakter Cf 8—Ca 11 (+5)
—	1 reproduktionsföre- ståndare Ca 13 (+1)
1 värmeledningsskötare .. Ca 11	= nu
(1 bokbindare, avlönad enl. kollektivavtal från bokinköpsanslaget)	1 bokbinderiförman Ce 13 (+1)
	2 bokbindare Ce 11 (+1)

Sammanfattningsvis innebär alltså detta förslag en personalförstärkning med 26 personer (f. n. 36), därav 7 med högre vetenskaplig utbildning, 11 med lägre biblioteksutbildning och 8 i fråga om vaktmästarpersonalen.

Kanslern har som ett provisorium för nästa budgetår förordad att personalen förstärkes med

- 2 bibliotekarier, därav 1 i Ca 26 och 1 i Ce 26,
- 2 biblioteksassistenter i Ce 15,
- 2 kanslibiträden i Ce 11 samt
- 1 vaktmästare i Ce 10,

varjämte kanslern tillstyrkt beredningens förslag i fråga om bokbinderipersonalen. Kanslern anför:

Beträffande universitetsbiblioteket i Lund får jag i tillämpliga delar hänvisa till vad jag anført i fråga om universitetsbiblioteket i Uppsala.

Vidkommande Lund innefattar universitetsberedningens förslag inrättandet av två nya förste bibliotekariebefattningar. Jag är icke beredd att nu taga ställning till förslaget i denna del. Vidare föreslås inrättandet av sex nya bibliotekarietjänster, därav fyra ordinarie och två extra ordinarie. I likhet med vad jag anført beträffande universitetsbiblioteket i Uppsala anser jag det nödvändigt att Lunds universitetsbibliotek utrustas med ytterligare bibliotekariebefattningar, särskilt för tillgodoseende av katalogiseringsarbetet och för översyn och övervakning av institutionsbiblioteken. I sådant avseende anser jag mig böra föreslå inrättandet av två nya bibliotekarietjänster, en ordinarie och en extra-ordinarie.

Biträdespersonalen anser jag — liksom i Uppsala — böra redan nu förstärkas med två befattningar som biblioteksassistenter och två befattningar som kanslibiträden. Dessa tjänster torde böra tills vidare uppföras som extra-ordinarie. Vaktmästarpersonalen torde böra ökas med ytterligare en extra-ordinarie expeditionsvakt.

I Lund finnes nu vid universitetsbiblioteket anställd allenast en kollektivanställd bokbindare. (I Uppsala finnas en förman och två bokbindare.) Universitetsberedningen har föreslagit, att antalet bokbindartjänster i Lund uppbringas till samma antal som i Uppsala och inplaceras å stat som extra-ordinarie tjänstemän, förmanen i lönegraden Ce 13 (5 592 kronor) och de två bokbindarna i lönegraden Ce 11 ($2 \times 5\,112 = 10\,224$ kronor). Då jag funnit, att starka skäl blivit anförda för en dylik anordning förordar jag att Lundbiblioteket erhåller den föreslagna förstärkningen av sin bokbinderipersonal och att denna lönerogleras på angivet sätt.

Statskontoret, som haft frågan om bokbinderipersonalen på remiss, har i denna fråga anfört följande.

Statskontoret kan i avsaknad av närmare utredning angående personalbehovet icke tillstyrka en utökning av antalet bokbindare med mer än en befattningshavare eller till sammanlagt två dylika tjänster. Enär vid sådan begränsning av personalstyrkan anledning icke synes föreligga att tilldela den ene bokbindaren förmansställning, lära båda befattningarna böra uppföras i 11 lönegraden.

Departementschefen.

Det är, som jag redan konstaterat, icke möjligt att redan vid årets riksdag taga slutlig ställning till de förslag, som universitetsberedningen i sitt senaste betänkande framlagt beträffande universitetsbiblioteken. Jag beklagar detta, enär universitetsbibliotekens ställning såsom vetenskapens och särskilt de humanistiska disciplinernas oundgängliga centralförråd rimligen borde leda till att de finge del av upprustningen samtidigt med eller åtminstone icke väsentligt senare än universitetens övriga institutioner. Jag ser mig emellertid liksom kanslern nödsakad att för närvarande inskränka mig till att förorda vissa provisoriska åtgärder för att sätta universitetsbiblioteken i stånd att åtminstone i någon mån följa med utvecklingen.

I fråga om personalorganisationen synes sålunda en viss förstärkning ofrånkomlig beträffande såväl högre och lägre bibliotekspersonal som vaktmästarpersonal. Kanslern har med hänsyn härtill föreslagit, att vid vardera biblioteket inrättas nya tjänster inom samtliga dessa personalkategorier, nämligen två som bibliotekarier i 26 lönegraden, därav en ordinarie och en extra ordinarie, två biblioteksassistenter i Ce 15, två kanslibiträden i Ce 11 samt en expeditivakt i Ce 10. En nedskärning av kanslerns förslag synes icke försvarlig. Jag har fastmera blivit övertygad om att förhållandena vid Lunds universitetsbibliotek påkalla att därutöver redan från och med nästa budgetår inrättas ytterligare en befattning som förste bibliotekarie, tills vidare i extra ordinarie ställning (Ce 29). Jag erinrar om att Lunds universitetsbibliotek för närvarande förfogar över endast 4 förstebibliotekarietjänster mot fem vid systerinstitutionen. Jag anser mig således böra tillstyrka bifall till kanslerns förslag med nyssnämnda tillägg.

Jag anser mig i likhet med såväl statskontoret som lönenämnden böra förorda bifall till kanslerns förslag, att bokbinderipersonalen vid universitetsbiblioteket i Uppsala inplaceras på löneplan i de av kanslern angivna lönegraderna, Ce 13 för förmannen och Ce 11 för de två övriga. Jag tillstyrker även att den nuvarande bokbindaren vid Lunda-biblioteket placeras in på löneplan och att i samband därmed medel anvisas för två nya befattningar av ifrågavarande slag. Jag finner det nämligen uppenbart, att

samma behov av sådan personal förefinnes vid båda biblioteken. Även i Lund bör en av befattningarna placeras i Ce 13 och två i Ce 11.

Vid bifall till vad jag förordat med avseende på bokbinderipersonal komma bokinköpsanslagen att avlastas från de nuvarande löneutgifterna för dylik personal. Enligt uppgift uppgå dessa till omkring 15 000 kronor i Uppsala och 5 500 kronor i Lund. Det synes icke böra ifrågasättas att fördenskull minska det belopp som i årets statsverksproposition äskats till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteken. Den förstärkning av dessa medel som härigenom möjliggöres, är nämligen uppenbarligen mycket välbehövlig. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att Lundabibliotekets inköpsanslag på detta sätt avlastas icke endast med nyssnämnda belopp å 5 500 kronor utan därjämte med en del utgifter för bokbindning å andra verkstäder. Därigenom torde Lundabiblioteket komma att bli minst lika väl tillgodosett som Uppsalabiblioteket.

III. Universitetens centrala förvaltning.

1. De akademiska kanslierna.

Beträffande behovet av en förstärkning av den administrativa personalen, kansliernas och rättekamrarnas, har *universitetsberedningen* inledningsvis anfört följande.

Universiteten befinna sig i ständig utveckling och särskilt under de senaste åren har genom statsmakternas beslut en glädjande och betydelsefull expansion ägt rum. På grund härav har arbetet för de centrala organen ökats och kommer ytterligare att ökas. Flera befattningshavare måste därför anställas och åtgärder vidtagas för att rationalisera och förenkla arbetsformerna. Ökningen av antalet till universiteten knutna personer, lärare, vetenskaplig biträdespersonal, tjänstemän och stipendiater, höjningen av anslagen och tillkomsten av nya anslag förorsaka emellertid icke enbart att det rent expeditionella arbetet växer. Det följer av universitetsarbetets organisation, att förvaltningstjänstemännen vid universiteten i en helt annan utsträckning än i många statliga verk måste fullgöra en rådgivande och upplysande verksamhet, som ställer stora krav på mångskiftande aktuell kunskap och erfarenhet och som tar mycken tid i anspråk.

Statens organisationsnämnd har efter anmodan av beredningen avgivit yttranden och förslag angående universitetskansliernas organisation. Nuvarande personalorganisation och den av beredningen på grundval av organisationsnämndens förslag förordade framgår av följande sammanställning.

Nuvarande organisation.

Föreslagen organisation.

a. U p p s a l a :

1 akademisekreterare	Ca 31	1 akademisekreterare och chef	Ca 37
1 akademinarie och om- budsman	Ca 29	(överflyttas till rättekammaren)	
1 amanuens	Ce 24	1 förste fakultetssekreterare och biträdande akademi- sekreterare	Ca 30
—		1 fakultetssekreterare och akademinarie	Ca 27
—		1 kansliskrivare	Ca 15
1 kanslibitråde	Ca 11	1 kanslibitråde	Ca 11
2½ skrivbiträden	(arvoden)	2 kontorsbiträden	Cf 4—Ca 8

b. Lund:

1 akademisekreterare, till- lika ombudsman	Ca 31	1 akademisekreterare och chef, tillika ombudsman	Ca 37
—		1 förste fakultetssekreterare och biträdande akademi- sekreterare	Ca 30
½ amanuens	arvode 3 800	1 fakultetssekreterare och akademinotarie	Ca 27
1 kansliskrivare	Ca 15	1 kansliskrivare	Ca 15
1 kanslibitråde	Ca 11	1 kanslibitråde	Ca 11
—		1 kontorsbiträde	Cf 4—Ca 8

Beträffande de nuvarande förhållandena inhämtas av universitetsberedningens betänkande bland annat följande.

Akademiska kansliet — centralförvaltningens och rektorsämbetets kansli — förestås närmast av akademisekreteraren. Det har till uppgift att ombesörja ifrågakommande verkställighet av ärenden, vilka bli föremål för behandling av det större, respektive det mindre konsistoriet, akademiska församlingen och rektorsämbetet. Där skötas redovisning av nämnda organs ingående, respektive utgående ärenden, redovisning av vissa kategorier av universitetets personal och av de studerande vid universitetet, vissa göromål i samband med ledigförklarande och bortgivande av stipendier, administrativa ärenden av allmän natur, fördelning av undervisningslokaler, kontroll av den akademiska undervisningen, uppbörd av inskrivningsavgifter m. m. Vid kansliet utövas slutligen en betydande konsulterande verksamhet i universitetsärenden. Akademisekreteraren i Lund är tillika universitetets ombudsman.

Fakulteternas expeditioner — en för varje fakultet — förestås av fakultetsnotarierna och ha till uppgift att ombesörja verkställighet av till fakulteters och sektioners behandling förekommande ärenden, vissa frågor av teknisk natur rörande examina och undervisning, utgivande av studiehandböcker etc. Fakultetsexpeditionerna handha vidare vissa förvaltningsuppgifter av rent ekonomisk art såsom uppbörd av examensavgifter och dylikt.

Det som främst skiljer kansliorganisationen vid Lunds universitet från Uppsala universitets är att kansligöromålen äro fördelade å flera lokalt åtskilda expeditioner. Förutom det akademiska kansliet finnas sålunda tre fakultetsexpeditioner (en för teologiska, en för juridiska samt en gemensam för filosofiska och medicinska fakulteterna), vid vilka vederbörande fakulteters ärenden handläggas och redovisas. Fakultetsexpeditionerna förestås av vederbörande fakultetsnotarier.

Fakultetsnotarierna hava att förestå de olika fakultetsexpeditionerna, att föra protokoll vid fakulteters och sektioners sammanträden, ombesörja expedition av fattade beslut, utfärda tentamensböcker och examensbetyg, biträda vid utgivandet av studiehandböcker, ansvara för examensjournalernas förande och för redovisningen av influtna examensavgifter m. m.

De fyra fakulteterna förordna för närvarande själva sina notarier. Utgående arvoden ha varit så blygsamma, att notariebefattningarna kunnat framstå endast som obetydliga bisysslor. Det nu rådande systemet har visat sig i många avseenden olämpligt. Det har verkat menligt för fakulteternas

arbete, då notarierna skäligen icke kunnat tagas i anspråk i den omfattning, som varit önskvärd. Fakultetsexpeditionerna ha som regel kunnat hållas öppna endast kortare tider under två, undantagsvis tre dagar i veckan; allmänhetens berättigade krav på att kunna erhålla upplysningar av en eller annan art har under tiden mellan fakultetsmottagningarna kunnat tillgodoses endast därigenom att förfrågningar i fakultetsärenden då riktats till och i möjlig mån besvarats av centralförvaltningens personal. Splittringen har slutligen medfört dubbelarbete och omöjliggjort en rationell uppläggning och behandling av sådana ärenden, som varit för flera fakulteter gemensamma.

På grund av universitetets snabba utveckling hava fakultetsgöromålen ökat i sådan grad att anordningen med notarier, vilkas arbetskraft endast delvis stått till förfogande, visat sig otillfredsställande.

En förstärkning av kansliets och än mera av fakulteternas personal vore erforderlig, framhåller beredningen. Dessa dubbla önskemål skulle uppnås, om centralkansliet förstärktes med kvalificerade tjänstemän, som tillika hade till uppgift att tjänstgöra som fakultetssekreterare. De gamla akademi-notariefattningarna av bisysslekaraktär skulle härvid slopas. Fakultetsexpeditionerna skulle lokalt anknytas till centralkansliet. Beträffande inberörden av sitt förslag anför beredningen vidare.

Genom fakultetsexpeditionernas fastare anknytning till akademkansliet kommer en centralisation att vinnas, varigenom — vid en rationell uppläggning och behandling av olika ärenden — hela den samlade personalen skulle kunna för alla vid central- som fakultetsförvaltningen förekommande uppgifter på ett smidigt och effektivt sätt utnyttjas och onödigt dubbelarbete skulle kunna undvikas. En snabbare behandling av olika ärenden skulle härigenom också vinnas liksom ett rationellare utnyttjande av tillgänglig arbetskraft. För såväl vid universiteten anställd lärar- och övrig personal, som studenterna och allmänheten i övrigt blir det en given fördel med för hela universitetsförvaltningen gemensam expeditjonslokal och expeditionstid.

Då notariefattningarna, såsom ovan framhållits, endast kunnat vara bisysslor, har en stor del av det erforderliga utredningsarbetet, framläggande av förslag till yttranden och dylikt sekreterarbete måst utföras av fakultetsledamöter. En nödvändig avlastning av fakulteternas administrativa arbete från professorerna till kanslipersonal skulle åstadkommas, om fast anställda högt kvalificerade fakultetssekreterare erhöles. Denna anordning blir av särskild betydelse, om det framlagda förslaget om valda dekaner med vidgade arbetsuppgifter genomföres.

Aven för kansliets del hava de starkt ökade göromålen medfört en sådan överbelastning i dess arbete, att en förstärkning av arbetskrafterna är nödvändig. Den ökade, högt kvalificerade arbetskraft, som härför erfordras, synes beredningen kunna vinnas genom att kansliets och fakulteternas expeditioner bliva gemensamma och fakultetssekreterarna sålunda tjänstgörande jämväl vid kansliet.

U p p s a l a. *Kanslern* har tillstyrkt, att såsom ett provisorium från och med nästa budgetår vid kansliet i Uppsala inrättas en kansliskrivartjänst i Ca 15 och två kontorsbiträdestjänster i Ca 8. *Kanslern* anför:

Spörsmålet om en förstärkning av den administrativa förvaltningen befinner sig i samma läge som de frågor, som beröra universitetsbiblioteket. Det är enligt mitt förmenande synnerligen beklagligt, att förslag i ämnet icke tidigare framlagts och kunnat prövas av 1947 års riksdag i samband med den då beslutade upprustningen av universiteten. Den administrativa personal, som nu står till universitetets förfogande, är alltför fåtalig, vartill kommer att löneställningen icke med hänsyn till arbetets art och omfattning kan betecknas såsom tillfredsställande. Universitetens upprustning har medfört en mycket stor belastning på den administrativa apparaten. En omorganisation av universitetens centrala administration är därför nödvändig, därest arbetsuppgifterna på ett något så när tillfredsställande sätt skola kunna bemästras. Med hänsyn till det läge, vari universitetsberedningens förslag för närvarande befinner sig, har det likväl icke synts mig möjligt att nu taga ställning till förslaget i vad det avser höjda lönegradsplaceringar och upprättandet av tjänster av helt ny karaktär. Jag har på grund härav för min del icke ansett mig nu kunna föreslå en definitiv organisation av universitetens kanslier och drätselverk. Även på detta område måste beklagligtvis en provisorisk lösning sökas för nästa budgetår.

Vad beträffar Uppsala universitets kansli synes mig en förstärkning av den kvinnliga biträdespersonalen erforderlig. Jag tillstyrker därför att en kansliskrivarbefattning i lönegraden Ca 15 (6 072 kronor) och två nya kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden Ca 8 ($2 \times 4\,344 = 8\,688$ kronor) inrättas i stället för de nuvarande arvodesavlönade skrivbiträdena.

Statskontoret förordar, att tre biträdesbefattningar, alla med lön enligt befordringsgångskungörelsen, inrättas i stället för de av kanslern förordade befattningarna. Ämbetsverket anför:

Kanslerns hemställan om inrättande å kansliet av en kansliskrivartjänst och två kontorsbiträdestjänster överensstämmer med organisationsnämndens och universitetsberedningens förslag. Den skillnaden föreligger dock, att nämnden och beredningen utgått från att den nuvarande amanuensbefattningen å kansliet skulle indragas, medan kanslern för närvarande icke synes ha ifrågasatt en dylik åtgärd. Statskontoret kan under sådana omständigheter icke förorda, att kansliskrivartjänsten nu inrättas, utan föreslår, att tills vidare endast tre biträden anställas med lön enligt befordringsgången i stället för de arvodesavlönade biträdena.

Statens lönenämnd har tillstyrkt kanslerns förslag, dock under erinran, såvitt angår kontorsbiträdesbefattningarna, om bestämmelserna i befordringsgångskungörelsen.

L u n d. *Kanslern* har funnit ofrånkomligt, att redan nu en viss förstärkning kommer till stånd beträffande biträdespersonalen och har i sådant avseende, i anslutning till universitetsberedningens förslag, förordat att en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Ca 8 inrättas.

Statskontoret och *statens lönenämnd* ha tillstyrkt kanslerns förslag under erinran om att för kontorsbiträdestjänsten skulle gälla bestämmelserna i kungörelsen 1947: 436 om befordringsgång.

Departementschefen.

Personalbristen vid universitetens centrala förvaltningsorgan, kanslierna och räntekamrarna, har länge varit besvärande. Situationen har genom de senaste årens upprustning av de vetenskapliga institutionerna ytterligare tillspetsats. Jag anser mig därför i likhet med kanslern böra utan att avvakta remissbehandlingen av universitetsberedningens omorganisationsförslag redan för nästa budgetår förorda sådana personalförstärkningar, som jag funnit mest angelägna. Enligt vad som framgår av utredningen och de upplysningar jag därutöver inhämtat, är för de akademiska kansliernas vidkommande personalbristen i Uppsala mest kännbar i fråga om lägre befattningar och i Lund i fråga om mera kvalificerade. Den provisoriska lösning, som av kanslern förordats kommer därför icke att för Lunds del avhjälpa de största svårigheterna. Med hänsyn härtill har jag funnit mig böra tillstyrka, att vederbörande anslagspost i avlöningsstaten för Lunds universitet höjes med 10 000 kronor för att provisoriskt tillgodose behovet av en utökning av den mera kvalificerade personalen vid den centrala kansliorganisationen, däri inberäknat fakultetsexpeditionerna. Beloppet bör få utnyttjas för anställande av en extra tjänsteman i Cg 24 eller eventuellt på annat sätt. Det torde böra ankomma på kanslern att meddela bestämmelser angående beloppets användning. I övrigt har kanslerns förslag icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker således, att befattningen som akademi-notarie och ombudsman i Uppsala överflyttas från kansliet till räntekammaren samt att följande nya befattningar inrättas, nämligen i Uppsala en kansliskrivar- och två kontorsbiträdestjänster och i Lund en kontorsbiträdestjänst. Kansliskrivarbefattningen torde tills vidare böra uppföras på extra ordinarie stat. För kontorsbiträdestjänsterna bör givetvis befordringsgångskungörelsen gälla. Kontorsbiträdestjänsten i Lund bör om så befinnes lämpligt få utnyttjas för fakultetsexpeditionernas behov.

2. Omreglering av räntmästarbefattningen i Uppsala.

Universitetsberedningens förslag beträffande Uppsala universitets ekonomiska förvaltning bygger på ett av *statens organisationsnämnd* avgivet förslag. Organisationsnämnden har inledningsvis lämnat följande redogörelse för universitetets drätselverk och dess organisation.

Den ekonomiska förvaltningen vid Uppsala universitet omhänderhaves av universitetets drätselverk. Den omfattar förvaltningen av *dels* de medel, vilka av statsmakterna årligen i form av anslag för olika ändamål ställas till universitetets förfogande, *dels* det kapital, som representeras av de staten tillhöriga fastigheter, vilka redovisas under universitetets delfond av statens allmänna fastighetsfond, »förvaltningsförmögenheten», *dels* ock det kapital, som i form av tillgångar av olika slag — främst fast egendom, aktier

samt fordringar (obligationer, inteckningar, reverser samt banktillgodohavanden) — genom donationer, köp och försäljning eller kapitalförräntning, antingen tillförts universitetet såsom dess egendom eller eljest ställts under dess förvaltning för att av universitetet disponeras för vissa bestämda ändamål, den s. k. »finansförmögenheten».

För att belysa förvaltningens värdemässiga omfattning må några siffror anföras. Under budgetåret 1945/46 utgjorde statsanslagen för universitetets verksamhet inalles cirka 6 miljoner kronor. Förvaltningsförmögenheten vid nämnda budgetårs slut representerade ett bokfört kapitalvärde å cirka 31 miljoner kronor. Vid samma tidpunkt redovisades finansförmögenheten till cirka 45 miljoner kronor, därav cirka 20 miljoner i fast egendom, väsentligast jordbruks- och skogsfastigheter, cirka 8 miljoner i inteckningar och reverser, cirka 10 miljoner i aktier och obligationer samt cirka 4 miljoner i diverse fordringar, därav cirka 1,5 miljoner banktillgodohavanden. Den totala balansomslutningen uppgick sålunda till inemot 76 miljoner kronor. Kassaomslutningen (inkomster och utgifter) under budgetåret uppvisade siffrorna cirka 10 miljoner respektive cirka 15 miljoner kronor.

D r ä t s e l n ä m n d e n, som står under ordförandeskap av universitetets rektor, utgör den högsta verkställande myndigheten inom universitetet, vad gäller skötseln av den ekonomiska förvaltningen, och synes närmast med hänsyn till befogenhet och arbetsuppgifter (se därom i det följande) böra liknas vid direktionen i ett större företag i aktiebolagsform.

R ä n t m ä s t a r e n är närmast under drätselnämnden ansvarig för förvaltningen och utövar chefskapet över de olika förvaltningsgrenarna, av vilka räntekammaren står under hans direkta överinseende.

R ä n t e k a m m a r e n och **k o n t o r e t**, det sistnämnda under ledning av en akademiker (i fortsättningen benämnd förste akademiker), kan numera med hänsyn till sin gemensamma personal och lokal betraktas som en organisk enhet inom drätselverket. Vid räntekammaren och kontoret handläggas ärenden rörande förvaltningsförmögenheten, vissa delar av finansförmögenheten samt de årliga anslagen från statsmakterna, vidare hela kassarörelsen vid drätselverket och kamerala ärenden i allmänhet. Till räntekammaren är vidare koncentrerad den slutliga bokföringen och redovisningen av den ekonomiska verksamheten vid universitetet i dess helhet med undantag för sådana medel, som institutionerna m. fl. erhålla från enskilda eller från vissa särskilda statliga organ.

E g e n d o m s f ö r v a l t n i n g e n under chefskap av en akademifogde handhar förvaltningen av universitetet tillhöriga jordbruksfastigheter, inalles cirka 375, omfattande en areal av bland annat cirka 12 000 har åker, huvudsakligen belägna i Uppsala län och angränsande län, liksom skogsförvaltningens fastigheter. Samtliga gårdar äro utarrenderade. Verksamheten inom detta förvaltningsorgan omfattar arbetsuppgifter av såväl teknisk som ekonomisk natur. Egendomsförvaltningen har eget kontor, dit redovisningen av den rent tekniska delen av verksamheten i sin helhet är förlagd, under det att den ekonomiska redovisningen i detalj sker delvis vid förvaltningens kontor, delvis vid räntekammaren.

S k o g s f ö r v a l t n i n g e n under ledning av en skogsförvaltare svarar för förvaltningen av universitetets skogsfastigheter, upptagande en areal av cirka 40 000 har, varav cirka 30 000 utgöra produktiv skogsmark. Den skogliga verksamheten bedrivs helt i egen regi, under det att under förvaltningen hörande mindre gårdar (torp) äro utarrenderade. Skogsför-

valtningen har likaledes eget kontor, som handhar detaljredovisningen av förvaltningens verksamhet, såväl i tekniskt som ekonomiskt avseende. I sistnämnda avseende sker redovisning till räntekammaren.

Universitetsberedningen gör följande tillägg till nämnda redogörelse.

Organisationsnämndens redogörelse anger den ekonomiska förvaltningens värdemässiga omfattning med hänsyn till siffrorna i bokslutet för budgetåret 1945/46 och kommer därvid till en total balansomslutning på inemot 76 miljoner kronor. Det är emellertid att märka, att det bokförda kapitalvärdet på universitetets förvaltningsförmögenhet med åtskilliga miljoner kronor understeg det verkliga värdet, närmast sådant detta återspelas i byggnadernas brandförsäkringsvärde. Likaså är finansförmögenhetens verkliga värde avsevärt högre än det bokförda. Härtill kommer, att finansförmögenheten under tiden efter slutet av budgetåret 1945/46 ökats med olika donationer, i ett fall uppgående till miljonbelopp. Sammanlagt har universitetets drätselverk redan nu att taga vård om tillgångar till ett värde av åtskilligt mer än 90 miljoner kronor, och på grund av den ständigt pågående tillväxten nalkas beloppet ifråga raskt 100-miljonerstrecket.

Slutligen får vid bedömandet av drätselverkets arbetsbörda icke förbises, att antalet befattningshavare vid universitetet genom beslut av 1946 och 1947 års riksdagar avsevärt ökat de två senaste åren. Sålunda tillkommo vid 1947 års riksdag 142 nya befattningar och mer än 100 stipendier för högre studier. Det är självklart att denna omständighet måste för universitetets förvaltning över huvud och icke minst för drätselverket medföra ökat arbete.

Räntmästaren har till uppgift, bland annat,

att närmast under drätselnämnden övervaka och ansvara för det löpande arbetets behöriga gång;

att vara personalchef för drätselverkets personal;

att bereda eller låta bereda och föredraga samtliga ärenden, som skola behandlas av drätselnämnden;

att själv handlägga ärenden rörande förvaltningen i dess helhet, i den mån de icke hänskjutas till drätselnämnden;

att själv bereda samtliga ärenden rörande förvaltning av universitetets värdepappersinnehav, såsom behandling av låneansökningar, placering av nytillkommet kapital eller omplacering av kapital etc.;

att själv med biträde av särskilt härför anlitad byggnadstekniker handlägga ärenden rörande skötseln och underhållet av fastighetsfondens fastigheter samt sådana universitetets egna fastigheter, vilka icke stå under egendoms- eller skogsförvaltningens omedelbara uppsikt, innebärande bland annat infordrande av anbud å reparationer etc., verkställande av årliga besiktningar av fastigheterna, upprättande av förslag till generalplan för reparationer, tecknande av hyreskontrakt, träffande av avtal med kommunala myndigheter i olika frågor som beröra fastigheterna etc.;

att handlägga ärenden, vilka efter särskild föredragning eller med yttrande överlämnats av akademikamreraren, akademifogden eller skogsförvaltaren; samt

att sköta vissa expeditionsgöromål såsom daglig genomgång och fördelning av ankommande post, fortlöpande sakgranskning av utgiftsverifikationer.

Organisationsnämnden framhåller att den räntmästaren åvilande arbetsuppgiften att handlägga ärenden rörande förvaltningen av det i värdepapper, fastigheter etc. placerade egna kapitalet och därmed förenade arbeten med omplacering och nyplacering av frigjort eller nytillkommet kapital syntes framstå som en av hans betydelsefullaste uppgifter och borde liksom hittills i allt väsentligt åvila honom. I annat sammanhang hade nämnden föreslagit vissa ökade befogenheter härutinnan för räntmästaren. Å andra sidan syntes önskvärt, att räntmästaren vid detta arbete, vars resultat vore av stor ekonomisk betydelse för verksamheten vid universitetet, ägde tillgång till personal för verkställande av ekonomiska och juridiska utredningar, uppletande och värderingar av eventuella kapitalplaceringsobjekt, skötande av viss korrespondens, granskning av erbjudna säkerheter för lån ur såväl formell som saklig synpunkt, med andra ord för att utföra förarbetet och rutinarbetet ifråga om eventuella kapitalplaceringar.

Nämnden förutsätter, att räntmästaren liksom hittills skall vara föredragande i drätselnämnden samt i vissa personalfrågor inför högre instans inom universitetet. Vidare föreslås, att räntmästaren göres till självskriven ledamot i alla tillfälliga organ inom universitetet (kommittéer, delegationer etc.), som ha att utreda, behandla eller förhandla i frågor, som gälla universitetets ekonomi, dock med möjlighet att i vissa fall själv förordna annan befattningshavare vid drätselverket i sitt ställe.

Slutligen framhåller nämnden, att nu gällande kompetensvillkor för räntmästarbefattningen borde ändras. Sålunda syntes jämte det nuvarande kravet på juridisk kompetens alternativt böra gälla ekonomisk examen från handelshögskola. Vederbörande borde förutom nämnda formella kompetens ha praktisk allmän-ekonomisk erfarenhet. Räntmästarens löneställning borde ävenledes upptagas till omprövning med hänsyn till de ökade befogenheter, som föreslagits.

Beträffande de krav, som böra ställas på innehavaren av räntmästarbefattningen har *universitetsberedningen* åberopat följande uttalande av *universitetets drätselnämnd*.

Räntmästartjänsten har under de senaste årtiondena delvis ändrat karaktär. Universitetets egendom har starkt ökat, och räntmästaren har numera att taga ställning till betydligt större antal frågor av ekonomisk, särskilt jordbruksekonomisk, skoglig och byggnadsekonomisk natur än förr, vilket gör att stora krav måste ställas på hans erfarenhet i ekonomiska frågor samt på hans förmåga att leda och organisera universitetets ekonomiska förvaltning. Hans göromål ha i stor omfattning kommit att likna dem, som åligga en verkställande direktör i ett större företag.

Som behörighetsvillkor måste därför krävas att sökande styrker sig äga god organisationsförmåga samt framstående kunskaper och erfarenhet i sådana frågor som beröra de olika grenarna av universitetets ekonomiska förvaltning. Hittills har som enda formella kompetensvillkor uppställts att sökande skall hava fullgjort vad författningarna föreskriva om den, som må nyttjas uti domarämbeten, d. v. s. att hava avlagt juris kandidatexamen.

Befattningens karaktär av förvaltningstjänst gör fortfarande att juridisk utbildning i regel bör erfordras. Fordran på organisationsförmåga samt kunskaper och erfarenhet i frågor rörande universitetets ekonomiska förvaltning är emellertid av sådan vikt, att man i undantagsfall skulle kunna avstå från kravet på juridisk examen, om möjlighet därigenom skulle beredas att förvärva en person, som i synnerligt hög grad uppfyllde de övriga fordringar, som böra ställas på innehavaren av räntmästartjänsten.

Beredningen har för egen del anfört, att innehavaren av befattningen såsom räntmästare måste hava i allmän eller enskild tjänst ådagalagt framstående förmåga att förvalta sådant slag av förmögenhet, varom vid Uppsala universitet är fråga. Beredningen anser det därjämte erforderligt att räntmästaren besitter den utbildning, som garanteras av en lämplig examen vid universitet eller handelshögskola.

Beträffande räntmästarens lö n e s t ä l l n i n g föreslår universitetsberedningen, att befattningen placeras i lönegraden Ca 37 vartill borde komma en löneförstärkning av 6 000 kronor från avkastningen av jord- och skogs-egendomarna. Beredningen anför härutinnan följande.

Med hänsyn till de ökade krav, som sålunda för framtiden böra ställas på räntmästaren, och till vikten av att städse kunna förvärva en verkligt duglig person för värden av de betydande värden, varom det för universitetets del numera är fråga, måste den nu till räntmästaren utgående lönen höjas. Vid övervägande av denna fråga har beredningen kommit till den uppfattningen att räntmästarna i Uppsala och Lund böra principiellt jämsställas i lönehänseende och att de lämpligen böra placeras i lönegrad Ca 37. Men å andra sidan bör den omständigheten att Uppsala universitet äger jord- och skogsegendomar av betydande storlek och värde medan Lunds universitet icke äger någon skog och endast ett fåtal jordbruksfastigheter föranleda en skillnad i de båda befattningshavarnas löner. Redan nu har hänsyn tagits till nämnda omständighet så tillvida att räntmästaren vid Uppsala universitet är placerad i lönegrad Ca 33 (tidigare A 30) medan motsvarande befattningshavare vid Lunds universitet tillhör lönegrad Ca 32 (tidigare A 29). Nyss angivna olikhet mellan de båda universiteterna synes emellertid motivera en större skillnad i löneförmåner än den nuvarande. Beredningen anser det vidare vara rimligt och lämpligt att låta det högre belopp, som bör tillkomma räntmästaren i Uppsala, utgå i form av en löneförstärkning betingad av hans befattning med universitetets jord- och skogsegendom. Denna löneförstärkning anser beredningen böra uppgå till 6 000 kronor. Eventuellt kunde den tänkas utgå direkt från avkastningen av universitetets jord- och skogsegendomar, såsom fallet redan nu är i fråga om lönerna för samtliga befattningshavare vid Uppsala universitets jordbruks- respektive skogsförvaltningar.

I en vid beredningens betänkande fogad *reservation* har ledamoten, riksdagsmannen *Hjalmar Svensson* i Grönvik förklarar, att han icke ansett sig kunna biträda beredningens förslag angående lönegradsplaceringen för akademiräntmästarna.

Kanslern, som erinrar om att räntmästarbefattningen för närvarande är vakant, har såsom ett provisorium för nästa budgetår föreslagit, att befattningen ledigförklaras med vikariatslön jämte ett tillägg av 7 000 kronor, att utgå av staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning. *Kanslern* anför:

Räntmästarbefattningen är för närvarande vakant. Konsistoriets på beredningens utredning grundade förslag rörande denna tjänst innebär förutom en löneplacering i lönegraden Ca 37 att 6 000 kronor skulle utgå till innehavaren av räntmästarbefattningen ur staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning. Detta har bland annat av konsistoriet motiverats med nödvändigheten av att sådana ekonomiska villkor erbjödes att befattningen kunde locka sökande, som besatte de kunskaper och den erfarenhet, som oundgängligen krävdes på denna för universitetet ytterst betydelsefulla post. Jag delar i princip konsistoriets sålunda uttalade uppfattning. Med hänsyn emellertid till att ställning vid 1948 års riksdag icke synes kunna tagas till lönegradsplaceringen för räntmästaren vill jag för min del förorda, att tjänsten under nästa budgetår icke besättes med ordinarie innehavare utan anslås ledig med vikariatslön samt att vederbörande tjänstinnehavare, intill dess tjänsten blivit reglerad, dessutom å staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning tillförsäkras ett årligt arvode av 7 000 kronor, vilket arvode sedermera torde böra avpassas med hänsyn till den lönegradsplacering, som framdeles kommer att bestämmas för räntmästaren.

Enligt § 76 mom. 2 universitetsstatuterna fordras för behörighet till befattning som räntmästare att hava fullgjort vad författningarna föreskriva om den, som må nyttjas uti domarämbete. Jag delar universitetsberedningens uppfattning att innehavaren av ifrågavarande befattning måste hava i allmän eller enskild tjänst ådagalagt framstående förmåga att förvalta sådant slag av förmögenhet, varom vid Uppsala universitet är fråga. Därjämte synes det såsom beredningen framhåller erforderligt att räntmästaren besitter den utbildning, som garanteras av en lämplig examen vid universitet eller handelshögskola. Det är emellertid enligt min mening icke ändamålsenligt att närmare bestämma vilka universitetsexamina som böra kunna godtagas. På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t ville medgiva, att jämväl sökande, som icke uppfyller statuternas bestämmelse angående behörighet till befattningen som räntmästare, må om han däremot uppfyller de ovan av mig angivna fordringarna ifrågakomma såväl till erhållande av vikariatsförordnande å tjänsten som till innehavare av densamma.

Statskontoret avstyrker kanslerns förslag. Ämbetsverket anför:

Såvitt statskontoret kan bedöma, har räntmästaren icke ålagts några nya mer ansvarskrävande arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill och med beaktande av de konsekvenser ett bifall till kanslerns förslag om ett särskilt årligt arvode å 7 000 kronor till räntmästaren utöver den fastställda lönen skulle få för förvaltningen i övrigt, kan statskontoret alldeles icke tillstyrka, att någon ändring av denne befattningshavares löneförmåner nu vidtages.

Statens lönenämnd har icke framställt annan erinran mot kanslerns förslag än att det särskilda arvodet borde fastställas till 6 000 kronor. Nämnden anför följande.

Lönenämnden anser i likhet med universitetsberedningen, att den stora omfattningen av Uppsala universitets ekonomiska förvaltning motiverar en högre löneställning för räntmästaren vid detta universitet än för motsvarande tjänsteman vid universitetet i Lund. Med hänsyn till angelägenheten av att till den förstnämnda tjänsten förvärvas en särskilt kvalificerad kraft, torde löneskillnaden böra vara relativt betydande. Vid avgörandet, huruvida nämnda skillnad bör åvägabringas genom en differentierad lönegradsplacering eller genom att räntmästaren i Uppsala tillerkännes särskild gottgörelse vid sidan av lönen, anser sig lönenämnden böra förordna det senare alternativet. Härför talar bland annat det förhållandet, att om de båda tjänsterna placeras i skilda lönegrader under hänsynstagande till de i Uppsala föreliggande speciella arbetsuppgifterna, detta skulle medföra en enligt lönenämndens mening olämplig skillnad i pensionshänseende. Principiella betänkligheter kunna visserligen anföras mot att en tjänsteman medges att för göromål, som tillhöra hans tjänst, utöver lönen åtnjuta särskild ersättning, i all synnerhet av den storleksordning varom här är fråga. Lönenämnden vill emellertid framhålla, att en i viss mån liknande anordning redan förekommer vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut samt vid Ultuna lantbruksskola. Föreståndaren för nämnda instituts lantbruksavdelning och föreståndaren för sagda lantbruksskola uppbära nämligen i egenskap av förvaltare för de till läroanstalterna hörande lantegendomarna årligt arvode om 3 000 respektive 5 000 kronor (statsliggaren 1947/48 s. 739 och 744). Lönenämnden vill vidare erinra, att flertalet häradshövdingar samt vissa landssekreterare och landskamrere äga uppbära avlöningsförstärkning, varigenom inom var och en av dessa kategorier löneställningen differentieras med hänsyn till arbetsförhållandena inom respektive domsagor och län. Det vill synas lönenämnden, att en eventuell särskild ersättning till räntmästaren vid Uppsala universitet närmast bör få formen av avlöningsförstärkning. Lönenämnden anser sig likväl icke i detta sammanhang kunna göra något bestämt uttalande rörande storleken av denna förmån eller om lämplig lönegradsplacering och anställningsform för akademiräntmästarna vid en definitiv reglering av deras löne- och anställningsförhållanden. Då det nu endast gäller att bestämma avlöningsförmånerna till den person, som kommer att förordnas såsom vikarie å räntmästartjänsten i Uppsala under budgetåret 1948/49, erfordras emellertid för närvarande endast en rent tillfällig reglering av det särskilda arvode, som finnes böra utgå till vikarien å sagda tjänst. Med utgångspunkt från universitetsberedningens förslag synes det lönenämnden, att försiktigheten bjuder att nu icke bestämma nämnda ersättning till högre belopp än 6 000 kronor.

Departementschefen.

Räntmästarbefattningen vid Uppsala universitet torde intaga en egenartad ställning inom den svenska statsförvaltningen. Innehavaren av befattningen förenar med ämbetsmannaställning i vanlig mening ett betungande ansvar för skötseln av ett mycket stort kapital, sammansatt av en mängd olika förmögenhetsobjekt. Det är givet att på innehavaren av en sådan befattning måste ställas särskilt stora fordringar i fråga om skicklighet.

erfarenhet och omdöme på både det ekonomiska och det administrativa området. Jag instämmer därför i universitetsberedningens och kanslerns uttalanden rörande kompetenskraven för tjänstinnehavaren.

Räntmästartjänstens dubbla karaktär av såväl administrativ som finansiell chefsbefattning har icke alltid varit lika utpräglad som för närvarande. De senaste årtiondenas utveckling har kommit tyngdpunkten att alltmer förskjutas från det administrativa till det ekonomiska planet. Denna starkt markerade förändring av befattningens art gör det enligt min mening befogat att man nu, då befattningen är vakant, tar löneställningen under omprövning. I lönefrågan hävda universitetsmyndigheterna och universitetsberedningen med styrka, att en blivande innehavare av befattningen med hänsyn till de uppställda kompetenskraven bör kunna påräkna högre löneförmåner än de som åtfölja en placering i 33 lönegraden. Jag ansluter mig i likhet med lönenämnden till denna uppfattning. På sätt lönenämnden förordat torde löneförhöjningen bära få formen av en avlöningsförstärkning (Saar 32 § 1 mom.), vilken tills vidare i enlighet med lönenämndens förslag torde bära utgå med 6 000 kronor. Till frågan om en höjning av själva lönegradsplaceringen är jag icke beredd att nu taga ställning. Jag vill även framhålla, att avlöningsförstärkningens storlek vid bifall till vad jag här förordat icke får anses definitivt fastslagen utan bör kunna upptagas till omprövning i samband med frågan om en eventuell höjning av lönegradsplaceringen. På sätt föreslagits bör avlöningsförstärkningen bestridas från egendoms- och skogsförvaltningens stat och kommer således icke att belasta universitetets avlöningsanslag.

Kanslern synes ha förutsatt, att räntmästarbefattningen tills vidare i avvaktan på en definitiv omreglering icke skulle kunna redan från och med nästa budgetår återbesättas med ordinarie innehavare utan att man skulle nödgas ledigkunga ett vakansförordnande med vikariatslön. Ett dylikt provisorium synes emellertid kunna leda till betydande svårigheter när det gäller att få tillgång till väl kvalificerade sökande till befattningen. Jag är därför beredd att tillstyrka, att befattningen må ledigförklaras i vanlig ordning.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att vid Uppsala universitets räntmästarbefattning utgående lönen må från och med den 1 juli 1948 förhöjas med avlöningsförstärkning till ett belopp av 6 000 kronor för år att utgå från staten för universitetets egendoms- och skogsförvaltning.

3. Personalförstärkning vid rättekammarna.

Uppsala. Nuvarande personal, bortsett från rättmästaren, och av universitetsberedningen föreslagen framgår av följande sammanställning.

<i>Nuvarande personal.</i>	<i>Föreslagen personal.</i>
[1 akademinotarie och ombudsman Ca 29] ¹	1 ombudsman Ca 31 ²
1 kamrerare Ca 27	1 förste akademikamrerare Ca 30
1 andre kamrerare Ca 24	1 andre akademikamrerare Ca 27
—	1 bokhållare
1 kassör Ce 15	1 kassör Ca 15
—	2 kanslibiträden Ca 11
2 kontorsbiträden Ce 8	2 kontorsbiträden Ca 8
1 extra biträde arvode	—
1 siffergranskare arvode	1 siffergranskare arvode

¹ F. n. upptagen å kansliets personalförteckning.

² Överflyttas från kansliet.

³ Lönegrad ej angiven av universitetsberedningen.

Universitetsberedningens förslag överensstämmer i huvudsak med av statens organisationsnämnd framlagt förslag. Skillnaden består däri, att beredningen förordat kanslibiträdesställning åt ett biträde, som av nämnden betecknats som skriv- eller kontorsbiträde. Beträffande sistnämnda biträdes arbetsuppgifter anför nämnden:

Hon skulle sköta diarietföringen vid rättekammaren, upptaga stenogram samt utföra förekommande maskinskrivningsarbete vid rättekammaren, sköta expedieringen av avgående handlingar samt diverse registrerings- och sorteringsgöromål (utgallring och arkivering av handlingar etc.) samt biträda övrig personal. Vederbörande bör kunna alternera med kontorsbiträdet ifråga om arbetet vid bokföringsmaskinen.

Universitetsberedningen anför till stöd för sitt förslag att i stället inrätta en kanslibiträdestjänst följande.

För att underlätta och effektivisera rättmästarens arbete bör till hans disposition ställas en person som kan utföra olika förekommande sekreterargöromål åt honom. Dessa göromål skulle huvudsakligen bestå i upptagande av stenogram, besvarande av brev efter anvisning om deras huvudinnehåll, utskrift av brev och övriga handlingar, diverse sorterings- och registreringsarbeten ifråga om rättmästarens korrespondens, telefonpassning samt bevakning av tider för sammanträden och besök m. m. Vidare skulle detta biträde kunna verkställa vissa utredningar för rättmästaren av icke juridisk art, som eljest komme att åvila ombudsmannen eller andre kamreraren, och därigenom komme dessa befattningshavares arbetskraft att bli i motsvarande utsträckning disponibel för högre kvalificerat arbete. I mån av tid skulle biträdet slutligen kunna biträda övrig personal vid rättekammaren med andra göromål såsom maskinskrivning och skötandet av bokföringsmaskinen. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som sålunda skulle åligga biträdet, måste ställas högre krav på utbildning och kompetens än vad som rimligen kan fordras eller förväntas av ett skrivbiträde. Beredningen anser det nödvändigt att befattningshavaren ifråga placeras i kanslibiträdes lönegrad.

Kanslern föreslår för nästa budgetår *dels* att befattningen som akademinotarie och ombudsman överföres från kansliets till räntekammarens stat, *dels* att två kanslibiträdesbefattningar nyinrättas (Ca 11), *dels* ock att kassörstjänsten ordinariesättes.

Statskontoret har förklarat sig anse, att tillsvidare endast bör nyanställas ett kanslibitråde i lönegraden Ce 11. Frågan om ordinariesättning av kassörstjänsten syntes statskontoret utan olägenhet kunna anstå i avvaktan på den slutliga prövningen av universitetsberedningens betänkande.

Statens lönenämnd har funnit kanslerns ifrågavarande förslag icke giva anledning till särskilt uttalande.

L u n d. Räntekammaren förfogar för närvarande över, såvitt nu är i fråga, följande befattningar:

1 räntmästare	Ca 32
1 kamrerare	Ca 27
1/2 amanuens	arvode kronor 3 580
1 kontorsbiträde	Ce 8
2 skrivbiträden, arvoden (ur reservfonden) tillhopa	475 kronor per månad.

Universitetsberedningen förordar med stöd av ett av statens organisationsnämnd avgivet förslag, att en befattning som kassör och en som kanslibitråde nyinrättas.

Kanslern har föreslagit, att på ordinarie stat uppföras en befattning som kassör (Ca 15) och en som kanslibitråde (Ca 11).

Statskontoret tillstyrker såtillvida kanslerns förslag, att ämbetsverket förordar att kassörsbefattningen tills vidare uppföres på extra ordinarie stat och att i stället för den nya kanslibiträdestjänsten medel anvisas för ett kontorsbiträde med lön enligt befordringsgångskungörelsen.

Lönenämnden har icke framställt erinran mot kanslerns förslag.

Departementschefen.

Såsom jag redan framhållit, torde en viss personalförstärkning vid räntekamrarna vara ofrånkomlig redan från och med nästa budgetår. Den föreslagna överflyttningen av befattningen vid universitetet i Uppsala som akademinotarie och ombudsman från kansliets till räntekammarens stat, vilken jag i det föregående tillstyrkt, är i huvudsak endast av formell natur. I enlighet med kanslerns av lönenämnden utan erinran lämnade förslag synes vid räntekammaren i Uppsala böra inrättas två kanslibiträdestjänster, vilka dock tillsvidare böra placeras i lönegraden Ce 11. Såsom statskontoret framhållit torde med prövning av frågan om ordinariesättning av kassörstjänsten böra anstå. En omläggning av bokföringen och vissa rationaliseringsåtgärder i övrigt vid drätselverket i Uppsala, som organisationsnämnden föreslagit, för med sig behov av att anlita experter och annan tillfälligt anställd personal. Härför torde såsom en engångsåtgärd ett belopp av 20 000 kronor böra anvisas. I fråga om räntekammaren i Lund förordar jag att en befattning som kassör och en som kanslibitråde nyinrättas, båda på extra ordinarie stat i lönegraderna Ce 15 respektive Ce 11.

4. Byggnadsingenjör vid Uppsala universitetets egendoms- och skogsförvaltning.

Universitetsberedningen har framhållit, att frågan om fackkunnigt biträde vid Uppsala universitet beträffande universitetets byggnader å landet, vilken fråga för närvarande endast provisoriskt ordnats, nu borde lösas. Detta borde enligt beredningens åsikt ske genom uppförande på universitetets stat, under jordbruksförvaltningen, av en särskild byggnadssakkunnig med skyldighet för innehavaren av befattningen att jämväl omhänderhava frågor rörande skogsförvaltningens byggnader. Befattningen syntes beredningen lämpligen bära placeras i lönegraden Ce 26.

Kanslern har nu hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1948 års riksdag att medgiva inrättandet av ifrågakvarande befattning under benämningen byggnadsingenjör i lönegraden Ce 26 vid universitetets egendoms- och skogsförvaltning. *Kanslern* åberopar till stöd härför innehållet i en framställning från *rektorsämbetet*, vari anförts huvudsakligen följande.

I och med tillämpningen av de för universitetet fastställda bestämmelserna rörande jordbruksarrenden (kung. 1945:751) har en mycket betydande byggnadsverksamhet måst igångsättas. I de flesta nya arrendekontrakten, som upprättas på basen av respektive arrendevärderingsnämnds förslag, ingår ett åtagande från universitetets sida att inom överenskommen tid låta uppföra nya byggnader eller verkställa ombyggnader och reparationer. Arbetena utlämnas i regel på entreprenad åt lokala byggmästare, men för att ernå planmässighet i denna verksamhet och för att erhålla sakkunnig kontroll på utförandet har universitetet anlitat särskild sakkunnig för detta slag av byggnader. Under slutet av år 1946 anställdes mot arvode en förut vid Lantbruksförbundets byggnadsförening anställd ingenjör. Denne har dels uppgjort ritningar och kostnadsförslag samt utövat kontrollanskap för de av universitetet bekostade byggnadsföretagen, dels varit universitetets kontrollant i fråga om byggnader, som enligt äldre kontrakt skola uppföras genom arrendatorers försorg, dels också verkställt värderingar av åbyggnader på jordbruksegendomar vid förslag till inköp eller försäljning av dylika fastigheter.

Erfarenheten under det gångna året har visat att anordningen med särskild byggnadssakkunnig varit synnerligen välbetäckt och att egendomsförvaltningen måste till sitt förfogande ha en sådan sakkunnig. Det torde också vara uppenbart att kontinuiteten i dennes verksamhet har den allra största betydelse för universitetet. För varje enskilt byggnadsföretag måste planläggning, ritningar, kostnadsberäkningar, utlysande av entreprenad och byggnadskontroll komma att sträcka sig över en ganska lång tidsperiod icke minst numera, då igångsättandet fördröjes av åtstramningen på byggnadsmarknaden. Samma person bör givetvis handhava samtliga dessa angelägenheter. Det är dessutom av vikt att byggnadsingenjören för sin fortsatta verksamhet får erfarenhet av byggnadernas ändamålsenlighet sedan de tagits i bruk för sitt ändamål. En sådan kontinuitet kan ej uppnås, om ej byggnadsingenjören tillförsäkras en fastare anställning än den nuvarande, mot överenskommet årligt arvode.

Beträffande lönesättningar torde bära beaktas, att enligt av Lantbruksförbundets byggnadsförening lämnad uppgift motsvarande befattning hos för-

eningen avlönas med omkring 12 000 kronor per år. Vidare bör framhållas, att befattningen, i motsats exempelvis mot assistentbefattningarna vid egendoms- och skogsförvaltningarna, ej kan rubriceras som en passageplats utan utgör en slutbefattning med i hög grad självständigt arbete och ansvar. Slutligen kan påpekas, att den närmaste motsvarigheten inom statsförvaltningen till den ifrågavarande befattningen utgöres av byggnadskonsulenterna vid de lantbruksnämnder, som skola träda i verksamhet från och med den 1 juli 1948. Dessa befattningar ha av 1947 års centrala lantbrukskommitté föreslagits bli uppförda i lönegraden Ce 27.

Statens lönenämnd anför, att därest behov ansåges föreligga av ifrågavarande tjänst, lönenämnden i och för sig intet hade att erinra mot den föreslagna löneställningen, Ce 26. Lönenämnden ville dock framhålla, att angivna lönegrad hittills icke pläгат utnyttjas i fråga om tjänster med tekniska arbetsuppgifter.

Statskontoret tillstyrker att ifrågavarande befattning inrättas och föreslår att den placeras i lönegraden Ce 27. Ämbetsverket anför:

Statskontoret finner icke anledning till erinran mot att å den för universitetets egendoms- och skogsförvaltning gällande staten inrättas en extra ordinarie befattning som byggnadsingenjör. Vad angår löneställningen, tillåter sig ämbetsverket erinra om vad som uttalats beträffande civil ingenjörspersonal i försvarets tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande (stat. off. utr. 1946: 94 s. 48—57 samt prop. 246/1947, s. 40). I överensstämmelse med de principer, som av dessa sakkunniga föreslagits rörande löneställningen för sådan personal, och vilka sedermera i huvudsak godtagits av statsmakterna som ett provisorium i avvaktan på närmare utredning, bör förevarande befattning icke hänföras till 26 lönegraden utan till 24 eller 27 lönegraden. Med hänsyn till vad i ärendet anförts beträffande befattningshavarens arbetsuppgifter, ansvar och relativt självständiga ställning samt befattningens karaktär av sluttjänst synes det ligga närmast till hands, att befattningen hänföres till 27 lönegraden. Statskontoret får alltså föreslå, att befattningen som byggnadsingenjör vid universitetets egendoms- och skogsförvaltning uppföres i lönegrad Ce 27.

Departementschefen.

Utredningen i ärendet ger otvetydigt vid handen att stort behov föreligger av att till egendoms- och skogsförvaltningen knytes en särskild befattning som byggnadsingenjör. Jag är därför beredd att i likhet med statskontoret tillstyrka att en dylik befattning uppföres på personalförteckningen för denna förvaltning. Såsom statskontoret anført torde befattningen böra placeras i lönegraden Ce 27. Under erinran om att kostnaderna för ifrågavarande befattning icke komma att belasta universitetets avlöningsanslag hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att besluta, att å personalförteckningen för Uppsala universitetets egendoms- och skogsförvaltning skall från och med den 1 juli 1948 uppföras en extra ordinarie befattning som byggnadsingenjör i lönegraden Ce 27.

IV. Anslagsberäkningar.

1. Förslagsanslaget till Uppsala universitet: Avlöningar.

Uppsala universitets avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 4 594 000 kronor. För budgetåren 1945/46 och 1946/47 voro motsvarande anslag uppförda med 2 278 100 kronor respektive 3 019 600 kronor. Anslagshöjningarna ge ett begrepp av storleken av de vid 1946 och 1947 års riksdag genomförda reformerna.

Större akademiska konsistoriet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om relativt betydande förändringar i personalorganisationen, även om man bortser från de förslag rörande universitetsbiblioteket och den centrala förvaltningen, för vilka i det föregående redogjorts.

Kanslern framhåller inledningsvis att, ehuru han gärna sett att han i väsentlig mån kunnat förorda de framställda förslagen, han likväl på grund av det statsfinansiella läget funnit sig nödsakad att begränsa sitt tillstyrkande av ökade medelsanvisningar till att avse allenast sådana önskemål, vilkas realiserande för närvarande syntes särskilt nödvändiga.

Kanslerns förslag, frånsatt universitetsbiblioteket och centralförvaltningen, framgå av följande sammanställning.

1. Professur i kyrkohistoria med missionshistoria (beslutad 1947).
2. Professur i nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristisk (beslutad 1947).
3. Uppdelning av professuren i pedagogik (principbeslut 1947).
4. Uppdelning av professuren i engelska (principbeslut 1947).
5. Professur i röntgendiagnostik och lärartjänst i radioterapi.
6. Personlig professur i egyptologi.
7. Observator vid astronomiska observatoriet å Kvistaberg.
8. Omreglering av befattningen som preceptor i religionshistoria.
9. Ökat anslag till biträdande lärare i kliniska ämnen.
10. Sex nya klinikamanuenser.
11. Biträdande lärare i klassisk fornkunskap och antikens historia.
12. Kursanslag för propedeutisk undervisning i hebreiska.
13. Förste i stället för tredje amanuens vid seminariet för ortnamnsforskning.
14. Tredje amanuens vid seminariet för musikkforskning.
15. Förste amanuens vid museet för nordiska fornsaker.
16. Ökade medel till bibliotekarier vid humanistiska sektionen.
17. Biträdande lärare, förste och andre assistent, förste amanuens samt kanslibitråde vid meteorologiska institutionen.
18. Räknebiträde vid meteorologiska institutionen.
19. Omändring av befattningarna som andre assistenter vid kemiska institutionen till förste assistenter.

20. Ytterligare en tredje amanuens inom matematisk-naturvetenskapliga sektionen.

21. Instrumentmakare vid fysikalisk-kemiska institutionen.

22. Ytterligare ett laboratoriebiträde vid zoologiska institutionen.

23. Ytterligare ett laboratoriebiträde vid fysiska institutionen.

24. Två nya kanslibiträden vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen.

25. Uppflyttning av vaktmästaren vid Gustavianum från Ca 9 till Ca 11.

26. Höjt arvode för tillsyningsmannen för Linnéanska stiftelsen å Hammarby.

27. Vaktmästare vid Dekanhuset.

28. Ökning av biträdande gymnastiklärarens tjänstgöring.

29. Höjning av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården.

30. Ordinarie intendentsbefattning vid gymnastik- och idrottsinstitutionen.

1. Professur i kyrkohistoria med missionshistoria. I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1947 års riksdag, att vid universitetet i Uppsala skall från och med budgetåret 1948/49 inrättas en professur i kyrkohistoria med missionshistoria inom teologiska fakulteten. I enlighet med vad som förutsattes i propositionen 1947:272 (s. 74) förordnade Kungl. Maj:t den 26 juli 1947, att senast vid början av höstterminen 1947 skulle vidtagas åtgärder för tillsättande av professuren från och med den 1 juli 1948. Samtidigt fäste Kungl. Maj:t vederbörande universitetsmyndigheters uppmärksamhet på att riksdagen framhållit såsom angeläget att vid professurens tillsättande tillsåges, att av den blivande innehavaren krävdes fullgod kompetens jämväl i missionshistoria.

Kanslern har nu hemställt, att medel måtte anvisas för ifrågavarande professur under universitetets avlöningsanslag för nästa budgetår.

2. Professur i nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristisk. På förslag av Kungl. Maj:t (propositionen 1947:272, s. 141 ff.) beslöt 1947 års riksdag, att vid universitetet i Uppsala skall inom filosofiska fakultetens humanistiska sektion från och med nästa budgetår inrättas en professur i detta ämne. Med lärostolen skall förenas chefskapet för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala. I enlighet med vad i propositionen förutsattes har Kungl. Maj:t utnämnt extra ordinarie arkivchefen vid nämnda arkiv, docenten Dag Strömbäck att från och med den 1 juli 1948 vara professor i nordisk och jämförande folklivsforskning, särskilt folkloristisk, tillika chef för landsmåls- och folkminnesarkivet.

I bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition, punkten 113 (s. 112 f.), har med hänsyn till nyssnämnda förhållande ur avlöningsstaten för landsmålsarkiven utslutits de till 16 200 kronor beräknade avlöningsmedlen för arkivchefen. *Kanslern* hemställer, att avlöningsmedel i

stället måtte för nästa budgetår anvisas under förevarande anslag till ifrågasvarande professur.

3. Uppdelning av professuren i pedagogik. På förslag av Kungl. Maj:t (propositionen 1947: 272, s. 122 ff.) beslöt 1947 års riksdag, att professuren i pedagogik skulle vid tidpunkt, som framdeles bestämdes, uppdelas i två: den ena i psykologi och den andra i pedagogik och pedagogisk psykologi (s. k. »principbeslut»). *Kanslern* har nu, på hemställan av *större akademiska konsistoriet*, föreslagit, att detta principbeslut skulle sättas i kraft från och med den 1 juli 1948, varvid professorn i pedagogik G. A. R. Anderberg i enlighet med uttalad önskan skulle övertaga den blivande professuren i psykologi medan professuren i pedagogik och pedagogisk psykologi skulle ledigförklaras.

4. Uppdelning av professuren i engelska. 1945 års universitetsberedning hade i sitt betänkande del II (stat. off. utr. 1946: 81) föreslagit principbeslut om att professuren i engelska språket vid universitetet i Uppsala skulle — liksom även motsvarande professur i Lund — framdeles uppdelas i två: den ena i engelska språket och den andra i engelska språket och engelskspråkig litteratur. Såväl universitetet som kanslern hade biträtt detta förslag. För egen del anslöt jag mig till förslaget, såvitt angick Lunds universitet, men fann lämpligt att Uppsala-professuren omedelbart delades. Delningen skulle tillgå så, att en ny professur inrättades i »engelska språket» medan den hittillsvarande professuren i detta ämne, vars nuvarande innehavare, professorn S. B. Liljegren, gjort sig känd för sitt starka intresse för den litteratur- och kulturhistoriska sidan av ämnesområdet, vid nästa vakanstillfälle skulle ändras till professur i »engelska språket och engelskspråkig litteratur».

Riksdagen anslöt sig emellertid till universitetsberedningens förslag och fattade alltså endast principbeslut om professurens delning vid tidpunkt som framdeles bestämdes. I stället anvisade riksdagen medel till en biträdande lärare i engelska.

Kanslern har nu, på hemställan av *större akademiska konsistoriet*, förordat, att ifrågasvarande principbeslut nu förverkligas och att en professur i engelska språket och engelskspråkig litteratur från och med nästa budgetår uppföres å avlöningsstaten för professorer m. fl. vid universitetet. *Kanslern* har vidare hemställt att Liljegren, vilken förklarar sig villig därtill, måtte utnämnas till innehavare av den nya professuren, medan den hittillsvarande professuren i stället skulle ledigförklaras.

5. Professur i röntgendiagnostik och lärartjänst i radioterapi. På Uppsala universitets stat finnes för närvarande uppförd en ordinarie tjänst som lärare i medicinsk radiologi. Tjänsten är förenad med samma löneförmåner som en laboratorstjänst (lön- och tjänstgöringspenningar 9 000 kronor). För dess nuvarande innehavare, H. F.

Laurell, inrättades år 1931 en personlig professur i medicinsk radiologi. Laurell inträder i pensionsåldern den 21 november 1949.

Medicinska högskolornas organisationskommitté föreslog i sitt den 14 november 1946 avlämnade betänkande (stat. off. utr. 1946: 76), att den för Laurell personliga professuren i medicinsk radiologi skulle omvandlas till en professur i röntgendiagnostik. Till stöd härför anfördes:

Den personliga professuren omfattar såväl röntgendiagnostik som strålterapi, en kombination, som under årens lopp blivit ohållbar på grund av att de båda ämnena utvecklats i så hög grad, att de nu icke längre kunna behärskas av en och samma person. Den nuvarande personliga professuren i radiologi bör därför ändras till en fast professur i röntgendiagnostik. För ämnet radioterapi bör då inrättas en laborators- och överläkartjänst. Denna tjänst bör inrättas i samband med den förestående ombyggnaden av akademiska sjukhuset, varest en särskild avdelning för radioterapi kommer att inrättas.

Detta förslag upptogs icke till prövning i fjolårets universitetsproposition.

Kanslern har nu, efter framställning av *större akademiska konsistoriet*, föreslagit, att beslut vid 1948 års riksdag skall fattas om inrättande av en ordinarie professur i röntgendiagnostik vid Laurells avgång från den personliga tjänsten i november 1949 och att i samband därmed den ordinarie lärartjänsten i medicinsk radiologi skall förändras till en lärartjänst i radioterapi.

Till stöd härför åberopas en hemställan från *medicinska fakulteten*, vari anföres bland annat följande.

Den medicinska radiologien består av två i stort sett skilda huvudgrenar, nämligen dels röntgendiagnostiken och dels radioterapien. Var och en av dessa huvudgrenar har redan sedan länge nått en sådan omfattning, att de icke på försvarligt sätt kunna skötas av en för dem bägge gemensam befattningsinnehavare.

Medicinska fakulteten i Uppsala finner det naturligt att i första hand röntgendiagnostiken, såsom varande den tidigast utvecklade av de bägge huvuddisciplinerna och såsom undervisningsämne för blivande läkare den viktigaste i första hand tillgodoses med en fast professur. Beträffande nödvändigheten av den föreslagna laborators- och överläkartjänsten i radioterapi får fakulteten anföra följande:

Radioterapiens kliniska betydelse har under de senaste decennierna blivit allt mer framträdande. Ett mycket stort och alltjämt växande antal vid akademiska sjukhuset ineliggande patienter erhålla strålbehandling av olika slag. Detta är förhållandet såväl vid infektionssjukdomar som vid vissa sjukdomar i nervsystemet och de blodbildande organen, vid vissa sjukdomar i huden samt framför allt vid talrika fall av elakartade svulster, där strålterapi antingen ensam tillgripes eller vanligen användes i samband med kirurgisk behandling.

På grund av den moderna atomforskningens i våra dagar nästan explosionsartade utveckling kan förutses, att de radioaktiva ämnenas biologiska verkningar i en nära framtid kommer att få en långt större betydelse än vad som nu är förhållandet. Sådana strålverkningar måste man räkna med vid fabrikation av radioaktiva substanser och det måste ju befaras att vid ett

eventuellt kommande krig radioaktiviteten kan få en oerhörd användning som stridsmedel. Mera tillfredsställande är att man av laboratoriemässigt framställda radioaktiva ämnen synes kunna förvänta en helt ny och sannolikt ytterst värdefull terapiform, särskilt vid fall av elakartade svulster och blodsjukdomar. En sådan terapiform nödvändiggör bearbetningen av ett ännu knappt öppnat forskningsfält, som sannolikt kommer att ligga centralt inom radioterapiens stora forskningsområde.

Om den personliga professuren i medicinsk radiologi i enlighet med fakultetens önskan omvandlas till en ordinarie professur i röntgendiagnostik, bör beslut därom fattas minst ett år före Laurells avgång från tjänsten vid uppnådd pensionsålder i november 1949. Den nya professorsbefattningen i röntgendiagnostik måste nämligen förklaras till ansökan ledig redan i november 1948. Det synes då vara nödvändigt att den av fakulteten äskade lärartjänsten i radioterapi ledigförklaras vid samma tidpunkt.

6. Personlig professur i egyptologi för docenten T. Säve-Söderbergh. Universitetsberedningen hade i sitt förutnämnda betänkande föreslagit, att vid Uppsala universitet skulle inrättas en ordinarie professur i egyptologi. Kanslern biträdde icke detta förslag utan ifrågasatte i stället, att en personlig professur skulle inrättas för Säve-Söderbergh. Vid anmälan av denna fråga i propositionen 1947: 272 (s. 141) anförde jag för egen del följande.

Utan att vilja underskatta egyptologiens betydelse ur den humanistiska forskningens synpunkt hyser jag likväl en viss betänksamhet inför förslaget att inrätta en ordinarie lärostol i egyptologi. Med hänsyn till ämnets särart synes det vara tveksamt, huruvida kompetenta sökande till en sådan professur alltid skulle kunna påräknas. Det torde också kunna ifrågasättas, huruvida icke egyptologien med sin starkt museala inriktning skulle kunna erhålla en fullgod representation inom svensk humanistisk forskning och svenskt kulturliv även genom en mera direkt anknytning till ett centralt arkeologiskt museum. Jag erinrar i detta sammanhang om pågående utredning rörande frågan om upprättande av ett dylikt museum för medelhavsländerna och främre Orienten. Jag anser mig sålunda icke för närvarande böra biträda universitetsberedningens förslag om inrättande av en ordinarie professur i förevarande ämne.

Kanslern upprepar nu sitt förslag från i fjol om en personlig professur i egyptologi för docenten Säve-Söderbergh. Till stöd härför anför kanslern följande.

Professorn Axel Persson har i ärendet framhållit, att ett med samlingarna i Stockholm nära nog likvärdigt museum funnes i Uppsala, nämligen Victoriamuseet för egyptiska fornsaker, vilket på grund av dess karaktär av donation och universitetets egendom icke kunde överflyttas till Stockholm. Då det uppenbarligen icke heller vore möjligt eller lämpligt att flytta Stockholms-samlingarna till Uppsala, bleve det enligt Perssons mening oundgängligt, att för vården av landets synnerligen dyrbara egyptologiska samlingar erfordrades två välkvalificerade befattningar, en i Stockholm och en i Uppsala. Vidare vore att märka, att egyptologien vore av stor be-

tydelse för forskningen och undervisningen i en rad angränsande, i Uppsala representerade ämnen både inom filosofiska och teologiska fakulteterna.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och under åberopande i övrigt av föreliggande handlingar i ärendet anser jag mig böra ånyo upprepa mitt tidigare framställda förslag om inrättande av en personlig professur i egyptologi för docenten Säve-Söderbergh, vilken såsom av ingivna sakkunnigutlåtanden framgår är en internationellt välkänd, högt kvalificerad och allsidig egyptolog.

7. *Observator vid astronomiska observatoriet i Kvistaberg.* För några år sedan mottog universitetet i Uppsala såsom donation av filosofie doktor Nils Tamm dennes kända privatobservatorium på egendomen Kvistaberg i Bro och Lossa kommun i Uppland. I donationen inbegreps, förutom vissa jordegendomar, aktier och obligationer till ett värde av cirka 300 000 kronor. Donationens ändamål var att göra det möjligt för Uppsala observatorium att på Kvistaberg inrätta och driva ett filialobservatorium. På förslag av Kungl. Maj:t (se propositionen 1946: 273, s. 329 ff.) har för budgetåret 1946/47 anvisats ett belopp av 150 000 kronor i syfte att tillsammans med de donerade medlen möjliggöra anskaffandet och uppmonterandet av ett större spegelteleskop för Kvistabergsobservatoriet, varjämte statsmakterna, såsom framgår av nyssnämnda proposition, ställt i utsikt ett ytterligare anslag av 150 000 kronor för samma ändamål under ett senare budgetår.

Naturvetenskapliga forskningskommittén föreslog i sitt den 1 november 1945 avlämnade betänkande (stat. off. utr. 1945: 48), att en särskild observatorstjänst med docenten Åke Wallenquist som förste innehavare skulle inrättas för Kvistabergsobservatoriet. Innehavaren av tjänsten skulle bo å Kvistaberg och utöva den dagliga tillsynen över filialobservatoriet samt biträda prefekten vid ledningen av det vetenskapliga observationsarbetet. Kommittéförslaget upptogs icke i 1946 års universitetsproposition, enär det ansågs lämpligt att avvakta tidpunkten för färdigställandet av det nya spegelteleskopet.

Universitetsberedningen föreslog i sitt hösten 1946 avlämnade betänkande, att ifrågavarande observatorstjänst skulle inrättas från och med den 1 juli 1948.

Kanslern föreslår nu, under åberopande av en framställning i ämnet från det större akademiska konsistoriet och matematisk-naturvetenskapliga sektionen, att observatorstjänsten inrättas från och med nästa budgetår och att docenten Wallenquist utses till förste innehavare. Sektionen åberopar en skrivelse från professorn i astronomi G. Malmquist, vari anföres i huvudsak följande.

Sedan riksdagen beviljat Uppsala universitet ett anslag på 300 000 kronor för att tillsammans med de Tammska donationsmedlen användas för anskaffandet av ett större spegelteleskop med tillhörande kupolbyggnad,

avsett att placeras å Kvistaberg, står observatoriet inför förverkligandet av planen att erhålla ett modernt filialobservatorium. Underhandlingar beträffande leverans av instrumentet äro igång och sedan dessa underhandlingar slutförts kommer arbetet med uppförandet av kupolbyggnaden att påbörjas. Då det är meningen att förlägga observationsarbetets tyngdpunkt till Kvistaberg, är det nödvändigt att utöka observatoriets ordinarie personal med en observator. Den ena av observatorerna skulle fortfarande vara stationerad i Uppsala och som nu leda observationsövningarna för lägre betyg samt biträda prefekten vid ledning av observationsarbetena av vetenskaplig karaktär för licentiatexamen och doktorsgrad. Den andre observatorn skulle vara skyldig att bo på Kvistaberg och utöva den dagliga tillsynen över filialobservatoriet samt biträda prefekten vid ledningen av det vetenskapliga observationsarbetet därstädes.

Då innehavaren av den nya observatorsbefattningen skall vara knuten till Kvistaberg, är det av största vikt att befattningen tillsättes i så god tid, att han redan från början kan deltaga i arbetet med byggnadernas iordningställande och instrumentets uppmontering.

Docenten Wallenquists kompetens till den nya befattningen är synnerligen kvalificerad. Född 1904 förordnades han 1931 till docent i astronomi vid Uppsala universitet, innehade åren 1937—42 docentstipendium och tilldelades 1/4 1944 ett då ledigt forskarstipendium. Han har utvecklat en omfattande och synnerligen förtjänstfull verksamhet som vetenskaplig författare. Hans produktion omfattar ett 80-tal arbeten. Han har av samtliga sakkunniga förklarats kompetent till professuren i astronomi vid Uppsala universitet 1938 samt till observatorstjänsten vid samma universitet 1940, då han innehade andra förslagsrummet.

Beträffande det nuvarande läget ifråga om den planerade instrumentanskaffningen för Kvistabergs-observatoriet har professorn Malmquist i en promemoria den 26 januari 1948 meddelat följande.

På grund av de stigande priserna på den internationella marknaden och på grund av valutaförhållandena ha vi efter ingående överläggningar med såväl inländska som utländska experter fattat beslut att bygga det stora spegelteleskopet i Sverige. De mekaniska delarnas tillverkning kommer ej att erbjuda några större svårigheter, särskilt som från Amerika erhållits kopior till ritningarna till det teleskop, det största hittills byggda, som tillverkats där för observatoriet å Mount Palomar i södra Kalifornien. För de optiska delarna ha vi inlett samarbete med en framstående expert, ingenjören E. Aulin, Aga, som tidigare byggt flera spegelteleskop. Aulin har även åtagit sig att leda konstruktionsarbetet för de mekaniska delarna. För att skaffa erfarenhet ha vi beslutat att först bygga ett mindre teleskop av samma typ som det större. Om inga oförutsedda hinder möta kommer detta instrument att ställas upp på Kvistaberg sommaren 1948 och observationer med detsamma komma sedan omedelbart att börja. Både med hänsyn härtill samt till den omständigheten, att arbetet på det större instrumentet påbörjats och att detta arbete kommer att kräva en avsevärd insats från observatoriets sida, är det högst angeläget att den nya befattningen inrättas nu.

Naturvetenskapliga forskningsrådet har starkt understrukt angelägenheten av att ifrågavarande befattning nu inrättas.

8. Omreglering av befattningen som preceptor i religionshistoria. På förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1947 års riksdag, att den dittillsvarande befattningen som biträdande lärare i religionshistoria, gemensam för teologiska och filosofiska fakulteterna, skulle ändras till en ordinarie befattning som preceptor, likaledes gemensam för de båda fakulteterna. Riksdagen erinrade i detta sammanhang om det alltmera framträdande behovet av en professur i ämnet inom filosofiska fakulteten och förutsatte, att Kungl. Maj:t uppmärksammade frågan, huruvida icke utvecklingen i ämnet kunde anses motivera, att den beslutade befattningen omändrades till en dylik professur. På förslag av *filosofiska fakultetens humanistiska sektion*, vilket biträtts av *teologiska fakulteten*, har nu *kanslern* förordat, att preceptorsbefattningen från och med nästa budgetår uppföres enbart under humanistiska sektionen. Till stöd härför åberopas behovet av att ifrågavarande ämne får en självständig företrädare inom denna sektion.

9. Ökat anslag till biträdande lärare i kliniska ämnen. Utöver de arvodesbelopp å tillhopa 18 000 kronor, som äro anvisade för biträdande lärare i medicin, kirurgi och barnpsykiatri, har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 12 000 kronor till biträdande lärare i kliniska ämnen, att fördelas av Kungl. Maj:t på förslag av *kanslern*. *Medicinska fakulteten* och *konsistoriet* ha hemställt om en höjning av dessa anslagsmedel å tillhopa (18 000 + 12 000 =) 30 000 kronor med 23 000 kronor till 53 000 kronor. *Kanslern* tillstyrker för sin del — under erinran om vad han anfört beträffande karolinska institutets motsvarande anslagsäskande (se 1948 års 8:e huvudtitel, s. 79 ff.) — att klumpbeloppet å 12 000 kronor höjes med 18 000 kronor till 30 000 kronor.

10. Sex nya klinikamanuenser. *Kanslern* har, på framställning av *större akademiska konsistoriet*, hemställt, att på universitetets stat måtte anvisas medel för avlönande av sex nya klinikamanuenser, därav fyra vid psykiatriska kliniken, en vid kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar samt en vid obstetrisk-gynekologiska kliniken. I fråga om psykiatriska kliniken, som för närvarande disponerar över fyra amanuenser (underläkare), framhåller *kanslern*, att sex avdelningar av kliniken vore i bruk hösten 1947, att ytterligare en avdelning skulle öppnas i januari 1948, att en åttonde avdelning skulle öppnas i början av nästa budgetår samt att en klinikamanuens (underläkare) behövdes på varje avdelning. Beträffande de begärda nya amanuenserna å övriga kliniker har *konsistoriet* anfört:

På akademiska sjukhusets stat finnas nu upptagna tre extraläkarbefattningar, av vilka två tillkommit den 1 juli 1944 och en den 1 juli 1945. Då medicinalstyrelsen föreskrivit, att behövlig underläkarbefattning ej får uppehållas med extra läkare under längre tid än tre år, får *konsistoriet* hemställa om utverkande av proposition till nästkommande års riksdag om

inrättande i stället för två av dessa extraläkarbefattningar av amanuens-tjänster, nämligen en vid kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar och en vid obstetrisk-gynekologiska kliniken. Den tredje extraläkarbefattningen, nämligen å oftalmiatrika polikliniken, anser konsistoriet kunna kvarstå som extra läkartjänst intill dess medicinska högskolornas organisationskommittés förslag om utbyggnad av läkarorganisationen blivit föremål för statsmakternas ställningstagande.

11. Biträdande lärare i klassisk fornkunskap och antikens historia. På förslag av universitetsberedningen anvisades för budgetåret 1947/48 vid vardera av universitetet i Uppsala och Lund ett anslagsbelopp av 4 000 kronor för att professorerna i klassisk fornkunskap och antikens historia skulle kunna befrias från den omfattande kursundervisningen för studerandena i ämnena klassiska språk, historia och konsthistoria.

Kanslern har nu hemställt, att kursanslaget å 4 000 kronor måtte utbytas mot ett arvode som förste amanuens (4 032 kronor) samt att en befattning som biträdande lärare måtte inrättas. Till stöd härför åberopas en framställning av professorn *A. W. Persson*, vari anföres bland annat följande.

Kravet på en biträdande lärare i ämnet motiveras av de omfattande kurser, som ingå i undervisningen. En kurs ger sålunda en översikt över antikens kulturella och historiska utveckling, vilken är avsedd att dels vara en inledning till vidare studium av ämnet, dels att meddela de för skolundervisningen i klassiska språk och historia erforderliga insikterna i antikens historia och kulturhistoria. En annan kurs ger en översikt av antikens konsthistoria med särskild hänsyn till dem, som studera ämnet konsthistoria. Dessa kurser krävas för en effektiv undervisning i klassisk fornkunskap och antikens historia och äro dessutom av den största betydelse för undervisningen i ämnena historia och konsthistoria.

Ifrågavarande undervisning är så krävande och betydelsefull, att god docentkompetens och god undervisningsförmåga måste krävas av den person, som omhänderhar nämnda undervisning. Kursen i antikens historia, inräknat förhör, omfattar cirka 60 timmar. Kursen i antikens konsthistoria bör ha samma omfattning, ehuru detta hittills ej varit möjligt att genomföra. Trettio till femtio studenter bruka delta i dessa kurser.

Det är att förutse, att person med docentkompetens endast undantagsvis kommer att finnas tillgänglig för tilldelande av det förordade kursanslaget. För att ifrågavarande undervisning skall kunna hållas på en sådan nivå, att dess kvalitet och värde ej katastrofalt sänkas, är det därför nödvändigt att en biträdande lärare anställs.

Farhågan, att person med docentkompetens endast undantagsvis skulle komma att finnas tillgänglig för tilldelande av förordade kursanslag, har vid en undersökning av närvarande situation besannats. Docent, som innehar docentstipendium, kan icke ifrågakomma, och den undervisning, som skulle komma att åvila icke-stipendierad docent skulle bli så omfattande, att han nödvändigtvis måste åsidosätta de krav, som ställas på en docent beträffande vetenskaplig forskning. Man löper en allvarlig risk, att undervisningen rörande antikens historiska och konsthistoriska utveckling, bety-

delsefull ej blott för ämnet klassisk fornkunskap utan också för ämnena historia och konsthistoria, ej skall kunna upprätthållas, därest ej biträdande lärarbefattning snarast beviljas.

12. Kursanslag för propedeutisk undervisning i hebreiska. I propositionen 1947: 272 (s. 160) anmäldes universitetsberedningens förslag om anvisande av ett anslagsbelopp å 3 000 kronor till vartdera universitetet för anordnande av undervisning i hebreiska, särskilt avsedd för teologisk-filosofisk examen. Kanslern hade tillstyrkt detta förslag, men tillika framhållit, att denna undervisning syntes kräva en så omfattande akademisk erfarenhet, att vederbörande professorer och docenter icke lämpligen borde frigöras från densamma. För egen del ansåg jag mig icke böra tillstyrka bifall till beredningens ifrågavarande förslag.

Kanslern har nu hemställt, att ett anslagsbelopp av 3 000 kronor måtte anvisas för ifrågavarande undervisning. Till stöd härför anföres:

I en till kanslern för rikets universitet ställd skrivelse av den 15 september 1947 gjorde professorn H. S. Nyberg framställning om ett anslag ur reservfonden av 4 000 kronor för hållande läsåret 1947/48 av en propedeutisk kurs i hebreiska. Nyberg anförde härvid att därest anslag av statsmedel icke erhöles till denna kurs skulle den bliva den enda avgiftsbelagda vid universitetet, vilket strede mot de principer, som hädanefter skulle tillämpas beträffande den propedeutiska undervisningen. Humanistiska sektionen tillstyrkte bifall till framställningen. Drätselnämnden framhöll, att sedan det upplysts att kursen ifråga omfattade över 100 timmar, att kursavgiften föregående år utgått med 80 kronor per deltagare och läsår samt att annan kompetent person än Nyberg icke funnes att tillgå för givandet av kursen ansåge sig nämnden böra tillstyrka ansökningsen om än med tvekan beträffande beloppet, enär universitetsberedningen för anordnande av ifrågavarande undervisning föreslagit ett belopp av 3 000 kronor.

Genom beslut den 10 oktober 1947 medgav jag att ur reservfonden finge för nämnda ändamål utgå ett anslag av 3 000 kronor.

Det större konsistoriet har i sina anslagsäskanden begärt att ett anslag av 4 000 kronor måtte från och med budgetåret 1948/49 anvisas för anordnande av omförmälda kurs i hebreiska. Jag har ansett mig böra tillstyrka bifall till konsistoriets begäran på så vis att för ändamålet anvisas ett belopp av 3 000 kronor.

13. Förste i stället för tredje amanuens vid seminariet för ortnamnsforskning. Vid seminariet för nordisk ortnamnsforskning finnes för närvarande en tredje amanuens. Då seminariet syntes vara i behov av biträde av en förste amanuens har *kanslern* föreslagit att en dylik tjänst inrättas i stället för den nuvarande tredje amanuensbefattningen.

Universitetsberedningen hade icke föreslagit inrättande av ifrågavarande befattning omedelbart men synes ha avsett, att en dylik befattning skulle inrättas från och med budgetåret 1949/50 i samband med tillkomsten av professuren i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning.

Till stöd för förslaget om inrättande omedelbart av ifrågavarande amanuens-tjänst har professorn *J. Sahlgren* anfört:

Tillströmningen av elever till undervisningen i ämnet nordisk ortnamnsforskning är stor. Antalet deltagare i seminariet och proseminariet har sedan flera år varit över 60. Till seminariet hör ett värdefullt bibliotek, för närvarande omfattande cirka 8 000 volymer, förvärvade dels genom inköp, dels, och framför allt, genom donationer. Biblioteket innehåller även en kartsamling. Materialet för undervisningen i ortnamnsforskning hämtas ur det i samma våning belägna Svenska ortnamnsarkivets vetenskapliga samlingar. För skötsel och vård av det ständigt växande seminariebiblioteket, för handledning av särskilt de yngre eleverna, för utlåning av böcker och arkivalier ur Svenska ortnamnsarkivet såväl under pågående seminarieövningar som eljest under dagarna och för utskrivning av materiallistor till övningarna och meddelanden till deltagarna erfordras oundgängligen en medhjälpare. Denne skulle sålunda såsom den hittillsvarande tredje amanuensen tjänstgöra både som bibliotekarie och amanuens.

14. Tredje amanuens vid seminariet för musikforskning. Professuren i musikforskning tillkom genom beslut av 1946 års riksdag och är sedan den 1 januari 1947 tillsatt med ordinarie innehavare. *Kanslern* har tillstyrkt en av *humanistiska sektionen* och *större akademiska konsistoriet* gjord framställning om inrättande av en befattning som tredje amanuens för biträde åt professorn vid skötseln av skivarkivet och biblioteket, deras katalogisering, komplettering m. m.

15. Förste amanuens vid museet för nordiska fornsaker. Till detta museum äro för närvarande knutna en förste assistent- och en förste amanuensbefattning. *Kanslern* anför:

Universitetsberedningen föreslog att ytterligare en förste amanuensbefattning skulle knytas till museet för nordiska fornsaker i Uppsala med hänsyn till samlingarnas omfattning och betydelse för undervisningen. I mitt utlåtande häröver fann jag att med inrättandet av denna tjänst borde tills vidare kunna anstå. Den utredning, som nu ytterligare förebragts i detta ärende har övertygat mig om värdet av att ifrågavarande förste amanuensbefattning kommer till stånd, Jag anser mig därför böra tillstyrka, att en dylik tjänst inrättas från och med nästa budgetår.

Till stöd för ifrågavarande förslag har professorn *S. Lindqvist* framhållit, att inrättandet av ytterligare förste amanuensbefattning skulle betyda en avsevärd förbättring av möjligheterna att utvidga museets praktiska verksamhet i den omfattning, som med hänsyn till undervisningen måste anses mycket angelägen. För närvarande hindrades såväl prefekten som de yngre tjänstemännen av sina vetenskapliga uppgifter från regelbunden kontakt med fornminnesvården ens i ett begränsat område kring universitetsstaden, en kontakt som likväl skulle bli av stor betydelse genom de många tillfällen att samla praktisk erfarenhet, som den skulle bereda de studerande.

16. Ökade medel till bibliotekarier vid humanistiska sektionen. För detta ändamål står för innevarande budgetår ett belopp av 3 000 kronor till förfogande. *Kanslern* har, under åberopande av vad vederbörande universitetsmyndigheter anfört, hemställt om en höjning av ifrågavarande anslagsmedel med 2 000 kronor till 5 000 kronor. *Humanistiska sektionen* har beträffande detta spörsmål yttrat följande.

Då ej mindre än 13 av humanistiska sektionens seminarier komma att erhålla egna lokaler i Gamla Kemikum med ett stort antal arbetsplatser för lärare och studenter, komma väsentligt ökade anspråk att ställas på bibliotekariernas tjänstgöring. För närvarande avlönas bibliotekarien med ett arvode å 2 010 kronor per år och biträdande bibliotekarien med 1 010 kronor. I samråd med den nuvarande bibliotekarien har utredning verkställt rörande arbetets omfattning och har denna utredning visat att arbetet i samband med de nya lokalernas ianspråktagande kommer att ökas med minst 50 procent.

17. Personalförstärkning vid meteorologiska institutionen. Genom beslut av 1946 års riksdag inrättades från och med den 1 juli 1947 en andra professur vid denna institution. Ämnesområdet bestämdes till »meteorologi, särskilt väderlekslära». Samma riksdag anvisade medel till nybyggnad för institutionen. (Propositionen 1946: 273, s. 162—187).

Större akademiska konsistoriet har hemställt, att från och med nästa budgetår måtte anvisas medel till följande nya befattningar, avsedda för den nye professorns avdelning av institutionen, nämligen

- 1 biträdande lärare i synoptisk meteorologi,
- 1 förste assistent,
- 1 andre assistent,
- 1 förste amanuens,
- 1 kanslibitråde.

Konsistoriet anför i anslutning härtill följande.

Konsistoriet vill i fråga om de föreslagna befattningarna vid meteorologiska institutionens avdelning för synoptisk meteorologi framhålla, att då byggnadsarbetena för den nya meteorologiska institutionen komma att påbörjas hösten 1947 institutionsbyggnaden sannolikt ej kommer att hinna färdigställas förrän en tid in på nästkommande budgetår. Då således arbetsplats torde komma att saknas från budgetårets början åtminstone för en del av ifrågavarande befattningshavare, vill konsistoriet föreslå att tidpunkten för besättandet av befattningarna med innehavare måtte få senare bestämmas.

Kanslern tillstyrker ifrågavarande förslag, varvid dock torde föreskrivas, att med åtgärder för tillsättande av ifrågavarande befattningar skall anstå till tidpunkt, som Kungl. Maj:t på förslag av vederbörande universitetsmyndigheter bestämde.

Av den skrivelse från professorn *T. Bergeron*, som ligger till grund för konsistoriets förslag, framgår, att de ifrågasatta tjänsterna delvis motiverats

med den undervisningsbörda, som komme att falla på meteorologiska institutionen, när den nu vid Sveriges meteorologiska och hydrografiska institut pågående utbildningen av militära och civila meteorologer åtminstone delvis flyttades till Uppsala, vilket enligt uppgift skulle ske hösten 1948.

18. Räknebiträde vid meteorologiska institutionen. *Kanslern* tillstyrker, att en befattning i Ce 8 som kontorsbiträde (räknebiträde) inrättas vid nämnda institution. Till grund för detta förslag ligger en framställning från professorn *H. Köhler*, vari anförts följande.

På grund av institutionens hittillsvarande utveckling har det arbete, som måste åläggas innehavaren av kanslibiträdesbefattningen så utökats, att denna icke längre kan tagas i anspråk för det vid meteorologiska institutionen nödvändiga räknearbetet. Från och med den 1 juli 1947 kommer på grund av observationsmaterialets utökning det erforderliga räknearbetet att mer än fördubblas, varför behovet av ett räknebiträde är mycket trängande.

19. Omändring av befattningarna som andre assistenter vid kemiska institutionen till förste assistenter. Före 1946 förfogade institutionens två avdelningar över var sin befattning som förste assistent (arvode 8 160 kronor). 1946 års riksdag beslöt tilldela avdelningarna även var sin befattning som andre assistent (arvode 6 900 kronor). Naturvetenskapliga forskningskommittén hade förordat, att även de nya assistenterna skulle få ställning som förste assistenter men departementschefen och riksdagen anslöt sig till kanslerns förslag att befattningarna skulle inrättas som andre assistenter.

Kanslern har nu, under åberopande av vad professorn *G. Hägg* anför, tillstyrkt att andre assistenterna uppflyttas till förste assistenter. Hägg har i ärendet anförts i huvudsak följande.

Vid vardera av institutionens två avdelningar (den oorganiska och den organiska) tjänstgöra för närvarande en förste och en andre assistent. De två förste assistenterna tjänstgöra som undervisningsassistenter och de två andre assistenterna som forskningsassistenter. De båda förste assistentbefattningarna inrättades från början för undervisningen emedan dennas stora omfattning oundgängligen krävde detta. Trots att det i allmänhet tages för givet att varje professor till hjälp vid sin forskning behöver en förste assistent så har alltså i ifrågavarande fall det stora undervisningsbehovet orsakat att endast andre assistenter äro tillgängliga för forskningen. Med de svårigheter som för närvarande föreligga att i konkurrens med industrien erhålla lämplig personal har härigenom forskningshjälpen kommit i ett svårt läge. För att en professors forskning skall bli effektiv är det av största vikt att hans närmaste forskningsmedhjälpare är en person med mycket goda kvalifikationer och vars ekonomiska ställning dessutom är sådan att han ej nödgas övergå till annan verksamhet efter alltför kort tid.

Det bör kanske påpekas att de båda assistenterna på samma avdelning arbeta oberoende av varandra inom helt skilda områden och att de båda intaga lika ställning under professorn. De helt olika arbetsuppgifterna göra

också att man ej torde kunna räkna med en övergång från den ena tjänsten till den andra. Ur avancemangssynpunkt är sålunda arvodesskillnaden utan betydelse.

20. Ytterligare en tredje amanuens inom matematisk-naturvetenskapliga sektionen. *Större akademiska konsistoriets* ifrågavarande förslag, vilket tillstyrkts av *kanslern*, har motiverats på följande sätt:

I avlöningsstaten för budgetåret 1947/48 finns upptaget ett anslag å 21 600 kronor till arvode åt 18 tredje amanuenser vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen. Uti avlöningsstaten för budgetåret 1946/1947 har i stället utgått arvoden till 20 tredje amanuenser inom sektionen, varav ett arvode tilldelats geografiska institutionen. Av propositionen nr 272 till 1947 års riksdag synes framgå, att man vid föreslaget utbyte av arvoden till tredje amanuenser vid geografiska institutionen mot arvoden till andre amanuenser utgått från den förutsättningen att geografiska institutionen tilldelats 2 tredje amanuenser. Då så ej är förhållandet utan nämnda institution tilldelats blott en tredje amanuens får konsistoriet anhålla om arvoden till 19 tredje amanuenser.

21. Instrumentmakare vid fysikalisk-kemiska institutionen. *Kanslern* har tillstyrkt ett av konsistoriet framfört förslag om inrättande vid denna institution av en befattning i Ca 13 som instrumentmakare (mekaniker). Till stöd härför åberopas, att på institutionens verkstad för närvarande arbeta en statsanställd förste instrumentmakare samt sex mekaniker avlönade med tillfälliga donationsmedel. Tillverkningen av instrument och apparater har, framhålles vidare, på senare tid starkt ökat och kommer att ytterligare ökas, speciellt för kärnkemiska undersökningar, i samband med inrättandet av ett cyklotronlaboratorium.

Statskontoret framhåller, att behovet av ytterligare teknisk personal undandroge sig statskontorets bedömande. Skulle emellertid den föreslagna befattningen anses böra inrättas, borde den tills vidare endast uppföras som extra ordinarie. Med placering i 13 lönegraden följde tjänstebenämningen institutionsvaktmästare.

Statens lönenämnd har uttalat, att om tjänsten med hänsyn till göromållens art och kraven på innehavarens kompetens ansåges jämförlig med redan befintliga instrumentmakartjänster vid universitetet, löneställningen borde bli densamma som för dessa senare tjänster, eller Ca 14.

22. Ytterligare ett laboratoriebiträde vid zoologiska institutionen. *Kanslern* föreslår inrättande av ytterligare en laboratoriebiträdesbefattning i Ca 11 vid denna institution, närmast avsedd för zootomiska laboratoriet. Till stöd härför åberopas en av konsistoriet tillstyrkt framställning från professorerna S. *Hörstadius* och G. *Jägersten*, vari anföres i huvudsak följande.

Vid zoologiska institutionen finnas två laboratoriebiträden.¹ Det är emellertid ett för institutionens vetenskapsidkare sedan länge ytterst besvärande faktum, att de tekniska biträdena ej medhinna det myckna arbete av teknisk art, som måste utföras för att den vetenskapliga verksamheten ej skall hämmas. I själva verket medför bristen på teknisk hjälp stora olägenheter. Specialisterna ha under senare år ofta fått vänta veckor och månader, innan en för deras fortsatta arbete nödvändig preparering blivit färdig, eller också ha de måst anställa privat hjälp. Det kan icke anses rationellt att nya, relativt dyra forskningsbefattningar inrättas, om de på grund av bristande teknisk hjälp ej göras fullt forskningsdugliga. Knappast mindre besvärande är den ringa tekniska assistensen för undervisningen. Någon nämnvärd montering av museimaterial har ej kunnat ske sedan närmare tioåret är tillbaka, detta ehuru ett av de båda laboratoriebiträdena sedan gammalt närmast betraktats som tillhörande zoologiska museet. Än värre är att zootomiska laboratoriets preparatsamlingar endast i mycket ringa grad kunnat förnyas och utökas. Åtskilliga av snittpreparaten härstamma från förra århundradet och måste nu utmönstras och ersättas. Andra preparat finnes i ett eller några få exemplar, vilket i hög grad hindrar effektivisering av kursarbetet. Vidare måste planschmaterialet hållas vid makt genom ny- och omritningar.

23. Ytterligare ett laboratoriebiträde vid fysiska institutionen. För närvarande finnes en befattning i Ce 11 som laboratoriebiträde vid denna institution. I samband med beslutet år 1946 om inrättande av ytterligare en fysikprofessur hade förutsatts, att såsom biträde åt innehavaren skulle inrättas en befattning som förste assistent, en som förste amanuens och en som laboratoriebiträde. I propositionen 1946: 273 uttalades (s. 67), att denna personal med hänsyn till det långa tillsättningsförfarandet icke syntes behöva tillsättas förrän från och med budgetåret 1947/48. Genom beslut av 1947 års riksdag ha för innevarande budgetår anvisats medel för assistent- och amanuensbefattningarna men däremot ej för laboratoriebiträdestjänsten. Den nya fysikprofessuren har numera tillsatts med ordinarie innehavare. *Kanslern* har nu hemställt om medel för inrättande av den nya laboratoriebiträdesbefattningen såsom extra ordinarie (Ce 11) från och med nästa budgetår.

24. Två nya kanslibiträdestjänster vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen. Biokemiska och fysikalisk-kemiska institutionerna dela för närvarande ett kanslibiträde, institutionerna för matematik samt mekanik och matematisk fysik ett kontorsbiträde. Då *kanslern* funnit att övertygande skäl blivit anförda för att var och en av dessa institutioner utrustas med ett eget kanslibiträde hemställer *kanslern* i enlighet med *konsistoriets* begäran, att två nya kanslibiträdesbefattningar i lönegraden Ce 11 inrättas för nämnda ändamål. Till stöd här för åberopas framställningar av professorerna A. *Tiselius* (för biokemiska institutionen) och T. *Nagell* (för matematiska institutionen). Beträffande innehållet i dessa hänvisas till handlingarna.

¹ Därjämte ett vid zoofysiologiska institutionen.

25. Uppflyttning av vaktmästaren vid Gustavianum från Ca 9 till Ca 11. Till stöd för *kanslerns* förslag om en dylik uppflyttning åberopas följande utredning.

För de i Gustavianum inrymda institutionerna har inrättats en gemensam, ordinarie vaktmästarejänst. Dennas innehavare ombesörjer helt — förutom av respektive institutionsprefekter påkallade sysslor av vanlig natur — skötseln av värmeanläggningen i byggnaden och övrig tillsyn av fastigheten i sin helhet. Då han är väl förfaren i snickeri, har han även kunnat utföra åtskilliga smärre reparationer och ändringar i inredningen ävensom i stor utsträckning biträtt vid installeringen av museets för nordiska fornsaker nya konserveringsanstalt och utfört nya monteranordningar i dess utställningssal. Då han även har att sköta skioptikonapparaten vid de talrika föreläsningar med skioptikonbilder, som hållas i byggnaden, har det tyvärr visat sig omöjligt att få alla dessa plikter fyllda inom den för tjänsten stadgade normalarbetstiden.

Han är sålunda fullt sysselsatt och har utfört väsentliga arbeten av mer fordrande art och fyller sålunda utan tvivel väl de krav, som torde gälla för det stora antalet på universitetets stat uppförda ordinarie *institutionsvaktmästarnas* del. Dessa institutionsvaktmästare äro så gott som alla placerade i lönegrad Ca 11, vaktmästaren i Gustavianum åter i Ca 9.

Undantagsförhållandet torde ha uppkommit av den anledningen, att vid denna tjänsts inrättande förekom ännu en, högre avlönad vaktmästartjänst vid en av de i Gustavianum inrymda institutionerna, museet för nordiska fornsaker. Denna tjänst är emellertid nu, som en naturlig konsekvens av att helt andra uppgifter sedan lång tid ålegat dess innehavare, förändrad till en preparatorstjänst.

Statskontoret, som avstyrker denna framställning, anför:

Statskontoret erinrar, att enligt de av statsmakterna år 1945 godtagna allmänna riktlinjerna för lönesättningen av bland andra universitetens vaktmästare nuvarande 11 lönegraden skulle komma till användning endast för de institutionsvaktmästare, av vilka fordrades yrkesskicklighet såsom mekaniker, snickare eller dylikt. Då varken vid 1945 års översyn av lönesättningen eller i nu förevarande sammanhang gjorts gällande, att dylika kompetenskrav måste ställas å innehavaren av ifrågavarande tjänst, får ämbetsverket avstyrka den begärda uppflyttningen.

Statens lönenämnd yttrar:

Den vid institutionerna i Gustavianum tjänstgörande vaktmästarens göromål synas i betydande omfattning hänföra sig till skötseln av byggnadens värmeanläggning. Med hänsyn härtill bör enligt lönenämndens mening anstå med ändring av tjänstens lönegradsplacering i avvaktan på resultatet av 1947 års löneutredning, avseende maskinistpersonal m. fl.

26. Höjt arvode för tillsyningsmannen för Linnéanska stiftelsen å Hammarby. Arvodet utgår för närvarande med 1 400 kronor för år, varjämte tillsyningsmannen åtnjuter fri bostad. Med hänvisning till en av *universitetets drätselnämnd* gjord framställning, som tillstyrkts av *konsistoriet*, föreslår *kanslern*, att arvodet må utgå med

högst 4 800 kronor för år, varvid arvodet skulle utgöra 315 kronor i månaden jämte rörligt tillägg (för närvarande 12 procent). Drätselnämnden anför i huvudsak följande.

Jämlikt beslut av statsmakterna år 1879 inköptes viss del av den Carl von Linné fordom tillhöriga egendomen Hammarby i Uppsala län jämte därå uppförda byggnader och på stället befintlig, fordom Linné tillhörig egendom. Översynen över byggnaderna utövas numera av byggnadsstyrelsen under det att närmaste vården av stiftelsens samlingar, park och övriga område utövas av en på stället boende tillsyningsman under översyn av en av större akademiska konsistoriet utsedd inspektor. Trädgården och parken skola hållas i samma skick, som på Linnés tid. Tillsyningsmannen är skyldig att under hela dagen visa samlingarna för besökande, varför han är bunden vid platsen.

Å universitetets stat finnes upptaget ett arvode å 1 400 kronor till tillsyningsmannen samt ett anslag för drifts- och underhållskostnader å 700 kronor.

Efter framställning från civilförvaltningens personalförbund, avd. 4, hava delegerade inom drätselnämnden fört förhandlingar med representanter för avdelningen, vilka lett till ett förslag till överenskommelse om anställnings- och lönevillkor för tillsyningsmannen. Förslaget har tillstyrkts av inspektor, professor von Hofsten, och godkänts av drätselnämnden. En förutsättning för överenskommelsens tillämpning är emellertid att erforderliga medel ställas till universitetets förfogande.

Överenskommelsen innebär bland annat att tillsyningsmannen skall hava en grundlön av 315 kronor i månaden samt index efter samma grunder som statens ordinarie befattningshavare, ävensom att han skall äga rätt till ledighet var tredje söndag.

Drätselnämnden, som noga prövat arten och omfattningen av tillsyningsmannens arbete, har funnit det nuvarande arvodet vara oskäligt lågt och den föreslagna avlöningen vara lämpligt avvägd. Med hänsyn till bestämmelserna om indextillägg kan icke ett fast arvode begäras. Härtill kommer att medel erfordras för vikarie under tillsyningsmannens söndagsledighet och semesterledighet samt till den avlöning drätselnämnden kan finna skäl medgiva tillsyningsmannen uppbära under sjukdom.

Med stöd av vad ovan anförts får drätselnämnden hemställa om ett förslagsanslag till ersättning för tillsyn av Linnés Hammarby med ett beräknat belopp av 5 000 kronor.

Statskontoret yttrar:

Någon utredning har icke förebragts angående omfattningen av arbetsuppgifterna för tillsyningsmannen. Vid sådant förhållande saknar statskontoret förutsättningar att bedöma skäligheten av den begärda löneförhöjningen. Därest emellertid befattningen närmast vore att anse som en halvtidssyssla torde månadsarvodet kunna bestämmas till högst ett belopp, motsvarande halv månadslön i 9 löneklassen.

Lönenämnden framhåller, att de föreslagna löneförmånernas storlek icke i och för sig gäve anledning till erinran, under förutsättning dock att tillsyningsmannen kunde betraktas som innehavare av heltidssyssla. Det syntes lönenämnden principiellt riktigare, att befattningshavaren ifråga inplaceras på löneplan såsom extra tjänsteman.

27. Vaktmästare vid Dekanhuset. *Kanslern* har tillstyrkt att ett belopp av 3 600 kronor anvisas till vaktmästare vid det s. k. Dekanhuset, Odinslund 2. *Teologiska fakulteten* och *större akademiska konsistoriet* hade hemställt att för ändamålet måtte inrättas en vaktmästarbefattning i lönegraden Ca 9 och till stöd härför åberopat en framställning av professorn *H. Lindroth*, vari anförts i huvudsak följande.

Alltifrån den tidpunkt, då den i Dekanhusets nedre våning inrymda statistiska institutionen tog hela denna våning, där förut vaktmästarebostad varit inrymd, i anspråk, har ingen vaktmästare varit bosatt i denna stora institutionsbyggnad, utan densamma är för närvarande under en stor del av dygnet helt obevakad, vilket givetvis är högst otillfredsställande. Dekanhuset inrymmer icke blott teologiska seminariets och statistiska institutionens värdefulla bok- och materialsamlingar, utan även ortnamnsarkivets arkivalier, som äro oersättliga.

Avsaknaden av en vaktmästare gör sig dagligen påmint, då — vad teologiska seminariet beträffar — bibliotekarien och prefekten nödgas fullgöra mindre, en vaktmästare tillkommande sysslor, vilket i längden naturligen icke kan anses tillfredsställande. För tyngre sysslor, budskickningar o. dyl. måste i stor utsträckning stadsbud anlitas, och kostnaden härför bestrides av seminariets materielanslag. Genom anställandet av en vaktmästare vid Dekanhuset skulle icke blott dessa utgifter bortfalla utan även den särskilda kostnaden för eldning och städning av fastigheten, som nu skötes av särskilt anställda personer. En omsorgsfull skötsel av denna stora fastighet ävensom alla de en vaktmästare tillkommande uppdrag, som de i byggnaden inrymda institutionerna dagligen behöva få verkställda, skulle ge en heltidsanställd vaktmästare full sysselsättning.

28. Ökning av biträdande gymnastiklärarens tjänstgöring. Vid Uppsala universitet finnes en ordinarie befattning som gymnastiklärare. Befattningen är uppförd på s. k. gammal stat med lön 2 400 kronor och tjänstgöringspenningar 1 200 kronor jämte därå belöpande tilllägg. Med befattningen, som är avsedd enbart för gymnastikundervisning åt manliga studenter, är förenad en tjänstgöringsskyldighet av 15 veckotimmar under tiden 15/9—1/12 och 1/2—15/5. För en biträdande gymnastiklärare, avsedd för de kvinnliga studerande, finnes under arvodesposten ett arvode å 1 100 kronor. Hennes tjänstgöringsskyldighet uppgår till 6 veckotimmar under nyssnämnda tidsperioder.

Konsistoriet har, under åberopande av en framställning från *styrelsen för gymnastik- och idrottsinstitutionen*, hemställt att gymnastiklärartjänsten måtte omregleras till en befattning i Ca 27 i samband med en ökning av tjänstgöringsskyldigheten samt att arvodet till biträdande gymnastikläraren måtte höjas till 2 500 kronor i samband med en utökning av tjänstgöringsskyldigheten till 10 veckotimmar under tidsperioden 15/9—15/12 och 15/1—15/5.

Kanslern har icke upptagit förslaget angående omreglering av den ordinarie gymnastiklärartjänsten men däremot tillstyrkt en arvodeshöjning med

700 kronor för att genom utvidgning av tjänstgöringskyldigheten bereda de kvinnliga studerande bättre utbildningsmöjligheter.

29. Höjning av anslagsposten till avlöningar åt arbetare vid botaniska trädgården. Denna anslagspost är nu uppförd med 53 000 kronor. *Större akademiska konsistoriet* har hemställt, att anslagsposten måtte upptagas till 80 000 kronor, vilket innebär en höjning med 27 000 kronor. *Kanslern* har tillstyrkt en ökning med 8 000 kronor till 61 000 kronor.

30. Ordinarie intendentsbefattning vid gymnastik- och idrottsinstitutionen. *Kanslern* har föreslagit, att den nuvarande, av gymnastik- och idrottsinstitutionens driftsinkomster avlönade befattningen som intendent måtte uppföras på universitetets stat såsom ordinarie befattning i lönegraden Ca 27. Ett belopp, motsvarande statens löneutgifter, borde å andra sidan årligen inlevereras till statsverket från institutionens driftsmedel. *Kanslern* anför:

I en vid 1947 års riksdag väckt motion (I: 348) framfördes ett yrkande om befattningens uppförande på ordinarie stat. I sitt utlåtande 1947: 247 (s. 85) anförde statsutskottet, att universitetets gymnastik- och idrottsinstitution hade en viktig uppgift att fylla för universitetets studerande ungdom. Det vore givetvis önskvärt, att intendentsbefattningen vid institutionen vore förenad med sådana avlöningsförmåner att man till denna för avdelningens skötsel och drift betydelsefulla tjänst kunde förvärva en för arbetsuppgifterna väl kvalificerad kraft. På den i motionen förebragta utredningen vore det emellertid icke möjligt för utskottet att bedöma skäligheten av att intendentsbefattningen nu överfördes på universitetets stat med placering i den av motionärerna angivna lönegraden. Denna fråga torde enligt utskottets mening kräva ytterligare utredning. Utskottet avstyrkte därför bifall till det i motionen I: 348 gjorda yrkandet.

Riksdagen lämnade motionen utan bifall.

Konsistoriet har nu inkommit med ytterligare utredning i ärendet. Institutionens styrelse har härvid framhållit, att ett bifall till inrättande av den föreslagna intendentsbefattningen komme att medföra en häremot svarande höjning av universitetets avlöningsanslag. Styrelsen ville för sin del icke helt avvisa tanken på att denna utgift skulle kunna kompenseras genom inleverering från gymnastik- och idrottsinstitutionens driftsinkomster av motsvarande belopp i analogi med vad som gällde för vissa befattningshavare vid universitetets skogsförvaltning. Visserligen vore driftsinkomsterna till sin natur fluktuerande och berodde till en betydande del av faktorer, som styrelsen icke kunde behärska, men hade under de senaste åren varit tillräckliga för att täcka en sådan utgift.

Enligt min mening är det för gymnastik- och idrottsinstitutionens verksamhet mycket betydelsefullt att intendenten erhåller en fast ställning vid universitetet. Jag tillstyrker därför det härom framställda förslaget och har icke funnit något att erinra mot den föreslagna löneställningen i lönegraden Ca 27. Jag anser emellertid, att vid inrättandet av denna tjänst bör knytas villkoret, att ett belopp, motsvarande det belopp, som från statsverket utgår till intendents avlönande, årligen inlevereras till statsverket.

Gymnastik- och idrottsinstitutionens byggnader och andra anläggningar tillhöra universitetet och redovisas över dess delfond av statens allmänna fastighetsfond. Från avlöningsanslaget avlönas — förutom en gymnastiklärare, en biträdande gymnastiklärare och en idrottslärare — en maskinist (Ca 12) vid gymnastikinrättningen. Från materielanslaget utgår ett mindre anslagsbelopp, f. n. 1 110 kronor, till anskaffande och underhåll av materiel m. m. Kostnaderna för värme, lyse och vatten bestridas från omkostnadsanslaget, kostnaderna för fastigheternas underhåll från fastighetsfondens anslag till reparationer och underhåll. I övrigt utgöras institutionens inkomster av avgifter från dem som utnyttja anläggningarna samt av de medel som inflyta vid anläggningarnas, främst idrottsplatsens uthyrande till utomstående organisationer för idrottstävlingar m. m.

Kanslern för rikets universitet har den 16 januari 1940 fastställt reglemente för gymnastik- och idrottsinstitutionen. Enligt reglementet fastställer mindre akademiska konsistoriet efter drätselnämndens hörande årligen en inkomst- och utgiftsstat för institutionen, upptagande beräknade inkomster och utgifter för institutionens drift och underhåll. Redovisning över institutionens förvaltning avgives årligen till universitetet. Större akademiska konsistoriet utser styrelse för institutionen bland universitetets lärare och ordinarie tjänstemän. Styrelsens ordförande är tillika föreståndare (prefekt) för institutionen. Reglementet förutsätter även, att styrelsen skall kunna uppdraga åt en särskild person att utöva den omedelbara tillsynen över institutionens inrättningar och deras skötsel.

En av större akademiska konsistoriet år 1946 tillsatt *kommitté* med uppdrag att utreda vissa personalfrågor vid gymnastik- och idrottsinstitutionen har anfört bland annat följande.

Före 1940 års reglemente för institutionen hade idrottsplatsen förvaltats av studenternas idrottsförening. Med idrottsrörelsens snabbt fortskridande utveckling växte de administrativa och tekniska problemen vid anläggningen samt de ekonomiska riskerna i samband med driften, och blevo snart av den storleksordningen, att de icke längre bekvämt kunde inordnas under en studentförenings verksamhet. Alldeles uppenbart blev detta, sedan idrottsplatsen i slutet av 1930-talet tack vare stora anslag ur Fonden för idrottens främjande (347 500 kronor) kunde grundligt förbättras och utbyggas till att bli icke blott en tidsenlig anläggning till fromma för de studerandes vid universitetet fysiska fostran, utan jämväl en central samlingsplats för stadens och länets idrottande ungdom.

Vid den nya organisationens tillkomst stod det klart, att det för en rationell drift vore nödvändigt anförtro de speciella förvaltningstekniska uppgifterna åt en person, som hade tillfälle att uteslutande ägna sig åt dessa. Institutionens styrelse anställde därför omedelbart en intendent, som under prefektens överinseende skulle utöva den närmaste tillsynen över institutionen och dess anläggningar samt driften vid dessa, ansvara för medelsförvaltning och bokföring och handlägga alla löpande ärenden samt tillika tjänstgöra som sekreterare vid styrelsens och rådgivande nämndens samman-

träden. Den nya organisationen har under de sex år, som den tillämpats, visat sig fullt motsvara de förväntningar, man ställde på den.

En uppfattning om storleksordningen av den ekonomiska verksamhet, som sammanhänger med driften, får man av räkenskaperna för arbetsåret 1/7 1945—30/6 1946, av vilka framgår, att omslutningen uppgår till 302 115 kronor 38 öre, att antalet i dagboken införda poster uppgår till över 1 400 och att institutionens egentliga inkomster (genom avgifter, hyror m. m.) utgjort 78 146 kronor 27 öre.

Kommitterade äro av den bestämda uppfattningen, att även om ansvaret i stort för förvaltning och drift bör ligga hos prefekt och styrelseledamöter, så böra dessa oavlönade förtroendemän med krävande arbetsuppgifter på andra håll så litet som möjligt betungas med allehanda förvaltningsdetaljer. För verksamhetens effektiva fortgång synes det vara ett oeftergivligt villkor, att de under sig ha ett verkställande organ, intendenten, som tekniskt-ekonomiskt leder verksamheten vid institutionen. Intendentens arbetsuppgifter äro redan nu så omfattande, att de kräva en arbetstid, som för vardagarna alltid uppgår till och ofta överskrider den normala (48 timmar per vecka) och som väsentligt utökas på grund av den tjänstgöring under omkring 40 av årets sön- och helgdagar, som tjänsten fordrar. Av naturliga skäl måste intendenten ofta relativt självständigt lösa sina arbetsuppgifter, och det är därför av största vikt att man för befattningen kan påräkna en person, som besitter de erforderliga personliga kvalifikationerna. Han bör med nödig rutin i kontors- och bokföringsarbete förena förmågan att på ett ekonomiskt klokt och förutseende sätt planera och leda verksamheten vid institutionen.

Statskontoret, som avstyrker ifrågakvarande förslag, har anfört följande.

En statlig reglering av anställningsförhållandena för intendenten vid universitetets gymnastik- och idrottsinstitution förutsätter, att en särskild driftkostnadsstat av Kungl. Maj:t fastställs för institutionen, varvid ett eventuellt driftunderskott skulle täckas genom anslag. På den föreliggande utredningen är icke statskontoret berett tillstyrka, att en sådan reglering vidtages. Med hänsyn härtill och då enligt ämbetsverkets uppfattning starka sakskäl tala för att verksamheten även i fortsättningen bedrivs i samma fria former som hittills, måste statskontoret bestämt avstyrka förslaget om inrättande av en intendantsbefattning i lönegraden Ca 27.

Statens lönenämnd har ansett sig kunna godtaga den föreslagna löneställningen ehuru inom statsförvaltningen i övrigt icke syntes finnas några tjänster, med vilka jämförelse lämpligen kunde ske.

Departementschefen.

Redan i fjol beslöts, såsom av redogörelsen i det föregående framgår, att från och med den 1 juli 1948 skulle inrättas dels vid teologiska fakulteten en professur i kyrkohistoria med missionshistoria och dels vid filosofiska fakultetens humanistiska sektion en professur i nordisk och jämförande folk-livsforskning, särskilt folkloristisk. Medel för dessa professurer böra alltså nu anvisas. Den förra professuren avser att tills vidare ersätta den av enskilda medel bekostade, för professorn K. B. Westman personliga professuren i missionshistoria och ostasiatisk religionshistoria. Då Westman med utgången

av innevarande budgetår avgår med pension, bör anteckningen om denna professur utgå ur avlöningsstaten.

Förra årets riksdag beslöt att professuren i pedagogik i Uppsala — liksom motsvarande professur i Lund — framdeles skulle uppdelas i två: den ena i psykologi och den andra i pedagogik och pedagogisk psykologi. Avsikten var att uppdelningen skulle äga rum så snart kompetenta sökande kunde påräknas. Då detta vitsordats nu vara fallet och då det inte minst ur skolans synpunkt är i hög grad angeläget att främja utvecklingen inom detta ämnesområde, som för närvarande tilldrar sig stor uppmärksamhet, har jag icke funnit anledning till erinran mot att Uppsalaprofessuren uppdelas den 1 juli 1948. Innehavaren av den nuvarande professuren i pedagogik, professorn Anderberg, torde därvid böra utses till innehavare av psykologiprofessuren från och med denna dag medan den andra professuren ledigförklaras.

Såsom i det föregående erinrats föreslog Kungl. Maj:t i 1947 års proposition angående universiteten m. m., att professuren i engelska språket vid Uppsala universitet skulle uppdelas i två från och med innevarande budgetår. Riksdagen biträdde detta förslag endast såtillvida, att riksdagen fattade principbeslut därom att träda i kraft vid tidpunkt, som framdeles bestämdes. I stället anvisade riksdagen medel till en biträdande lärare i ämnet. Universitetet och kanslern ha nu hemställt, att uppdelningen måtte komma till stånd från och med nästa budgetår. I enlighet med den ståndpunkt jag i fjol intog till detta spörsmål tillstyrker jag bifall till kanslerns förslag på så sätt, att jag förordar, att den förra året inrättade befattningen som biträdande lärare förändras till en ny professur. Den nuvarande professuren bör därvid erhålla sin benämning ändrad till att avse »engelska språket och engelskspråkig litteratur». Jag vill i detta sammanhang erinra om att ämnesområdets bestämning till att avse »engelska språket och engelskspråkig litteratur» innebär, att full professorskompetens fordras även i den senare delen av ämnesområdet. Till innehavare av denna professur bör utses professorn S. B. Liljegen, vilken samtyckt till den föreslagna förändringen av ämnesområdet. Den nya professuren bör i stället avse enbart »engelska språket» och ledigförklaras i vanlig ordning.

Då professorn H. F. Laurell, vilken sedan 1931 innehar en personlig professur i »medicinsk radiologi», i november 1949 inträder i pensionsåldern, torde i enlighet med föreliggande förslag denna professur böra ersättas med en ordinarie lärostol i röntgendiagnostik. Beslut härom torde böra fattas redan nu, så att tillsättningsförfarandet kan inledas under nästa budgetår. Denna förändring medför i och för sig icke någon merkostnad, därest icke samtidigt medel anvisas för återbesättande av den å universitetets avlöningsstat uppförda, av Laurell innehavda ordinarie lärartjänsten i medicinsk radiologi. Medicinska högskolornas organisationskommitté har förutsatt, att denna lärartjänst, med benämningen ändrad till att avse »radioterapi», skulle återinrättas först i samband med den förestående ombyggnaden av akade-

miska sjukhuset, där en särskild radioterapeutisk avdelning planerades. Konsistoriet och kanslern ha däremot nu föreslagit, att ifrågavarande lärartjänst i radioterapi skulle inrättas och ledigförklaras samtidigt med professuren i röntgendiagnostik. Av utredningen framgår, att en befattning som radioterapeutisk specialist är motiverad särskilt med hänsyn till sjukvårdens behov. Tills vidare intill dess frågan om inrättandet av en särskild radioterapeutisk avdelning vid sjukhuset hunnit närmare sin lösning torde dock behovet av en sådan specialist kunna tillgodoses i annan ordning. Jag är därför, under hänvisning till vad organisationskommittén anfört, icke för närvarande beredd att biträda kanslerns ifrågavarande förslag.

Förslaget om inrättande av en personlig professur i egyptologi anser jag mig icke kunna för närvarande förorda. Vad i ärendet anförts har icke givit mig anledning fråga den mening, varåt jag i fjol gav uttryck i fråga om detta ämnes representation inom svensk humanistisk forskning.

Då 1946 års riksdag anvisade medel till ett större spegelteleskop vid universitetets filialobservatorium å Kvistaberg, avsågs att framdeles anvisa medel för den personal som erfordrades för att handhava observationerna. Av utredningen i ärendet framgår, att en observatorsbefattning nu icke längre kan undvaras vid detta observatorium. Jag finner mig fördenskull böra tillstyrka, att en ordinarie sådan befattning från och med nästa budgetår uppföres på universitetets stat, och förordar förslaget att docenten Wallenquist utses till dess förste innehavare.

Det av kanslern tillstyrkta förslaget om överförande av preceptorsbefattningen i religionshistoria till humanistiska sektionen har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför bifall till detta förslag.

Jag är icke beredd att förorda, att för nästa budgetår anvisas ökade medel till biträdande lärare i kliniska ämnen. Däremot synas förhållandena nödvändigösa, att arvoden å 1 500 kronor till sex nya klinikamauenser, därav fyra för psykiatriska kliniken, uppföras på universitetets stat. På sedvanligt sätt bör för de nya befattningarna gälla, att viss del av deras arvodes- och andra löneförmåner skola bestridas från akademiska sjukhusets stat.

Avsikten med fjolårets beslut att anvisa ett kursanslag å 4 000 kronor för ämnet klassisk fornkunskap och antikens historia vid vartdera av universiteteten var, att professorn i ämnet skulle kunna befrias från den omfattande kursundervisning, som åligger honom särskilt inom ämnena historia och konsthistoria. Såsom av utredningen i ärendet framgår, kan anslaget icke utnyttjas för detta ändamål. Kungl. Maj:t har också, med stöd av riksdagens medgivande, föreskrivit att anslagsmedlen i stället vid vartdera universitetet må utnyttjas till avlönande av en förste amanuens. För att syftet med medelsanvisningen skall kunna uppnås, torde i stället, såsom kanslern föreslagit, vid vartdera universitetet nu böra inrättas en befattning som biträdande lärare. I samband därmed böra kursanslagen definitivt utbytas mot befattningar som förste amanuenser.

Kanslerns förslag, att statsmedel skulle anvisas till uppehållande av den propedeutiska undervisningen i hebreiska, kan jag icke för närvarande tillstyrka liksom ej heller förslagen om att utbyta tredje amanuensen vid seminariet för ortnamnsforskning mot en förste amanuens och att inrätta ytterligare en befattning som förste amanuens vid museet för nordiska forn-saker. Icke heller är jag beredd att nu tillstyrka en höjning av anslagsmedlen till bibliotekarier vid humanistiska sektionen. Däremot torde det nya seminariet för musikforskning böra förses med en tredje amanuens (arvode 1 200 kronor).

Innehavaren av den nya professuren i meteorologi, särskilt väderlekslära, bör givetvis förses med erforderliga hjälpkrafter för undervisning och forskning. I första hand torde därför böra anvisas medel till arvoden åt en förste assistent, en förste amanuens och ett kanslibiträde i Ce 11. Vid den tidpunkt, då den planerade överflyttningen till meteorologiska institutionen i Uppsala av en del av den undervisning för meteorologisk tjänsteexamen, som ges vid statens meteorologiska och hydrologiska institut, kommer att äga rum, böra ytterligare hjälpkrafter tillkomma. Denna överflyttning torde emellertid icke lämpligen kunna ske från och med nästa läsår. Vid sådant förhållande torde böra anstå med inrättandet av de begärda befattningarna som biträdande lärare och andre assistent. Förslaget om anvisande av medel för att anställa ett räknebiträde vid den andra av meteorologiska institutionens båda avdelningar är jag icke för närvarande beredd att förorda.

Statsmakterna ha hittills följt den principen, att då medel anvisas för två assistenter vid en och samma institution eller institutionsavdelning den ene som regel bör avlönas som förste och den andre som andre assistent. I enlighet med denna huvudregel finnas vid vardera av kemiska institutionens avdelningar för oorganisk och organisk kemi en befattning som förste och en som andre assistent. Jag är, bland annat med hänsyn till konsekvenserna för andra institutioner, icke beredd att på grundval av den föreliggande utredningen tillstyrka bifall till förslaget att förändra sistnämnda befattningar till att avse förste i stället för andre assistenter.

Det vill synas som om i föl till följd av felaktiga uppgifter i handlingarna medel anvisats till endast 18 tredjeamanuens tjänster vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen i stället för till 19, som rätteligen bort ske. Med hänsyn härtill torde vederbörande arvodespost för nästa budgetår böra höjas med 1 200 kronor.

Starka skäl ha anförts för förslaget om inrättande av en befattning som »mekaniker» (i kanslerns petitaskrivelse benämnd instrumentmakare) vid fysikalisk-kemiska institutionen. I enlighet med de principer som varit vägledande för statsmakterna vid inrättandet åren 1946 och 1947 av nya befattningar för teknisk personal bör befattningen ifråga till en början inrättas såsom extra ordinarie i lönegraden Ce 11 och tills vidare, intill dess benämningsfrågan ytterligare utretts, benämnas institutionsvaktmästare.

Jag tillstyrker, att två nya laboratoriebiträdestjänster inrättas, båda i lönegraden Ce 11, den ena avsedd för zootomiska laboratoriet och den andra för den nya professuren i fysik. Däremot anser jag mig icke för närvarande böra biträda förslaget om utökning av antalet kanslibiträden vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen. På av lönenämnden anförda skäl torde vidare förslaget om uppflyttning av vaktmästartjänsten vid Gustavianum icke böra nu upptagas till avgörande.

Under avdelning II av avlöningsstaten för Uppsala universitet finnes under arvodesposten anvisat ett arvode å 1 400 kronor åt en tillsynsman för Linnéanska stiftelsen å Hammarby. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har fråga uppkommit om reglering av löneförmånerna. Enligt vad jag inhämtat har tillsynsmannauppdraget karaktär av heltidssyssla. Jag anser mig därför med hänsyn till vad lönenämnden anført böra godtaga den preliminära uppgörelse som träffats rörande löneförmånernas storlek. I samband härmed böra medel anvisas till erforderlig vikarie under tillsynsmannens ledighet. För uppehållande av ifrågavarande befattning torde böra anvisas en förslagsvis betecknad delpost å 5 000 kronor under förevarande arvodespost. Den nuvarande delposten å 1 400 kronor bör å andra sidan utgå. Jag förutsätter, att drätselnämnden till ett kommande budgetår överväger frågan om befattningshavarens inplacering på löneplan.

Det synes ofrånkomligt att medel anvisas till en vaktmästare för det s. k. Dekanhuset, som inrymmer tre av universitetets institutioner. Jag förordar för egen del, att en vaktmästarbefattning i lönegraden Ce 9 inrättas från och med nästa budgetår.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot kanslerns förslag om att höja biträdande gymnastiklärarens arvode med 700 kronor i samband med en viss utsträckning av tjänstgöringsskyldigheten. Jag tillstyrker även förslaget om en uppräknning med 8 000 kronor av anslagsposten till avlöningar åt arbetare vid botaniska trädgården.

Uppsala universitets gymnastik- och idrottsinstitution tillhör universitetet och förvaltas under dess ledning av en särskild, av större akademiska konsistoriet tillsatt styrelse. Det mindre konsistoriet fastställer årligen inkomst- och utgiftsstat för institutionen. Åtskilliga utgifter för institutionen bestridas av statsmedel, såsom kostnaderna för byggnadernas underhåll, uppvärmning och belysning, lönen för en ordinarie maskinist m. m. Jag kan med hänsyn härtill icke finna, att några principiella betänkligheter tala mot den reglering av anställningsförhållandena för intendenten vid ifrågavarande institution, som nu föreslagits och för vilken goda skäl ha anförts. I likhet med lönenämnden finner jag, att den föreslagna löneställningen — en ordinarie befattning i lönegraden Ca 27 — torde kunna godtagas. Såsom kanslern framhållit, torde emellertid lönekostnaderna icke böra stanna å statsverket. I enlighet med kanslerns förslag torde löneutgifterna för universitetet böra kompenseras genom att ett belopp motsvarande dessa årligen överföres från institutionens driftkostnadsmedel och tillgodoföres universitetets avlönings-

anslag såsom särskilda uppbördsmedel. För den händelse institutionens inkomster något år icke skulle förslå härtill, torde universitetets reservfond bära tillskjuta erforderligt fyllnadsbelopp.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat torde Uppsala universitets avlöningsanslag för nästa budgetår bära beräknas på följande sätt.

I. Professorer och lärare m. fl.

Posten 1 a (lön och tjänstgöringspenningar åt ordinarie tjänstemän), nu 1 015 700 kronor, bör å ena sidan ökas med 57 000 kronor avseende fyra nya ordinarie professurer och en observatorsbefattning. Å andra sidan avgå pensionsavdrag för de nya befattningarna, tillhoppa i runt tal 4 400 kronor. Vidare kan pensionsavdragssumman, nu antecknad till 73 700 kronor, enligt av universitetet utförd beräkning uppräknas med ytterligare 5 000 kronor. Anslagsposten bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(1\ 015\ 700 + 57\ 000 - 4\ 400 - 5\ 000 =) 1\ 063\ 300$ kronor.

Posterna 1 b (ålderstillägg) och *1 c* (ersättningar till vikarierande akademiska lärare) torde bära uppföras med oförändrade belopp, 45 400 kronor respektive 30 000 kronor.

Posten 2 (avlöningar till tjänstemän å indragningsstat), nu 58 000 kronor, kan minskas med 3 000 kronor, när pensionsavdragen upptagits med för lågt belopp, och således uppföras med 55 000 kronor.

Posten 3 (arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t), nu 1 763 300 kronor, bör vid bifall till vad jag i det föregående förordat höjas med 25 800 kronor. De för vikariatsersättningar beräknade medlen, i runt tal 8 600 kronor, synas vidare vara för lågt uppskattade. En höjning med 20 000 kronor synes påkallad. Anslagsposten torde alltså bära uppföras med $(1\ 763\ 300 + 25\ 800 + 20\ 000 =)$ i runt tal 1 809 000 kronor.

Posten 4 (särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän) är nu uppförd med 95 000 kronor. Från denna post bestridas i främsta rummet kostnaderna för arvodesfyllnad åt klinikamanuenserna vid akademiska sjukhuset. Med hänsyn till den arvodesreglering för dessa, som i fjol genomfördes, synes posten bära uppräknas med 75 000 kronor. Vid bifall till kanslerns av mig förordade förslag om inrättande av sex nya befattningar som klinikamanuens torde posten bära höjas med ytterligare i runt tal 30 000 kronor och således uppföras med $(95\ 000 + 75\ 000 + 30\ 000 =) 200\ 000$ kronor.

Delstaten I beräknar jag således till sammanlagt $(1\ 063\ 300 + 45\ 400 + 30\ 000 + 55\ 000 + 1\ 809\ 000 + 200\ 000 =) 3\ 202\ 700$ kronor.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.

Posten 1 (avlöningar till ordinarie tjänstemän), nu 760 000 kronor, bör vid bifall till vad jag förut förordat höjas med i runt tal 22 000 kronor till 782 000 kronor.

Posten 2 (arvoden), nu 16 430 kronor, bör höjas med 3 600 kronor till 20 030 kronor och betecknas »förslagsvis».

Posten 3 (avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården) bör uppföras med $(53\ 000 + 8\ 000 =) 61\ 000$ kronor.

Posten 4 (icke-ordinarieposten), nu 697 100 kronor, bör å ena sidan, med hänsyn till att den i föl gjorda schablonmässiga höjningen i samband med den allmänna löneregleringen nu bör ersättas med en mera exakt beräkning, minskas med 29 000 kronor. Å andra sidan föranleder vad jag i det föregående förordat en höjning med sammanlagt i runt tal 123 000 kronor. Posten bör alltså uppföras med tillhoppa 791 100 kronor, vilket belopp med hänsyn till behovet av ökade medel till ålderstillägg torde böra höjas till 800 000 kronor.

Posten 5 (rörligt tillägg), nu 86 936 kronor, torde kunna beräknas till 186 636 kronor.

Delstaten II bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(782\ 000 + 20\ 030 + 61\ 000 + 800\ 000 + 186\ 636 =) 1\ 849\ 666$ kronor.

De särskilda uppbördsmedlen, nu upptagna till 26 866 kronor, böra vid bifall till vad jag förut tillstyrkt höjas med i runt tal 12 500 kronor, avseende intendentstjänsten vid gymnastik- och idrottsinstitutionen, och således uppföras med 39 366 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet bör alltså uppföras med $(3\ 202\ 700 + 1\ 849\ 666 - 39\ 366 =) 5\ 013\ 000$ kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 419 000 kronor. Av denna höjning är i runt tal hälften av automatisk natur.

Under åberopande av vad jag sålunda samt under avsnitten II och III anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid Uppsala universitets samlingar och inrättningar m. m., som föranledas av vad jag i det föregående anført;

dels besluta, att avlöningsstaten för Uppsala universitet skall med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49, i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinare tjänstemän:

a. Lön- och tjänst-
göringspenning-

ar kronor 1 146 400

Avgå pen-
sionsav-

drag . kronor 83 100 kronor 1 063 300

Sammandrag.

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor	3 202 700
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.	»	1 849 666
	Summa kronor	5 052 366

Särskilda uppbördsmedel:

1. — — — — — — —	kronor	1 929
2. — — — — — — —	»	10 152
3. — — — — — — —	»	14 785
4. Ersättning från gymnastik- och idrottsinstitutionen	»	12 500 kronor
		39 366
	Nettoutgift kronor	5 013 000;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i den till avdelning I. av nämnda avlöningsstat hörande särskilda avlöningsstaten för professorer och lärare m. fl., som föranledas av vad jag i det föregående anförte;

dels besluta, att vid Uppsala universitet skall från och med professorn H. F. Laurells avgång från den för honom inrättade personliga professuren i medicinsk radiologi, dock tidigast från och med budgetåret 1949/50, inrättas en professur i röntgendiagnostik;

dels ock till Uppsala universitet: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av kronor 5 013 000.

2. Reservationsanslag till Uppsala universitet: Inköp av en bokföringsmaskin m. m.

Det större akademiska konsistoriet i Uppsala har i enlighet med framställning av universitetets drättsel-nämnd hemställt om ett anslag av 17 000 kronor för inköp av en bokföringsmaskin jämte utrustning till denna. Drättsel-nämnden har anförte, att akademiska räntekammaren och kontoret beräknats skola från och med den 1 juli 1948 få den organisationsform, som föreslagits av universitetsberedningen (stat. off. utr. 1947:75). Detta innebure bland annat att universitetets bokföring komme att omläggas från manuell bokföring till maskinbokföring. Med hänsyn till de långa leveranstiderna hade nämnden redan beställt en bokföringsmaskin, vilken skulle kosta 13 890 kronor 40 öre. Härtill komme kostnader för kortlådor och vissa kontorsinventarier.

Universitetskanslern har tillstyrkt framställningen. Enligt vad kanslern under hand inhämtat torde det — oberoende av om den av universitets-

beredningen föreslagna omorganisationen av drätselverket komme till stånd eller ej — bli nödvändigt att snarast möjligt och helst redan från och med nästa budgetår omlägga universitetets bokföring från manuell bokföring till maskinell.

I en vid universitetsberedningens nämnda betänkande fogad, inom statens organisationsnämnd upprättad promemoria angående universitetets drätselverk har anförts bland annat, att bokföringsorganisationen befunnits i vissa hänseenden mindre tillfredsställande. Den manuella bokföringen medförde ett synnerligen omfattande omskrivningsförfarande i olika böcker och innebure stora felmöjligheter samt nödvändiggjorde ett omfattande avstämningsarbete mellan olika böcker och handlingar. Den nuvarande bokföringsmetoden försvårade överblickandet av det siffermässiga resultatet av drätselverkets ekonomiska verksamhet, i första hand förvaltningen av universitetets förmögenhet, och kunde ofta giva en missvisande uppfattning om detta resultat. Den manuella bokföringen borde därför ersättas till vissa delar av ett bokföringssystem, som byggde på användning av en textskrivande bokföringsmaskin.

Departementschefen. Med hänsyn till vad som anförts rörande olägenheterna med det nuvarande manuella bokföringssättet tillstyrker jag, att det begärda anslaget av 17 000 kronor för inköp av en bokföringsmaskin beviljas. För ändamålet torde böra anvisas ett reservationsanslag med förut angiven rubrik. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Inköp av en bokföringsmaskin m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 17 000.

3. Förslagsanslaget till Lunds universitet: Avlöningar.

Lunds universitets avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 4 143 000 kronor.

Större akademiska konsistoriet har — liksom *Uppsalakonsistoriet* — i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om relativt betydande förändringar i personalorganisationen även med bortseende från de förslag rörande universitetsbiblioteket och den centrala förvaltningen, för vilka jag förut redogjort.

Kanslerns förslag (frånsett biblioteket och centralförvaltningen) jämte vissa av konsistoriet därutöver framförda äskanden, vilka jag ansett mig böra upptaga till prövning, framgå av följande sammanställningar.

A.

1. Återbesättande av den vakanta professuren i jämförande språkforskning, särskilt indoeuropeisk.
2. Professur i fonetik (principbeslut 1947).

3. Laboratorsbefattning och förste amanuens i geofysik och geodesi.
4. Ökade medel till biträdande lärare i kliniska ämnen.
5. Förste assistent vid kemiska centrallaboratoriet.
6. Klinikamanuens vid dermatologiska kliniken.
7. Biträdande lärare i klassisk fornkunskap.
8. Tredje amanuens vid institutionen för folklivsforskning.
9. Andre amanuens vid seminarierna för slaviska och semitiska språk.
10. Förste amanuens vid seminariet för romanska språk.
11. Laboratoriebiträde vid genetiska institutionen.
12. Uppflyttning av akademiträdgårdsmästaren från Ca 20 till Ca 22.
13. Vaktmästare vid zoologiska institutionen.
14. Gemensam vaktmästare vid geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna.
15. Personliga lönetillägg åt ett laboratoriebiträde och en institutionsvaktmästare.
16. Höjning av anslagsposten till avlöningar åt arbetare vid botaniska trädgården.

B.

(avseende klinisk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus)

17. Tre professurer.
18. Biträdande lärare, arvoden å tillhopa 30 000 kronor.
19. En förste assistent, sju klinikamanuenser.
20. En befattning som preparator.

1. Återbesättande av professuren i jämförande språkforskning, särskilt indoeuropeisk. Professuren vid Lunds universitet i sanskrit med jämförande indo-europeisk språkforskning hade stått vakant sedan år 1927, då den genom beslut av 1947 års riksdag ändrades till en professur i jämförande språkforskning, särskilt indoeuropeisk. Beträffande motiveringen härför hänvisas till propositionen 1947: 272 (s. 160—163). Sanskritprofessuren hade sedan 1933 varit upptagen i staten för Lunds universitet utan något avlöningsbelopp, varför den ej kunnat uppehållas ens med vikarie. I detta förhållande gjordes förra året icke någon ändring. *Kanslern* har nu, efter framställning av *humanistiska sektionen* och *större akademiska konsistoriet*, anhållit att medel för professurens uppehållande måtte upptagas i nästa års stat. Sektionen har därvid åberopat det stora intresse som ett snart tillsättande av professuren hade såväl för språkvetenskapen i dess helhet som för de enskilda språken. Dessutom syntes kompetent sökande omedelbart kunna påräknas.

2. Inrättande av en professur i fonetik. På Kungl. Maj:ts förslag (propositionen 1947: 272, s. 164—167) fattade 1947 års riksdag s. k. principbeslut om att vid vartdera av universiteten i Uppsala och Lund skulle vid tidpunkt, som framdeles bestämdes, inrättas en professur i fonetik. Enligt universitetsberedningen, vars förslag låg till grund för statsmakternas beslut, borde professurerna inrättas så snart kompetenta innehavare kunde påräknas. *Kanslern* har nu, på framställning av *huma-*

nistiska sektionen och större akademiska konsistoriet, hemställt om medel för uppehållande av den för Lunds universitet avsedda fonetikprofessuren från och med nästa budgetår. Sektionen har upplyst, att till denna professur, enligt vad sektionen förvissat sig om, finnes kompetent sökande.

3. Laboratorsbefattning och förste amanuens i geofysik och geodesi. I januari 1947 framlade vetenskapsakademien, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt sjökarteverket i ett gemensamt betänkande (stat. off. utr. 1947: 6) ett förslag, utarbetat av en av dessa institutioner gemensamt tillsatt kommitté (den s. k. *Abiskokommittén*), innebärande att i Kiruna skulle inrättas ett geofysiskt observatorium. Engångskostnaderna beräknades till 1 355 000 kronor och årskostnaderna till 152 400 kronor. I samband härmed föreslog *naturvetenskapliga forskningskommittén*, att vid Uppsala universitet skulle inrättas en professur i geokosmofysik, vid Stockholms högskola en professur i den fasta jordens fysik och vid Lunds universitet en laboratorsbefattning i geofysik och geodesi. Härtill skulle komma anslag till nödiga hjälpkrafter och till materiel. Ifrågavarande förslag, som tillstyrktes av universiteten och kanslern, föranledde icke något förslag till 1947 års riksdag.

Det större akademiska konsistoriet i Lund har nu anhållit, att de för Lunds universitet avsedda befattningarna måtte inrättas från och med nästa budgetår. *Kanslern* har erinrat, att han i utlåtande den 11 mars 1947 tillstyrkt det då föreliggande förslaget.

4. Ökade medel till biträdande lärare i kliniska ämnen. I arvodesstaten för Lunds universitet äro uppförda vissa arvodesbelopp å tillhoppa 52 780 kronor för biträdande lärare i särskilt angivna medicinska ämnen ävensom ett »klumpbelopp» å 12 000 kronor för biträdande lärare i kliniska ämnen att fördelas av Kungl. Maj:t på förslag av kanslern. *Kanslern* har hemställt, att sistnämnda belopp måtte för nästa budgetår höjas med 18 000 kronor till 30 000 kronor.

5. Förste assistent vid kemiska centrallaboratoriet. *Kanslern* har tillstyrkt ett av *medicinska fakulteten* framlagt förslag om anvisande av ett arvode å 8 160 kronor till en förste assistent vid detta laboratorium. För undervisning och forskning funne fakulteten en dylik befattning mycket betydelsefull. Befattningen vore även påkallad för laboratoriets rationella skötsel året runt.

6. Klinikamanuens vid dermatologiska kliniken. Enligt *medicinska fakulteten* måste den nyinrättade professuren i dermatologi och venerologi förses med minst en medhjälpare i amanuens ställning. *Kanslern* tillstyrker detta förslag.

7. Biträdande lärare i klassisk fornkunskap m. m. På förslag av universitetsberedningen anvisades för budgetåret 1947/48 vid vardera av universiteten i Uppsala och Lund ett anslagsbelopp av 4 000 kronor för att professorerna i klassisk fornkunskap och antikens historia skulle kunna befrias från den omfattande kursundervisningen i antikens kulturella och historiska utveckling ävensom i antikens konsthistoria, vilken undervisning, ehuru avsedd för studerandena i ämnena klassiska språk, historia och konsthistoria, hittills omhänderhafts av professorn i klassisk fornkunskap och antikens historia.

Kanslern har nu tillstyrkt, *dels* att en biträdande lärartjänst i ämnet inrättas och *dels* att kursanslaget å 4 000 kronor ändras till en befattning som förste amanuens (arvode 4 032 kronor). Till stöd härför åberopas en framställning av *professorn E. Gjerstad*, vilken understötts av professorerna *G. Carlsson* (historia), *S. Bolin* (historia) och *R. Josephson* (konsthistoria). De senare anföra bland annat följande.

De akademiska lärarna i ämnet klassisk fornkunskap och antikens historia bestrida icke blott undervisningen av de studenter, som ägna sig åt ett studium av detta ämne, utan därjämte omhänderhava de undervisning i antikens historia och antikens konsthistoria jämte examination däri av de studenter, som studera examensämnena historia och konsthistoria. Cirka 50 elever bruka deltaga i undervisningen i antikens historia och cirka 30 elever i undervisningen i antikens konsthistoria. Därtill komma de 10 å 15 elever, som studera själva ämnet klassisk fornkunskap och antikens historia. Härav följer, att sistnämnda ämnes lärare ha att ombesörja undervisning av inemot 100 elever. Självfallet kan denna omfattande undervisning ej presteras utan att minst 2—3 lärarkrafter stå till förfogande. För närvarande finnas vid sidan av professorn blott en docent i ämnet, och när denne snart slutar sin tjänstgöring, finnes ingen utsikt att inom den närmaste tiden kunna anställa en ny docent i detta ämne. Denna omständighet medför, att undervisningen i antikens del av examensämnena historia och konsthistoria inom en snar framtid synes komma att stå utan lärarkraft vid Lunds universitet.

Professorn Gjerstad har framhållit, att kursen i antikens historia, inräknat förhör, omfattar cirka 60 timmar och att kursen i antikens konsthistoria borde ha samma omfattning, ehuru detta hittills ej varit möjligt. *Gjerstad* har vidare anfört följande.

Kursanslaget å 4 000 kronor kan tyvärr ej komma till användning för avsett ändamål, då någon oavlönad eller ostipendierad lärarkraft med erforderlig kompetens för närvarande ej står till förfogande att tilldelas anslaget. Det kan dessutom förutses att även i framtiden ostipendierad docent endast undantagsvis kommer att finnas tillgänglig för tilldelande av kursanslaget. Ett effektivt anordnande av ifrågavarande kursundervisning kan icke åstadkommas utan inrättande av en biträdande lärartjänst.

Vidare vill jag ånyo framhålla det lika trängande behovet av inrättandet av en förste amanuensbefattning vid universitetets antikmuseum. Antiksamlingarna ha numera nått en sådan omfattning att deras katalogisering,

bearbetning och vård oundgängligen kräva en avlönad amanuensbefattning. Antiksamlingarna utgöra en väsentlig del av undervisningsmaterialet och förste amanuensbefattningen skulle därför på ett effektivt sätt även komma undervisningen till godo. Förutom till musealt arbete och till demonstrationer av museets bestånd av originalföremål och gipsavgjutningar av antika konstverk skulle amanuensen kunna tas i anspråk för successiv katalogisering och utlåning av seminariets för klassisk fornkonst samling av skioptikonbilder och för administrativa uppgifter inom seminariet.

8. Tredje amanuens vid institutionen för folklivsforskning. Vid denna institution finnas för närvarande två befattningar som förste amanuens. Universitetsberedningen föreslog i sitt betänkande 1946: 81 icke någon annan personalförstärkning än en förste assistent för undervisning i ämnesgrenen folklivsforskning. Kanslern och departementschefen funno icke tillräckliga skäl förebragta för detta förslag. *Större akademiska konsistoriet* har nu, på framställning av den år 1946 nyutnämnde professorn i ämnet, S. Svensson, hemställt om följande personalförändringar, nämligen att en av befattningarna som förste amanuens ändras till befattning som förste assistent samt att en andre assistent- och två tredje amanuensbefattningar nyinrättas. Till stöd härför anföres i huvudsak följande.

Den ena amanuensen omhänderhar i huvudsak bibliotekets skötsel, den andra granskningen och realkatalogiseringen av från ortsmiddelarna inkomna bidrag, ingående i det s. k. manuskriptarkivet. Vid sådana väsentliga delar av institutionen som »gårdsarkivet» och »bildarkivet» har under senare år icke arbetat någon tjänsteman. Däremot har vid biblioteket och diverse katalogiseringsarbeten tidtals varit sysselsatta 2 à 3 extra amanuenser som avlönats genom att hyresfritt erhålla bostad i institutionen. Dessa rum behöva nu tagas i anspråk som arbets- och bibliotekslokaler, varför denna form för erhållandet av arbetshjälp icke längre står till buds.

Den personalbrist som redan tidigare funnits och som nu ytterligare ökat har haft synnerligen ogynnsamma verkningar för arkivets skötsel, av vilka den mest påtagliga är att de senast inkomna 3 000 accessionsnumren icke är katalogiserade. Därigenom kan denna del av arkivet endast i ringa utsträckning hållas tillgänglig för forskare. Senare år har insamlingsarbetet i huvudsak bedrivits genom ortsmiddelare. Genom bristen på arbetskraft har dock från arkivets sida icke i önskad utsträckning kunnat utövas den ingående granskning, som kräves för att detta material skall få ett pålitligt vetenskapligt värde. Denna påtvungna underlåtenhet blir i framtiden omöjligt att reparera, i och med att de äldre traditionsbärarna dö bort.

För här nämnda katalogiserings- och granskningsarbete behövas två befattningar, den ena för folkdikt och folktro, den andra för folksed och materiell kultur. Redan såväl på grund av kompetenskrav som arbetstid behöva dessa befattningar inrättas som en förste och en andre assistent-tjänst. Därtill kommer att dessa befattningshavare även böra ha en viss undervisningsskyldighet. För att medhinna de omfattande katalogiseringsarbetena är det nödvändigt att assistenterna ha för var sin avdelning en

tredje amanuens. För skötseln av biblioteket behöves fortfarande en förste amanuens, som även skulle omhänderha institutionens tidskriftsindex, klipp-samling samt en underavdelning av arkivet, benämnd »avskrifts- och av-handlingsarkivet».

Kanslern har tillstyrkt inrättande av en befattning som tredje amanuens.

9. Andre amanuens, gemensam för seminarierna för slaviska och semitiska språk. Professorerna *K. O. Falk* och *S. Dedering* ha hemställt om en gemensam befattning som förste amanuens för nämnda seminarier. De anföra bland annat följande.

Från och med höstterminen 1947 förfoga de båda seminarierna över egna institutionslokaler. Universitetsberedningen hade anfört, att en förste amanuensbefattning torde bli behövlig för slaviska seminariet, då institu-tionsfrågan lösts. Motsvarande seminarier i Uppsala ha år 1947 erhållit var sin andre amanuens. Förutom uppgiften att handha bibliotekens skötsel (kompletteringar och fortlöpande nyanskaffningar) kommer för amanuens-befattningen expeditionstjänst samt biträde med vissa tekniska arbeten vid institutionerna.

Kanslern har föreslagit, att en befattning som andre amanuens inrättas för ifrågavarande ändamål.

10. Förste amanuens vid seminariet för romanska språk. På förslag av universitetsberedningen erhöll seminariet vid Upp-sala universitet i romanska språk en befattning som förste amanuens. Be-redningen uttalade därjämte, att en sådan befattning borde inrättas även vid Lunds universitet, så snart de romanska språken erhållit de nya semi-narielokaler, som ställts i utsikt.

Större akademiska konsistoriet har på hemställan av professorerna *A. Lombard* (romanska språk) och *O. Arngart* (engelska språket) gjort fram-ställning om inrättande av en amanuensbefattning för vardera av semina-rierna i romanska språk och engelska språket. *Kanslern* har icke upptagit denna framställning bland sina anslagsäskanden, vilket torde ha berott på, att av nämnda professorers framställning framgick, att seminariernas lokal-fråga ännu i september 1947 icke hade lösts.

Enligt nu föreliggande upplysning förfogar romanska seminariet sedan december 1947 över nya, rymliga och ändamålsenliga lokaler, där en ama-nuens utan svårigheter kan beredas arbetsplats. Det upplyses vidare, att seminariets bibliotek omfattar över 100 hyllmeter böcker.

11. Laboratoriebiträde vid genetiska institutionen. *Kanslern* tillstyrker att en dylik befattning i lönegraden Ca 11 inrättas för att tillgodose behovet av teknisk arbetshjälp åt laboratorn i cytologi, vilken befattning inrättades genom beslut av 1946 års riksdag. Till stöd härför åberopas ett yttrande av institutionsföreståndaren, professorn *A. Müntzing*, vari anförts i huvudsak följande.

Laboratorn har till uppgift att självständigt svara för forskningen och undervisningen i cytologi vid institutionen och behöver för att kunna fullgöra dessa åligganden i första hand teknisk assistans. Givetvis kommer institutionens resurser i görligaste mån att ställas till hans förfogande, men då det nuvarande laboratoriebiträdet helt behövs för att tillgodose institutionsföreståndarens behov av arbetshjälp, är det nödvändigt att en annan, tillräckligt kvalificerad person anställs för att hjälpa laboratorn med preparatframställning, kromosomtalsbestämningar och många andra uppgifter, som föranledas av hans forskningsarbete. Då det ej är möjligt att avsätta så stort belopp av institutionens materialanslag, som skulle behövas för avlöning av ett sådant kvalificerat biträde, är den enda rationella lösningen att inrätta en ny laboratoriebiträdestjänst vid institutionen.

12. Uppflyttning av befattningen som akademi-trädgårdsmästare från Ca 20 till Ca 22. *Kanslern* anför härom följande.

Naturvetenskapliga forskningskommittén föreslog i sitt betänkande 1945: 48, att akademiträdgårdsmästarebefattningen i Lund skulle uppflyttas till samma lönegrad som innehaves av akademiträdgårdsmästaren i Uppsala eller alltså från Ca 20 till Ca 22. Detta förslag var år 1946 föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Jag hade tillstyrkt uppflyttningen, likaså allmänna lönenämnden, medan statskontoret ställt sig avvisande till förslaget. Föredragande departementschefen intog samma ståndpunkt som statskontoret (se proposition 1946: 273, s. 54—57).

I anledning av förnyad framställning från vederbörande universitetsmyndigheters sida om vidtagande av åtgärder i syfte att åvägabringa jämställdhet i löneavseende mellan ifrågavarande befattningar i Uppsala och Lund tillstyrkte jag i underdånigt yttrande den 31 mars 1947 bifall till framställningen. Denna föranledde emellertid icke något förslag till riksdagen från Kungl. Maj:ts sida.

Frågan har nu ånyo upptagits av universitetsmyndigheterna i Lund. Då jag icke kan finna att arbetsuppgifterna för akademiträdgårdsmästarna i Uppsala och Lund motivera en olika löneställning tillstyrker jag liksom tidigare att akademiträdgårdsmästaren i Lund erhåller den begärda löneuppflyttningen. Kostnaden härför uppgår till 924 kronor.

13. Vaktmästare (Ce 9) vid zoologiska institutionen. *Större akademiska konsistoriet* och *kanslern* ha på så sätt biträtt en av institutionsföreståndaren, professorn *B. Hanström*, gjord framställning om inrättande av en befattning som eldare och trädgårdsskötare vid institutionen, att de förordat, att en vaktmästartjänst i lönegraden Ce 9 nyinrättas vid sidan av de två befintliga befattningarna som institutionsvaktmästare (Ca 11) och hantverkare (Ca 10). Till stöd för sitt förslag har *Hanström* anfört i huvudsak följande.

Genom institutionens under de två senaste decennierna mycket starka expansion har arbetsbördan för dess vaktmästare och hantverkare mycket kraftigt ökats. Kraven på hjälp med apparatur, smärre reparationer, inpackning av försändelser på en med ett museum förbunden institution och annat expeditionsarbete jämte tillverkning av möbler och andra inventarier

ha sålunda befunnit sig i ständigt stegring. Successivt ha därför sådana göromål som städningen, gaturenhållningen och skötseln av institutionens park måst avkopplas från vaktmästartjänstgöringen, och många arbeten, t. ex. tillverkning av erforderliga möbler, som förr kunde medhinnas på institutionens verkstad, ha måst beställas från andra hantverkare. Trots detta ha vaktmästaren och hantverkaren under de sista åren fullgjort en numera ansevärd övertidstjänstgöring för att institutionsarbetet skulle tillfredsställande kunna bedrivas. Denna har nu nått en sådan omfattning, att inrättandet av ytterligare en fast anställning, lämpligen i form av en eldarbefattning, är ett ofrånkomligt behov för institutionen.

Enligt uppgifter från vaktmästaren och hantverkaren, vilka jag kan vitsorda, utgör övertidsarbetet för var och en av dem 237 timmar per år, alltså sammanlagt 474 timmar, trots att sedan flera år under eldnings-säsongen en särskild man är anställd som hjälp till skötsel av pannorna och framforsling av bränsle under 3 timmar per dag. Om eldnings-säsongen räknas till 24 veckor (vilket är mycket lågt uppskattat), kommer arbetstiden för denna hjälp att uppgå till 432 timmar per år. Enbart för att ersätta övertidstjänstgöringen och fullgöra nyssnämnda hjälp vid eldningen åtgå sålunda 474 + 432 arbetstimmar årligen, d. v. s. 5 månaders tjänstgöring. Gaturenhållningen och trädgårdsarbetet, som nu utföres av särskilt betald extra arbetskraft, upptar en mans fullständiga arbetstid under de 6 månader, april—september, som trädgårdsarbetet pågår, varför en anställning av ytterligare en ordinarie arbetskraft av denna kategori icke innebär någon större kostnadsökning för statsverket. Genom anställning av en person som eldare och trädgårdsskötare skulle dessutom de nuvarande vaktmästarnas arbetskraft i viss utsträckning frigöras för sådant arbete som tillverkning av nya montrar för det ständigt tillväxande museet, ersättning av förbrukade och föråldrade apparater och möbler samt reparationer, vilket arbete, som redan nämnts, för närvarande i stor utsträckning måste utföras på beställning från annat håll.

14. Gemensam vaktmästare vid geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna. Under Lunds universitets materielanslag är uppfört ett belopp å för innevarande budgetår 3 800 kronor till gemensamma utgifter vid nämnda institutioner, vilka äro inrymda i en gemensam byggnad. Anslagsmedlen äro avsedda för eldning och andra gemensamma angelägenheter och utgifter. Professorn *A. Hadding* har hemställt, att i stället för 2 800 kronor av nämnda belopp måtte inrättas en vaktmästarbefattning i lönegraden Ce 9. Svårigheten att erhålla och behålla en värdefull arbetskraft gjorde det i hög grad önskvärt att fastare binda den eldare och maskinist, som under en följd av år mot timarvode tjänstgjort vid institutionerna. Det syntes även vara ett berättigat krav från arbetstagarens sida att beredas en tryggare ställning och pensionsrätt. *Konsistoriet* har biträtt denna framställning, som emellertid ej upptagits av *kanslern*.

15. Personliga lönetillägg åt ett laboratoriebiträde och en institutionsvaktmästare. *Konsistoriet* har anhållit *dels* att laboratoriebiträdesbefattningen i Ca 11 vid geologisk-

mineralogiska institutionen måtte uppflyttas till lönegraden Ca 20 såsom praktisk assistentbefattning eller, alternativt, att tjänstens innehavare, Ingrid Nilsson måtte tillerkännas ett personligt lönetillägg, dels ock att institutionsvaktmästaren vid botaniska institutionens systematiska avdelning Nils Raquette måtte uppflyttas från Ca 11 till Ca 13. Till stöd härför åberopas framställningar från vederbörande *institutionsföreståndare*, vari anförts följande.

Beträffande *Ingrid Nilsson*. Mineralogisk-geologiska institutionen är, enligt vad erfarenheten visat, i hög grad i behov av en kvalificerad kraft såsom laboratorietekniker i Ca 19 eller praktisk assistent i Ca 20. Den är för institutionens drift till och med mera oumbärlig än de rent vetenskapliga assistentbefattningarna. Institutionen har också under en följd av år haft tillgång till en sådan kraft i sitt laboratoriebiträde, fru Ingrid Nilsson.

Fru Nilsson äger inte endast den tekniska utbildning och skicklighet som fordras av ett laboratoriebiträde, hon har även förvärvat kunskaper och erfarenhet som göra henne kvalificerad för mera krävande uppgifter. Sålunda har fru Nilsson efter avlagd studentexamen och fackutbildning vid handelsinstitut vid sidan av sitt arbete på mineralogisk-geologiska institutionen bedrivit ingående och omfattande studier i mineralogi, petrografi och geologi. Fru Nilssons allmänna utbildning och kunskaper i geologi och mineralogi kunde berättiga henne till högre betyg i filosofie kandidatexamen och i flera hänseenden, särskilt i kännedom om de mineralogiska och petrografiska forskningsmetoderna motsvarar hennes kunskaper väl de krav som ställas för filosofie licentiatexamen. Hon äger mycket goda språkkunskaper (engelska, franska, tyska), och hon har på grund härav även kunnat förvärva en god kännedom om den mineralogiska, petrografiska och geologiska facklitteraturen. Tack vare sin grundliga utbildning och sina omfattande kunskaper har fru Nilsson kunnat självständigt genomföra arbetsuppgifter som krävt inte endast teknisk skicklighet och organisationsförmåga utan även vetenskaplig fackutbildning, litteraturkännedom och förtrogenhet likaväl med instrument och forskningsmetoder som med samlingar, arkiv och bibliotek.

Beträffande *Nils Raquette*. Raquette är fullt utbildad bokbindare och har tidigare varit verksam som sådan. Då han har kvar sin arbetsapparat på institutionen, kan han på mångfaldiga sätt och skyndsamt fullgöra arbete, som annars fått lämnas till hantverkare och därtill måst finansieras av materialanslaget. Här föreligger således en specialisering i den riktning, att den kommer institutionen på flera sätt till godo, just på samma sätt som genom en person med mekaniska intressen. Raquette utför även på andra sätt specialuppgifter. Han har för den organografiska kursen om hand differentierade groningsserier, vilka kräva stor rutin och påpasslighet. Han har om hand vissa fotografiska uppgifter. Vid det nyinrättade laboratoriet för markforskning har han börjat arbeta sig in i teknik och skötsel av den specialiserade och till en del sensibla apparaturen.

Kanslern har tillstyrkt anvisande av personliga lönetillägg åt Ingrid Nilsson och Raquette med respektive 1 740 kronor och 400 kronor eller samma belopp, varmed personliga lönetillägg nu utgå till laboratoriebiträdet Elsa Nyholm och institutionsvaktmästaren G. Hultzén.

Statskontoret har avstyrkt ifrågavarande förslag. Ämbetsverket anför:

Då vid den statliga lönesättningen hänsyn endast kan tagas till de arbetsuppgifter, som enligt den fastställda organisationen normalt skola vara förenade med varje särskild tjänst, måste statskontoret avstyrka de begärda uppflyttningarna av befattningarna såsom laboratoriebiträde å mineralogiska institutionen från 11 till 20 lönegraden och institutionsvaktmästare vid botaniska institutionen från 11 till 13 lönegraden. Det alternativa yrkandet, att personliga lönetillägg måtte utgå till innehavarna av de nämnda befattningarna, kan icke heller biträdas av ämbetsverket.

Statens lönenämnd avstyrker framställningen, i vad avser Raquette men tillstyrker beträffande Ingrid Nilsson, att åt henne inrättas en personlig befattning i högst lönegraden Cg 20. Lönenämnden anför följande.

Med anledning av ett av institutionsvaktmästarutredningen framställt förslag beviljades institutionsvaktmästaren i dåvarande lönegraden A 7 Hultzen vid astronomiska observatoriet i Lund ett personligt lönetillägg om 400 kronor för år, ungefärligen motsvarande skillnaden i avlöning mellan lönegraderna A 7 och A 9. På grund av beslut vid 1947 års riksdag utgår ett liknande tillägg, utgörande 1 740 kronor för år, till laboratoriebiträdet Nyholm vid botaniska institutionens i Lund systematiska avdelning. Det sistnämnda beloppet torde ha avvägs att motsvara skillnaden mellan avlöningarna i A 7: 9 och A 16: 16 (statsutsk. utl. 1947: 247 s. 49). Under hänvisning till de sålunda medgivna förmånerna hemställer kanslern, att personliga lönetillägg måtte få utgå jämväl till två andra tjänstemän vid Lunds universitet, nämligen institutionsvaktmästaren (Ca 11) Raquette vid botaniska institutionens systematiska avdelning och laboratoriebiträdet (Ca 11) Nilsson vid mineralogiska institutionen. Vad i ärendet är upplyst rörande Raquettes arbetsuppgifter och kvalifikationer utgör enligt lönenämndens mening icke tillräcklig motivering för beredandet av särskilda förmåner utöver dem, som åtfölja tjänsten. I fråga om Nilsson inhämtas av handlingarna, att hon på grund av sin teoretiska och praktiska utbildning kunnat anförtros göromål av betydligt mera självständig och kvalificerad art än som eljest ankomma på personal i laboratoriebiträdes ställning. Det synes ligga nära till hands att jämföra Nilssons tjänstgöring med den, som fullgöres av vissa assistenter och amanuenser. Lönenämnden, som finner skäl tala för att Nilsson beredes en löneställning, vilken bättre svarar mot hennes kompetens och arbetsuppgifter, måste emellertid ställa sig tveksam till förslaget att åvägabringa en dylik förbättring genom beviljandet av ett personligt lönetillägg. Utnyttjandet av denna avlöningsform bör nämligen enligt lönenämndens mening om möjligt undvikas. Lönenämnden vill i stället ifrågasätta, huruvida icke för Nilsson borde inrättas en extra tjänst i högre lönegrad än hennes innehavande ordinarie tjänst. Vederbörande institutionsföreståndare har i ärendet hänvisat till den å genetiska institutionen anställda försöksassistentens löneställning, Ca 20. Löneförmånerna till andre amanuens motsvara, om hänsyn toges till den avkortade tjänstgöringstiden, lönen i 20 löneklassen å 3-ort. Med beaktande härav synes intet vara att erinra mot att den här ifrågavarande extra tjänsten hänföres till högst Cg 20. För Nilsson, som enligt inhämtad uppgift är placerad i 14 löneklassen, skulle härvid uppkomma en löneökning av högst 1 860 kro-

nor för år, eller något mera än det föreslagna personliga lönetillägget, vilket emellertid beräknats med utgångspunkt från de löner, som utgingo före den 1 juli 1947.

16. Höjning av anslagsposten till avlöningar åt arbetare vid botaniska trädgården. Posten är för innevarande budgetår uppförd med 30 000 kronor. *Större akademiska konsistoriet* har hemställt om en anslagshöjning med 11 000 kronor. *Kanslern* tillstyrker för sin del en höjning med 6 000 kronor.

17—20. Personal för klinisk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus. I propositionen 1947:287 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen bland annat att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats träffa avtal med Malmö stad om anordnande av medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö, *dels ock* besluta, att vid Lunds universitet skulle från och med budgetåret 1948/49 eller den senare tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämdes, inrättas en professur i praktisk medicin, en professur i kirurgi samt en professur i obstetrik och gynekologi, förenade med överläkartjänster vid nämnda sjukhus.

Riksdagen fattade beslut i enlighet med ifrågavarande förslag.

Avtal har numera träffats rörande ifrågavarande undervisning.

Kanslern har nu överlämnat av det större akademiska konsistoriet tillstyrkta framställningar från medicinska fakulteten om vissa åtgärder för anordnande från och med den 1 juli 1948 av medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset samt om anslag för ändamålet.

Medicinska fakulteten har anfört bland annat följande.

Fakulteten vill framhålla önskvärdheten av att ifrågavarande undervisning kan anordnas redan från och med den 1/7 1948. Föreläsningsslokaler för undervisning i obstetrik och gynekologi finnas redan vid kvinnokliniken i Malmö. För undervisningen i medicin och kirurgi planeras viss tillbyggnad, vartill preliminära ritningar även uppgjorts. Denna nybyggnad torde kunna färdigställas under det närmaste året. För att ej behöva avvakta tillkomsten av denna nämnda nybyggnad kan enligt vad fakulteten inhämtat vid överläggningar med vederbörande myndigheter vid Malmö allmänna sjukhus, provisoriska lokaler anordnas för föreläsningarna i medicin och kirurgi inom sjukhusets lokaler.

Behovet av undervisningens omläggning har ytterligare skärpts genom att vederbörande myndigheter från och med höstterminen 1947 tilldelat fakulteten ett ökat antal nybörjare; från 20—25 till 30 nybörjare varje termin.

Kanslern anför för egen del i huvudsak följande.

Under avlöningsanslaget för Lunds universitet böra äskas medel för följande professorer, nämligen en i praktisk medicin, en i kirurgi samt en i obstetrik och gynekologi.

Fakulteten har funnit följande biträdande lärarbefattningar i kliniska ämnen erforderliga i Malmö, nämligen

1) Två biträdande lärare i praktisk medicin à 4 000 kronor	kronor	8 000
2) Två biträdande lärare i kirurgi à 4 000 kronor	»	8 000
3) En biträdande lärare i obstetrisk operationslära	»	2 250
4) En lärare i patologi	»	5 000
5) En lärare i kliniska laborationer	»	560
6) Två biträdande lärare i ortopedi à 4 000 kronor	»	8 000
7) En biträdande lärare i röntgendiagnostik	»	4 000
8) En lärare i odontologi	»	800
9) En lärare i anesthesiologi	»	500

Summa kronor 37 110.

De under 1) och 2), 4) och 5) samt 7) och 8) upptagna lärararvodena återfinnas i utredningsmannens, landshövding A. Thomson, förslag med allenast den skillnaden att utredningsmannen upptagit arvodet för en av de biträdande lärarna i kirurgi till 5 000 kronor och arvodet till den biträdande läraren i röntgendiagnostik till 3 000 kronor mot fakultetens förslag att i båda dessa fall skulle utgå arvoden à 4 000 kronor. Enligt utredningsmannens förslag har för lärare i ortopedi upptagits ett arvode av 2 520 kronor medan fakulteten under 6) beräknat arvoden à 4 000 kronor till två lärare i ortopedi. Vidare har fakulteten på anförda skäl funnit lärararvoden böra utgå för de under 3) och 9) angivna ändamålen.

För min del får jag i första hand föreslå att ett belopp av 5 000 kronor upptages för en lärare i patologi. Beträffande övriga arvoden för ovan nämnda ändamål har det syntts mig lämpligt, att dessa arvoden icke nu preciseras utan att — i analogi med vad jag i annat sammanhang förordat med avseende å tillgodoseendet av behovet av kliniska lärarkrafter vid Lunds universitet — i staten uppföres ett klumpbelopp, att sedermera fördelas av Kungl. Maj:t på förslag av kanslern för rikets universitet. Detta belopp synes mig för nästa budgetår kunna begränsas till 25 000 kronor.

Enligt utredningsmannens förslag skulle i Malmö erfordras en förste assistent och tre kliniska amanuenser. Fakulteten har beräknat erforderligt dels en förste assistent i patologisk anatomi (8 160 kronor), dels två amanuenser vid en var av de medicinska och kirurgiska klinikerna ($4 \times 3\,000 = 12\,000$ kronor), dels ock en amanuens vid en var av de obstetrisk-gynekologiska och ortopediska klinikerna samt röntgendiagnostiska avdelningen ($3 \times 3\,000 = 9\,000$ kronor). Sammanlagt skulle alltså för ifrågavarande ändamål erfordras ett belopp av ($8\,160 + 12\,000 + 9\,000 =$) 29 160 kronor. Då jag funnit behov föreligga av de av fakulteten begärda befattningarna, tillstyrker jag fakultetens i ärendet gjorda framställning.

Under den i avdelning I ingående anslagsposten till särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän torde böra uppföras ett belopp av i runt tal 38 000 kronor till arvodesfyllnad för omförmälda kliniska amanuenser.

I enlighet med fakultetens förslag tillstyrker jag, att under avdelning II (anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal) beräknas medel för nästa budgetår till en preparator i lönegraden Ce 14. Däremot har jag icke ansett mig böra tillstyrka, att redan för nästa budgetår vid en var av de medicinska, kirurgiska samt obstetrisk-gynekologiska klinikerna skulle i enlighet med fakultetens förslag anställas ett kanslibitråde. Jag utgår visserligen ifrån, att klinikföreståndarna (= de nytillkommande profes-

sorerna i nämnda ämnen) böra med avseende å biträdes hjälp likställas med övriga kliniska professorer, men härmed synes mig likväl kunna anstå till dess samtliga här ifrågavarande tre professorsbefattningar blivit försedda med ordinarie innehavare och i samband därmed det vetenskapliga forskningsarbetet, som i första hand motiverar anställande av berörda arbetskrafter, kan komma att igångsättas.

Departementschefen.

Lunds universitets professur i sanskrit med jämförande indoeuropeisk språkforskning, som stått vakant i 20 år, ändrades i fjol efter förslag av universitetsberedningen till en professur i jämförande språkforskning, särskilt indoeuropeisk. Universitetsberedningens avsikt synes ha varit, att den omreglerade professuren skulle tillsättas omedelbart. I den avlöningsstat för universitetet, som framlades i propositionen 1947:272, upptogs emellertid ej de för professurens tillsättande erforderliga avlöningsmedlen, vilka varit indragna sedan år 1933. I likhet med kanslern förordar jag, att för nästa budgetår medel anvisas för ändamålet.

Jag anser mig däremot icke kunna tillstyrka kanslerns förslag, att för nästa budgetår skulle anvisas medel för tillsättande av den i princip beslutade professuren i fonetik samt för vissa befattningar i geofysik. Ej heller är jag beredd att för närvarande biträda förslaget om inrättande av en befattning som förste assistent vid kemiska centrallaboratoriet.

För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av 12 000 kronor till biträdande lärare i kliniska ämnen. Härutöver finnas i arvodesstaten anvisade vissa arvodesbelopp för biträdande lärare (extra laborator) i särskilt angivna ämnen. Kanslern har förordat, att beloppet å 12 000 kronor skulle höjas med 18 000 kronor. Jag anser mig icke för närvarande kunna biträda detta förslag men förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga att på förslag av kanslern medgiva, att ifrågavarande arvodesbelopp skola få disponeras på annat sätt än som från början förutsatts, därest skäl därtill skulle finnas föreligga. Härigenom kan måhända vinnas ett effektivare utnyttjande av för biträdande lärare (extra laborator) tillgängliga medel.

Från och med innevarande budgetår har vid Lunds universitet inrättats en professur i dermatologi och venereologi. Jag finner i likhet med kanslern erforderligt, att medel nu anvisas till avlöning åt en klinikamanuens såsom medhjälpare åt professurens innehavare.

Under hänvisning till vad jag anfört beträffande Uppsala universitets motsvarande anslagsfråga tillstyrker jag, att från och med nästa budgetår även vid Lunds universitet inrättas en befattning som biträdande lärare i klassisk fornkunskap samt att i samband därmed det ämnet tilldelade kursanslaget å 4 000 kronor ändras till att avse arvode åt en förste amanuens (4 032 kronor).

De skäl som anförts för en viss personalförstärkning vid institutionen för folklivsforskning har jag funnit bärande. På sätt kanslern anfört torde

därför för nästa budgetår böra anvisas 1 200 kronor till en tredje amanuens vid institutionen. Då seminarierna för slaviska och semitiska språk samt för romanska språk numera fått sina lokalfrågor ordnade, torde — såsom förra året förutsattes — amanuensbefattningar nu inrättas för dem. För de två förstnämnda bör därvid i enlighet med kanslerns förslag inrättas en gemensam befattning som andre amanuens (arvode 2 400 kronor) och för det sistnämnda en befattning som förste amanuens.

Jag finner erforderligt, att innehavaren av den nyinrättade befattningen vid genetiska institutionen som laborator i cytologi får tillgång till teknisk biträdeshjälp. För ändamålet torde böra inrättas en tjänst som laboratoriebiträde i lönegraden Ce 11.

Förslaget om uppflyttning i lönegrad av befattningen som akademiträdgårdsmästare är jag icke heller i år beredd att biträda. Ej heller anser jag mig kunna förorda bifall till förslaget om personligt lönetillägg åt institutionsvaktmästaren N. Raquette. Däremot anser jag mig kunna på så sätt biträda förslaget om personligt lönetillägg åt laboratoriebiträdet Ingrid Nilsson, att jag i likhet med statens lönenämnd tillstyrker, att åt henne inrättas en personlig befattning i lönegraden Cg 20. Hennes ordinarie befattning i lönegraden Ca 11 bör därvid givetvis icke uppehållas av annan.

Goda skäl synas ha anförts för inrättande av två vaktmästartjänster i lönegraden Ce 9, den ena vid zoologiska institutionen och den andra gemensam för mineralogisk-geologiska och geografiska institutionerna. Jag tillstyrker därför att medel nu anvisas för ändamålet.

För avlöningar åt arbetare vid botaniska trädgården torde i enlighet med kanslerns förslag böra anvisas ett med 6 000 kronor förhöjt belopp.

Jag framhöll i fjol såsom angeläget, att den planerade undervisningen i vissa kliniska ämnen vid Malmö allmänna sjukhus skulle kunna komma till stånd från och med läsåret 1948/49. Jämlikt bemyndigande, som lämnades av 1947 års riksdag, har avtal numera träffats med Malmö stad om anordnande av sådan undervisning från och med den 1 juli 1948. I enlighet härmed böra nu medel anvisas för inrättande av erforderliga tjänster. Det förslag härutinnan, som framlagts av kanslern, synes kunna godtagas. Från och med den 1 juli 1948 böra alltså inrättas

tre professurer, nämligen en i praktisk medicin, en i kirurgi och en i obstetrik och gynekologi, förenade med överläkartjänster vid ifrågavarande sjukhus,

vissa arvodesbefattningar som biträdande lärare eller lärare,
en befattning som förste assistent i patologisk anatomi,
sju befattningar som klinikamanuens (amanuens vid röntgendiagnostiska avdelningen inräknad), samt
en befattning i Ce 14 som preparator.

Biträdande lärare böra förordnas till erforderligt antal. Härvid räknar jag liksom kanslern med att för en lärare i patologi bör avses ett belopp av 5 000 kronor. Övriga lärararvoden torde böra bestämmas av Kungl. Maj:t på förslag av kanslern. För ändamålet torde de medel å arvodesstaten för Lunds universitet, som stå till medicinska fakultetens förfogande för arvoden till biträdande lärare m. fl., böra förstärkas med 25 000 kronor. Jag förutsätter, i anslutning till vad jag förut anfört, att eventuella besparingar å detta belopp efter bestämmande av Kungl. Maj:t skola få användas även för klinisk undervisning i Lund.

Anslaget till avlöningar vid Lunds universitet torde med beaktande av vad jag i det föregående anfört böra beräknas på följande sätt.

I. Professorer och lärare m. fl.

Posten 1 a (lön och tjänstgöringspenning åt ordinarie tjänstemän), nu 1 034 000 kronor, bör höjas med 48 000 kronor. Å andra sidan bör pensionsavdragsbeloppet uppräknas med 3 700 kronor, varför posten bör uppföras med 1 078 300 kronor. *Posten 1 b* och *1 c* böra uppföras med oförändrade belopp, 43 800 kronor, respektive 30 000 kronor.

Posten 2 (arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t), nu uppförd med 1 834 200 kronor, bör å ena sidan vid bifall till vad jag i det föregående förordat höjas med 79 500 kronor. Å andra sidan torde för vikariatsersättningar icke behöva beräknas högre belopp än omkring 25 000 kronor, varför den för ändamålet med omkring 98 000 kronor uppförda delposten kan minskas med 73 000 kronor. Arvodesposten torde därför böra uppföras med 1 840 700 kronor.

Posten 3 (särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän) är för innevarande budgetår uppförd med förslagsvis 75 000 kronor. Från posten bestrides bland annat arvodesfyllnad åt amanuenserna vid medicinska klinikerna. Med hänsyn till tillkomsten av nya sådana amanuensbefattningar samt till den i föl genomförda arvodesregleringen synes posten för nästa budgetår böra uppräknas med i runt tal 100 000 kronor till 175 000 kronor.

D e l s t a t e n I beräknar jag således till $(1\ 078\ 300 + 43\ 800 + 30\ 000 + 1\ 840\ 700 + 175\ 000 =) 3\ 167\ 800$ kronor.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.

Posten 1 (avlöningar till ordinarie tjänstemän), nu 521 500 kronor, bör vid bifall till vad jag i det föregående förordat höjas med i runt tal 5 500 kronor till 527 000 kronor.

Posten 2 (arvoden) torde böra uppföras med oförändrat belopp, 12 540 kronor.

Posten 3 (avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården), nu 30 000 kronor bör höjas med 6 000 kronor till 36 000 kronor.

Posten 4 (avlöningar till övrig icke-ordinarie personal) är nu uppförd med 506 000 kronor, varav dock endast 475 000 kronor må disponeras.

Sistnämnda belopp bör därför tagas till utgångspunkt. Vid bifall till vad jag förut förordat uppkommer en merkostnad av i runt tal 119 000 kronor, varjämte för löneklassuppflyttningar synes böra beräknas ett belopp av 10 000 kronor. Förevarande anslagspost torde därför för nästa budgetår böra uppföras med $(475\ 000 + 119\ 000 + 10\ 000 =) 604\ 000$ kronor.

Posten 5 (rörligt tillägg) synes böra uppföras med ett till 120 021 kronor förhöjt belopp.

Delstaten II beräknar jag alltså till sammanlagt 1 299 561 kronor.

Särskilda uppördsmedlen beräknar jag till oförändrat belopp, 5 761 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet bör alltså uppföras med $(3\ 167\ 800 + 1\ 299\ 561 - 5\ 761 =) 4\ 461\ 600$ kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 318 600 kronor.

Under återopande av vad jag sålunda samt under avsnitten II och III anført hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid Lunds universitets samlingar och inrättningar m. m., som föranledas av vad jag i det föregående anført;

dels besluta, att avlöningsstaten för Lunds universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49, i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

A v l ö n i n g s s t a t .

U t g i f t e r :

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

a. Lön- och tjänstgöringspenningar

kronor 1 169 000

Avgå pensionsavdrag m. m.

kronor 90 700 kronor 1 078 300

A v l ö n i n g s s t a t e r .

b. Ålderstillägg, för-

slagsvis kronor 43 800

c. Ersättningar till vikarierande

akademiska lärare,

förslagsvis » 30 000 kronor 1 152 100

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 840 700
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 175 000
	<u>Summa kronor 3 167 800.</u>

Anmärkning till avdelning I. av avlöningsstaten.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets
samlings och inrättningar m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 527 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 12 540
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	» 36 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 604 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 120 021
	<u>Summa kronor 1 299 561</u>

Sammandrag.

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 3 167 800
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlings och inrättningar m. m. ..	» 1 299 561
	<u>Summa kronor 4 467 361</u>

Särskilda uppbördsmedel:

	kronor 5 761
	<u>Nettoutgift kronor 4 461 600;</u>

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i den till avdelning I. av nämnda avlöningsstat hörande särskilda avlöningsstaten för professorer och lärare m. fl., som föranledas av vad jag i det föregående anfört;

dels ock till Lunds universitet: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 4 461 600.

4. Reservationsanslag till Lunds universitet: Utrustning för medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö.

Av det för innevarande budgetår beviljade förslagsanslaget till Universitetssjukhus har ett delanslag av högst 60 000 kronor anvisats till utrustning för medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö. Medels-anvisningen har skett i enlighet med det förslag rörande anordnande av nämnda undervisning, vilket avgivits av den för utredning i ämnet tillkallade sakkunnige (jfr propositionen 1947: 287, s. 73).

Det större akademiska konsistoriet i Lund har, med överlämnande av framställning av medicinska fakulteten därstädes, anhållit, att för anskaffande av utrustning för ifrågakvarande undervisning måtte såsom engångsanslag anvisas ytterligare i runt tal 97 000 kronor.

Universitetskanslern har anfört, att sammanlagt 15 600 kronor av det begärda engångsanslaget enligt av kanslern inhämtade uppgifter hänförde sig till sådana ändamål, för vilka medel beräknats under förutnämnda anslag av 60 000 kronor. Med hänsyn härtill syntes engångsanslaget kunna reduceras till i runt tal 80 000 kronor.

Departementschefen. Det utrustningsanslag å 60 000 kronor, som anvisats för innevarande budgetår, avser huvudsakligen anskaffning av möbler, förvaringsskåp och armatur, medan det av kanslern nu tillstyrkta engångsanslaget till utrustning å 80 000 kronor huvudsakligen avser laboratorieutrustning, apparatur, instrument, handböcker och annan uppslagslitteratur. Då ifrågakvarande utrustning torde vara behövlig för undervisningens och forskningens bedrivande, biträder jag kanslerns förslag. Jag förordar därför, att för nästa budgetår för ändamålet anvisas ett reservationsanslag å 80 000 kronor med förut angiven rubrik. Vid utgången av juni 1948 eventuellt kvarstående behållning å nyssnämnda för innevarande budgetår anvisade delanslag av 60 000 kronor torde böra tillgodoföras det föreslagna reservationsanslaget. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela föreskrift beträffande förutnämnda anslagsbehållning i enlighet med vad i det föregående angivits;

dels ock till *Lunds universitet: Utrustning för medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av

..... kronor 80 000.

5. Investeringsanslag till Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m.

Det större akademiska konsistoriet i Lund har under åberopande av en framställning i ämnet av *universitetets drätselnämnd* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 370 000 kronor till vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset och vissa intilliggande institutionsbyggnader. Ombyggnadsarbetena avse i huvudsak:

1) anordnande av en gemensam panncentral i universitetshuset för denna byggnad, patologiska institutionen, gamla biblioteket, teologernas och juristernas seminariehus samt Palæstra ävensom i samband härmed

2) vissa arbeten inom universitetshuset avseende installation av nya värmeelement i aulan, omläggning av ventilations- och värmesystemet i utställningslokalerna, värmeinstallation i ett arbetsrum samt anordnande av två toaletter för konstmuseet och ny toalettavdelning i universitetets källarvåning för studenterna,

3) värme- och sanitära installationer i patologiska institutionens nuvarande museilokaler, vilka avses omändrade till laboratorielokaler, samt

4) insättande av nya rörledningar i gamla biblioteket.

Av drätselnämndens framställning inhämtas bland annat följande.

O m l ä g g n i n g a v v ä r m e a n l ä g g n i n g a r n a. De värmeanläggningar, om vilka här är fråga, hava överlag en synnerligen hög ålder — i vissa fall sedan 1912 och 1913 — och ha därför enligt sakkunnigas utlåtande tjänat ut. I sammanhang med den besiktning, som byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning år 1944 företog av värmeanläggningarna vid universitetets samtliga institutioner, föreslog avdelningen i avgivet utlåtande, att pannorna i bland annat universitetshuset och patologiska institutionen både ur driftssäkerhets- och driftsekonomisk synpunkt borde ersättas med nya pannor. Efter ny besiktning år 1945 upprepade värmetekniska avdelningen sitt yrkande, att de nämnda värmepannorna skulle utbytas mot nya sådana. Vid besiktning, som senare företagits för uppgörande av program för värmeanläggningarnas förnyande, har framkommit, att även anläggningarna i gamla biblioteket, teologernas och juristernas seminariehus samt Palæstra böra ersättas med nya. Det mest rationella sättet att lösa problemet ansågs vara, att den nya värmeanläggningen i universitetshuset erhöles i sådan storlek, att denna kunde förse även övriga här omnämnda institutionsbyggnader med erforderlig värme. Med anledning av vad byggnadsstyrelsens experter sålunda föreslagit uppdrogs åt Joel Österbergs ingenjörbyrå i Malmö att upprätta förslag och kostnadsberäkningar rörande de egentliga värmeinstallationerna, varjämte domkyrkoarkitekten Eiler Græbe anmodades att uppgöra förslag och kostnadsberäkningar beträffande byggnads- och målningsarbeten, elektriska installationer och dylikt.

Det framlagda förslaget upptager två olika alternativ för panncentralen nämligen, dels med gjutna pannor med magasinseldning och övre påfyllning genom befintlig kolbask med skenor i taket, dels med smidda pannor och stokereldning. Enligt det förra alternativet skulle kostnaderna i sin

helhet uppgå till 330 000 kronor, medan de enligt det senare skulle bli 40 000 kronor högre. Ingenjörfirman Österberg anser dock alternativet med smidda pannor och stokereldning mera rationellt och arbetsbesparande samt i synnerhet ur driftsynpunkt mera ekonomiskt, varför det samma rekommenderas trots den högre kostnaden. Drätselnämnden ansluter sig härvidlag till det av ingenjörfirman Österberg rekommenderade alternativet.

Övriga arbeten. Uppvärmningen av universitetets aula har sedan gammalt varit synnerligen otillfredsställande och omodern. En förbättring därvidlag bör lämpligen utföras i samband med installation av nya värme pannor. Då nu drätselnämnden föreslår en ombyggnad av panncentralen, torde det bli en kostnadsynpunkt mest ekonomiskt att samtidigt i aulan installera nya värmelement och på så sätt erhålla en tillfredsställande uppvärmning av lokalen.

Ventilationssystemet i utställningslokalerna består för närvarande av rör, som från taket går rätt upp i luften. Konstruktionen av dessa är sådan, att vid kraftigt regn eller våt snö vatten forsar ned i lokalen, varigenom fara föreligger icke blott för skada å lokalerna utan också för att utställda konstverk bli förstörda. Denna risk måste givetvis elimineras genom ett nytt ventilationssystem.

Värmen i utställningslokalerna kan med nuvarande system icke på vintern uppbibras till en tillfredsställande nivå. Den högsta temperatur man då kan uppnå är 10—12 grader. Det säger sig självt, att en sådan temperatur kan vara hälsovadlig såväl för de studerande, som där studera modern konst, som även för mera tillfälliga besökare. En tillfredsställande anordning därvidlag torde ej kunna uppnås på annat sätt, än att värme slingor dragas fram längs väggarna runt lokalen.

Konstmuseets lokaler, som länge ur arbetsynpunkt varit för små, ha blivit ännu mera otillräckliga, sedan museet från och med den 1 juli 1947 erhölet en förste och en andre assistent samt en andre amanuens. För att skaffa ökad arbetsutrymme har drätselnämnden låtit utarbete förslag för att å universitetets vind iordningställa ett nytt arbetsrum. Den för detta arbetsrum erforderliga installationen av värmeledning bör verkställas samtidigt med omläggningen av värmecentralen. I samband med ordnande av konstinstitutionens lokalfråga har uppgjorts förslag till två toaletter för institutionen. Sådana saknas nu helt och hållet.

Den för studenterna avsedda toalettavdelningen i universitetets källarvåning är synnerligen otillfredsställande. Avdelningen var redan då den tillkom för liten och dess otillräcklighet har ytterligare poängterats genom det ökade studentantalet. Den är ytterst olämpligt belägen, saknar ordentlig ventilation och är därigenom i hög grad ohygienisk. Genom att i samband med utgrävningarna för den planerade omläggningen av panncentralen låta verkställa viss utgrävning under universitetets vestibul skulle man kunna erhålla erforderligt utrymme för en ny mera tillfredsställande toalettavdelning.

Den bakteriologisk-patologiska institutionen har sedan lång tid tillbaka varit ytterligt trångbodd. Detta förhållande har nu resulterat i att för vissa av de sedan den 1 juli 1947 inrättade nya befattningshavarna, icke finnas några arbetsplatser. En ny institutionsbyggnad torde ej vara att emotse på åtskilliga år, och drätselnämnden har därför sett sig nödsakad att för den närmaste tiden söka ordna lokalförhållandena. En sådan provisorisk

anordning skulle kunna genomföras, om den patologiska institutionens nuvarande museilokaler för en tid omändrades till laboratorier. I museilokalerna finnes emellertid icke någon värmeledning. Införande av värme är givetvis en grundförutsättning för att dagligt laboratoriearbete där skulle kunna pågå. På grund av arbetets art vid ett patologiskt laboratorium är det givetvis nödvändigt att där finnas sanitära anordningar. Drätselnämnden hemställer därför, att erforderliga medel beviljas för utförande av här föreslagna anordningar i samband med omläggning av värmesystemet.

Vad slutligen angår gamla biblioteket äro värmesystemets rörledningar där så gamla och sönderrostade, att dessa måste ersättas av nya. Insättandet av nya rörledningar synes lämpligast böra ske i samband med att byggnaden anslutes till värmecentralen i universitetshuset.

Sedan kanslern för rikets universitet tillstyrkt anvisande av det begärda anslaget, 370 000 kronor, har sedermera från universitetets sida efter samråd med byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning begärts anvisande av ytterligare 25 400 kronor för vissa kompletteringsarbeten i universitetshuset avseende fördjupning av pannrummet, anordnande av ett badrum för värmeledningsskötaren samt utökning av studenternas toalettavdelning. Kostnaderna i sin helhet för de föreslagna byggnadsarbetena skulle alltså uppgå till (370 000 + 25 400 =) 395 400 kronor.

Byggnadsstyrelsen, som erinrat om att styrelsen vid tidigare besiktningar framhållit, att värme pannorna ur såväl driftssäkerhets- som driftsekonomisk synpunkt borde ersättas med nya, har icke haft någon erinran mot förslaget om anordnande av en panncentral. Styrelsen förordar alternativet med smidda pannor och stokereldning samt med möjlighet att installera oljeeldning, ehuru anläggningskostnaden i detta fall ställer sig något högre än vid alternativet med gjutna pannor. De totala kostnaderna för byggnadsföretagets genomförande har byggnadsstyrelsen beräknat till 460 000 kronor. I anslutning härtill har styrelsen anfört:

Kostnaderna för byggnadsföretagets genomförande, (370 000 + 25 400 =) 395 400 kronor, synas, vad beträffar byggnadsarbetena, väl lågt beräknade. Därjämte medför övergången till växelström vissa ytterligare kostnader för inom byggnaderna erforderliga ändringar utöver de angivna. Med anledning härav synas de totala kostnaderna för här ifrågavarande arbeten böra beräknas till 460 000 kronor. I detta belopp ha i fråga om anordnandet av tre arbetsrum inom våningen 2 trappor upp i patologiska institutionen endast medräknats ledningsarbeten, håltagningar och efterlagningar men icke övriga byggnadsarbeten, såsom beträffande nya väggar, golv och målning m. m. För gamla biblioteket ha i de upptagna kostnaderna, förutom införande av ny värmeledning, medräknats efterlagning och påbättring av målning men däremot total ommålning endast i ett fåtal lokaler. Enligt av akademiräntmästaren under hand lämnad uppgift skola kostnaderna för här icke medräknade reparations- och målningsarbeten i dessa byggnader upptagas i annat sammanhang. I ovanstående beräkning har även förutsatts, att den inom patologiska institutionen befintliga hissen får kvarligga på stadens likströmsnät, vilket under hand tills vidare medgivits av där-

varande elverkschef. För den händelse att övergång till växelström skulle ifrågakomma även för denna hiss, tillkommer härför en kostnad av 14 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har byggnadsstyrelsen vid under de senare åren företagna besiktningar föreslagit, att värmepannorna i universitetshuset och de intilliggande patologiska institutionen, gamla biblioteket, teologernas och juristernas seminariehus samt Palæstra utbytas mot nya. Universitetsmyndigheternas förslag om anordnande i universitetshuset av en för detsamma och nämnda institutionsbyggnader gemensam värmecentral anser jag mig därför böra tillstyrka. Övriga föreslagna ombyggnadsarbeten inom universitetshuset, patologiska institutionen och gamla biblioteket, vilka arbeten huvudsakligen sammanhånga med omläggningen av värmeanläggningarna böra lämpligen utföras samtidigt. Kostnaderna för byggnadsföretagets genomförande torde i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag böra beräknas till 460 000 kronor, vilket belopp i sin helhet torde böra anvisas för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av kronor 460 000.

6. Reservationsanslag till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader.

Såsom i det föregående omnämnts, har Kungl. Maj:t under punkten 84 i 1948 års åttonde huvudtitel föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader för budgetåret 1948/49 beräkna ett reservationsanslag av 450 000 kronor. För samma ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 2 465 000 kronor, vilket fördelats på sju särskilda institutioner, för vilka nybyggnader uppförts, äro under uppförande eller skola uppföras å Norrbacka-området. För den nya institutionsbyggnad, som för närvarande uppföres för rättsmedicinska institutionen, har ännu icke anvisats något utrustningsanslag.

Professorn W. Bosæus har beräknat kostnaderna för inredning och utrustning av rättsmedicinska institutionen till omkring 364 000 kronor, varav för inredning 210 000 kronor och för utrustning med apparater och instrument 154 000 kronor. Dessa siffror hänföra sig till det nuvarande prisläget och äro endast approximativa. Med hänsyn till de långa leveranstider, med vilka man numera måste räkna, föreslår Bosæus, att de erforderliga medlen, 364 000 kronor, för anskaffande av inredningen och utrustningen anvisas redan för budgetåret 1948/49. Härvid har förutsatts, att såväl rätts-

medicinska institutionen som statens rättsläkarstation i Stockholm träda i verksamhet i nya lokaler å Norrbackaområdet senast den 1 oktober 1949, samt att lokalfrågorna för institutionen och rättsläkarstationen ordnas i överensstämmelse med ett den 30 december 1947 av särskilda sakkunniga inom inrikesdepartementet avgivet förslag. Detta förslag innebär, bland annat, att nybyggnad för statens rättsläkarstation i Stockholm skulle uppföras å Norrbacka-området i anslutning till rättsmedicinska institutionens byggnad samt att vissa utrymmen i sistnämnda byggnad skulle tills vidare disponeras av rättsläkarstationen.

Lärarkollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet har tillstyrkt framställningen under angivna förutsättningar.

Kanslern för rikets universitet har — under erinran att han i utlåtande den 6 februari 1948 tillstyrkt förutnämnda förslag rörande lokalfrågan — hemställt om anvisande för budgetåret 1948/49 av ett anslag av 364 000 kronor för inredning och utrustning av rättsmedicinska institutionens nybyggnad.

Departementschefen. Det synes erforderligt, att medel anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av rättsmedicinska institutionen. Kostnaderna för ändamålet ha beräknats till 364 000 kronor. I nämnda belopp synes icke ingå kostnader för inredning och utrustning av de utrymmen inom nybyggnaden för rättsmedicinska institutionen, vilka enligt förstnämnda sakkunnigförslag skulle tillsvidare disponeras av rättsläkarstationen. Då kostnadsberäkningen icke givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag å nämnda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 364 000.

Vad departementschefen sålunda under avsnitten I, III och IV hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämna, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Åke Bruhn-Möller.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
I. Inledning	3
II. Förstärkning av bibliotekspersonalen	5
III. Universitetets centrala förvaltning	14
1. De akademiska kanslierna	14
2. Omreglering av räntmästarbefattningen i Uppsala	18
3. Personalförstärkning vid räntekamrarna	26
4. Byggnadsingenjör vid Uppsala universitets egendoms- och skogs- förvaltning	28
IV. Anslagsberäkningar	30
1. Förslagsanslaget till Uppsala universitet: Avlöningar	30
2. Reservationsanslag till Uppsala universitet: Inköp av en bok- föringsmaskin m. m.	58
3. Förslagsanslaget till Lunds universitet: Avlöningar	59
4. Reservationsanslag till Lunds universitet: Utrustning för medi- cinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö	76
5. Investeringsanslag till Vissa ombyggnadsarbeten i universitets- huset i Lund m. m.	77
6. Reservationsanslag till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av institutets nybyggnader	80